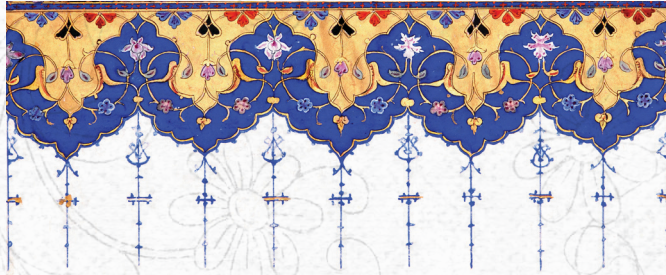

ORTAÖĞRETİM
OSMANLI TÜRKÇESİ
DERS KİTABI
10. SINIF

Erkan TAŞDELEN
Mehmet BUDAK
Mustafa ÇALIŞKAN
Mustafa ÖZKÖSE
Nevzat SAĞCAN
Serdal YILMAZ

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI

....., 2019

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 7059
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ..... : 1212

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

Mustafa YANKIN

DİL UZMANI

Caner AKYURT

İbrahim SARITAŞ

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Dr. Erdem KÖYMEN

ISBN 978-975-11-4976-3

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 25.06.2018 gün ve 12254648 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.05.2019 gün ve 10443977 sayılı yazısı ile birinci defa 183.357 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

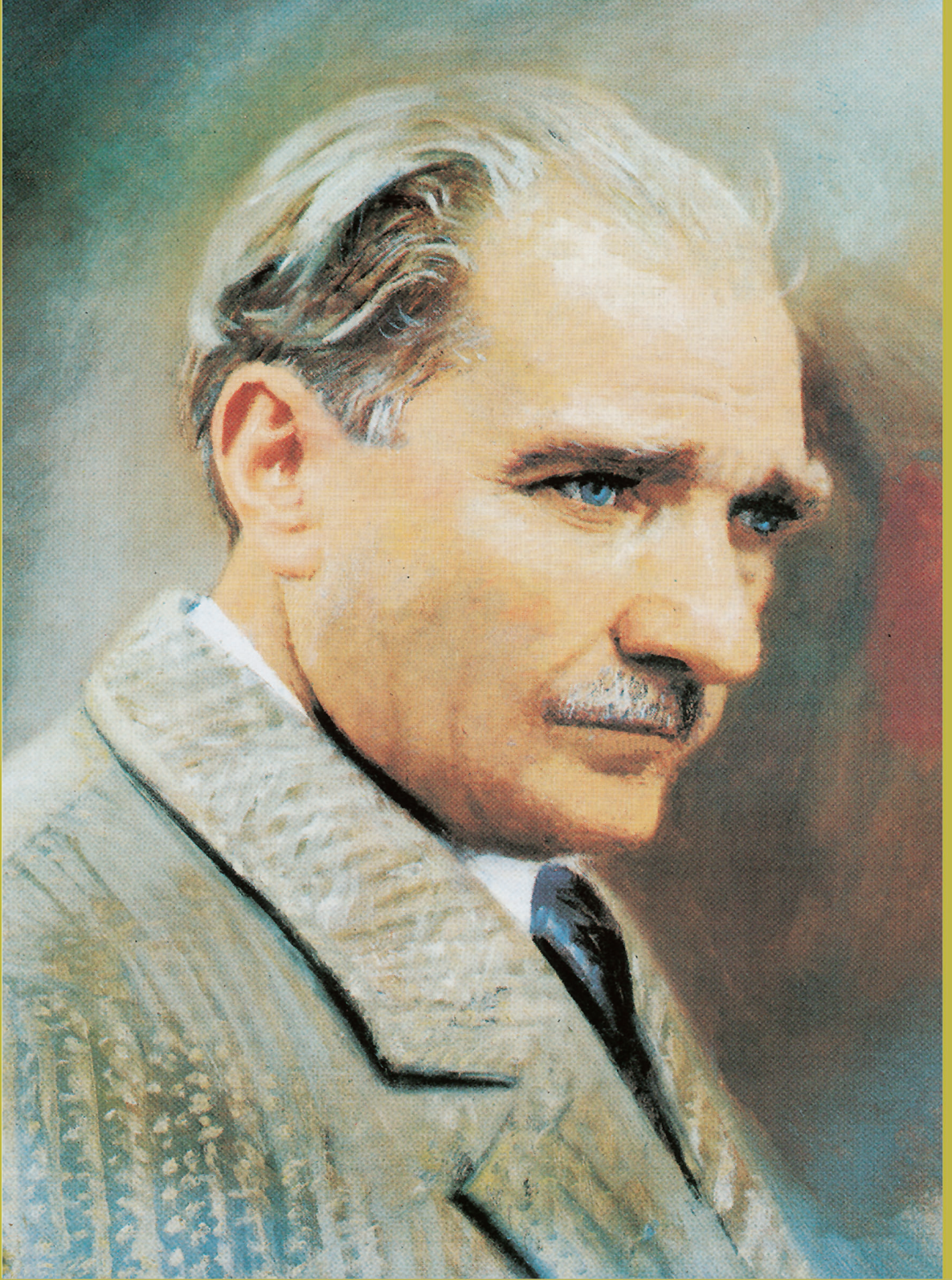
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	6
KİTABIN TANITIMI	8

1. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİNİ TANIYALIM	11
1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe	12
1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?	15
1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri	18
1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri	22
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	25
Okuma Metni (UKBÂDAN DÜNYAYA HABER)	27

2. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ (MATBU)	29
2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabeti	30
2.2. Harflerin Birleşme Durumları	33
2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri	38
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	41

3. ÜNİTE

TÜRKÇE KELİMELEİN OKUNUŞU	43
3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler	44
3.2. "Elif Okutucusu" ve "A" Sesi	45
3.3. "He Okutucusu" ve "E, A" Sesleri	47
3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri	50
3.5. "Ye Okutucusu" ve "İ, I" Sesleri	52
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	55

4. ÜNİTE

OKUMAYA YARDIMCI ESASLAR	57
4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu	58
4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik	62
4.3. Eklerin Okunuşu	64
4.4. Arapça ve Farsça Asıllı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu	66
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	72
Okuma Metni (گوزل برخطبه)	74

5. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ KOLAY METİNLER	75
5.1. Seçme Okuma Metinleri	76
Okuma Metni 1 (آتا سوزلرندن سچمه لر)	76
Okuma Metni 2 (بیلمه جه لر)	78
Okuma Metni 3 (لطیفه)	80
Okuma Metni 4 (سلطان سلیمان قالمایان دنیا)	81
Okuma Metni 5 (ابراهیم (علیه السلام) قصه سی)	82
Okuma Metni 6 (بو حرب بویله قازانیلیر!)	84
Okuma Metni 7 (أی اللّهم بنی سندن آییرما)	86
Okuma Metni 8 (دقت)	87
Okuma Metni 9 (امینه نڭ شهادتی (قصبه انطباعلری))	89
Okuma Metni 10 (اوردونڭ دعاسی)	92
Okuma Metni 11 (ایلك نماز)	93
Okuma Metni 12 (پیغمبریمز أفندیمزه دائر)	97
Okuma Metni 13 (صنعت)	100
Okuma Metni 14 (حدیث شریف لر)	102
Okuma Metni 15 (ادبیاتمزده رمضان خاطره لر)	105
Okuma Metni 16 (فاتحه ترجمه سی و تفسیری)	109
Okuma Metni 17 (أَمْنٌ)	112
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	114

6. ÜNİTE

HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (MATBU)	117
6.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesindeki Matbu Harfleri Yazma	118
6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma	122
Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	128
Okuma Metni (GÜZEL YAZI ÜZERİNE)	129

PROJE VE PERFORMANS GÖREVLERİ

EK ETKİNLİKLER

OKUMA METİNLERİ

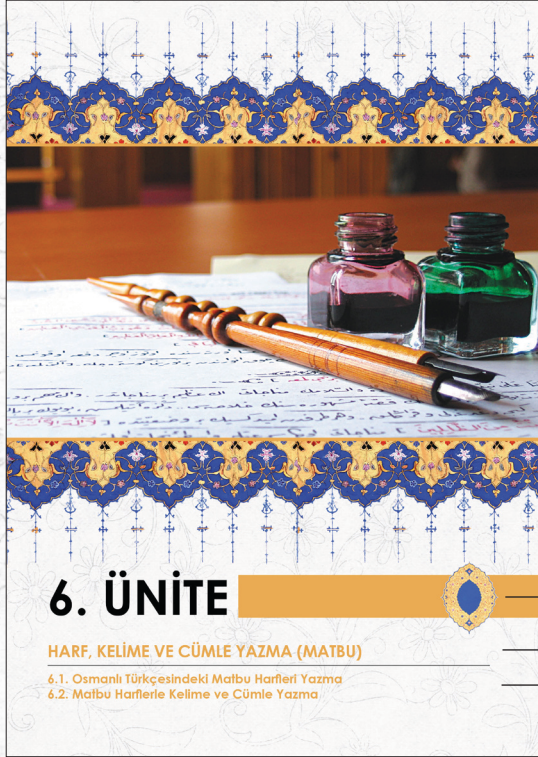
CEVAP ANAHTARI

SÖZLÜK

KAYNAKÇA

KİTABIN TANITIMI

→ Ünite görseli yer alır.

→ Ünite numarası yer alır.

→ Ünite ismi yer alır.

→ Ünite de yer alan konuların isimleri toplu olarak yer alır.

→ Konu başlıkları yer alır.

→ Öğrencilerin derse motive olmalarını, ön bilgilerini harekete geçirmelerini, işlenecek konuyu sezmelerini amaçlayan bir ya da birkaç soru yer alır.

→ Konuyla ilgili okuma ve incelemenin yapılacağı metinler yer alır.

Ünité Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki harflerden hangisi Kur'an alifbesinde **yoktur**?

A) ب B) ج C) ژ D) ط E) ق

2. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde "harf grubu-ses" eşleşmesi **yanlış** yapılmıştır?

A) ق ك → K

B) ح خ ه → H

C) ث س ص → S

Bilgilerin öğrenilme düzeyinin ve kazanımların gerçekleşme durumunun kontrol edildiği sorular yer alır.

Okuma Metni**گوزل برخطبه**

"ای ناس! انسانلر! کليڭز، ديڭلهيڭز، بللهيڭز، عبرت آليڭز. باشايان تولور، تولن فنا بولور، اولاجق اولور. ياغمور ياغار، اولر بيز. چوجوقلر طوغار، اتالرينڭ، بابالرينڭ يريني طوتار. صوڭره هيسي عو(يوق) اولوب كيدر. وقوعاتڭ (اولالارڭ) آردی

Okuma metinleri yer alır.

2. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	Osmanlı Türkçesi alfabesindeki matbu harfleri adlarıyla okur. Harflerin: kelimenin başında, ortasında ve sonunda aldıkları şekilleri tanıır. Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harfleri ayırt eder. Rakamları ve noktalama işaretlerini tanıır.
Beklenen Performans	Araştırma, İş Birliği, Planlı Çalışma

Ölçme değerlendirme amaçlı çalışmalar yer alır.

5. ÜNİTE PROJE GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Ünité Adı	Osmanlı Türkçesiyle Yazılmış Kolay Metinler
Beklenen Performans	Araştırma, Okuma, Yorumlama ve Lügat Kullanma.
Süre	2 Ay
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Derslerle ilgili yapılacak örnek proje konularını ve proje basamaklarını kapsayan form yer alır.

Ek Etkinlikler

Öğrenilenleri pekiştirmeye yönelik ek etkinlikler yer alır.

۹- بر چاناق قلعه شهیدی حسن ادهمڭ والده سنه صوڭ مکتوبی

والدهجڭم، درت عسکر طوغورمقله مفتخر شانی تورک آتەسی!

نصیحت آمیز مکتوبی، دیورین اووه سی کی کوزل، یشیلک بر اووه جڭل اوتەسندن کچن دره نڭ کنارده کی آرمود آغاچنڭ سایه سنده اوتوروک، آلدیم. طبیعتنڭ یشیلکلری اینجده

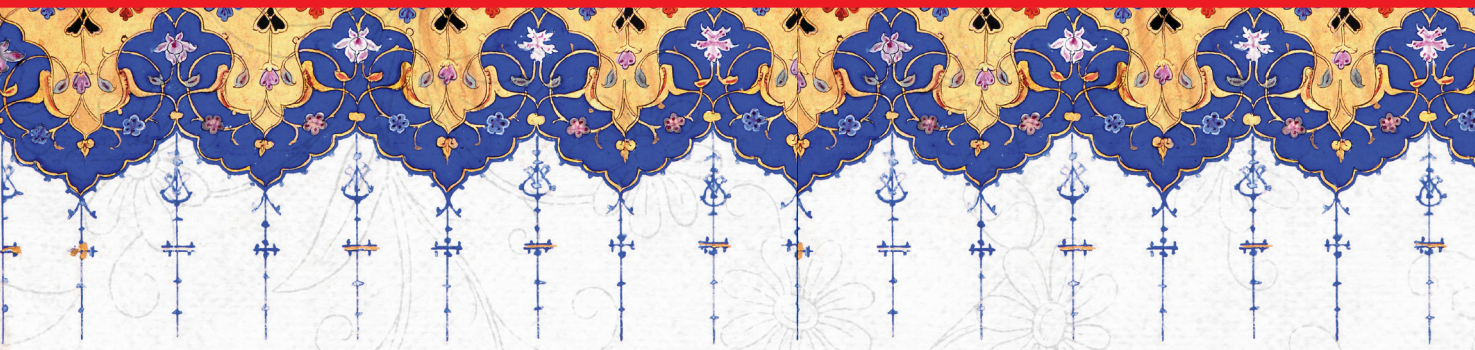
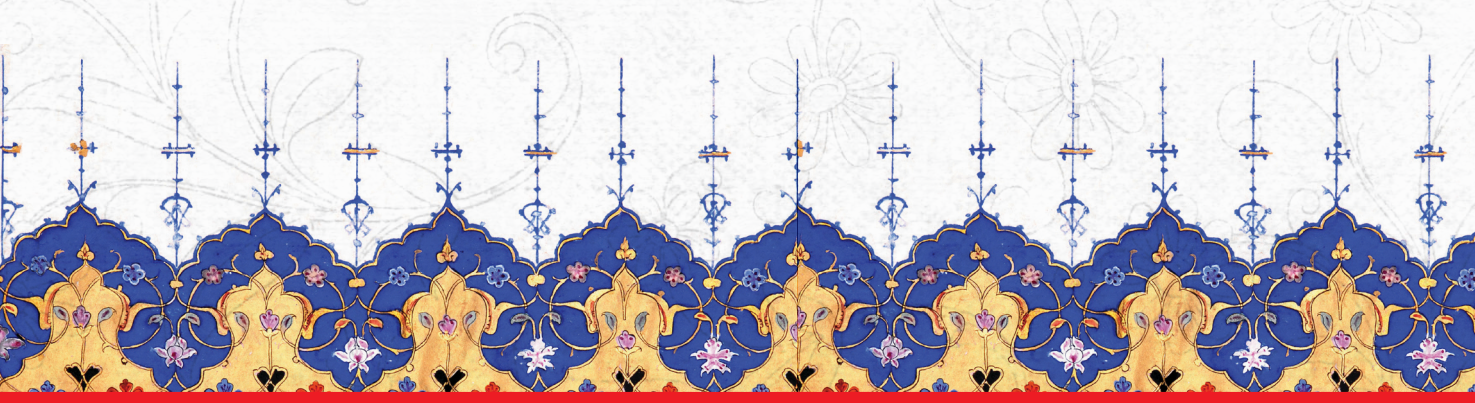

Okumayı geliştirmek ve hızlandırmak için ilave metinler yer alır.

Aşağıda adları verilen bölümlerde öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlayıcı farklı özelliklerdeki çalışmalar yer alır.

	Hazırlanalım		Konuşalım
	Okuyalım		Tavsiye Metin
	Not Edelim		Tartışalım
	Yorumlayalım		Özetleyelim
	Düşünelim-Yorumlayalım		Karşılaştıralım-Tartışalım
	Yazalım-Konuşalım		Kitap Okuyalım
	Pekiştirelim		Paylaşalım
	Biliyor muyuz?		Listeleyelim-Konuşalım
	Bunları Bilelim		Paragraflara Başlık Bulalım
	Değerlendirelim		Listeleyelim
	Dikkat		Konuşalım-Paylaşalım
	Cevaplayalım		Bakarak Yazalım
	Araştıralım		Kendimizi Deneyelim
	İş Birliği		Fotoğraflar Konuşuyor
	Bulalım		Tanıyalım
	Harf Kartları		Harfler Kutuda
	İnceleyelim		Rakamları Kullanıyorum
	Yazalım		Bulmaca Çözelim
	Eşleştirelim		Sınıflandıralım
	İşlemleri Yapalım		Herkes Yerine
	Kelime Okuyalım		Harita Oluşturalım
	Cümle Okuyalım		Test Çözelim
	İşaretleyelim		Cümle Yazalım
	Kelime Defteri		Okuyalım-Yazalım
	İnceleyelim-Yazalım		Okuyalım-Yorumlayalım
	İnceleyelim-Yorumlayalım		Metin Okuyalım

1. ÜNİTE

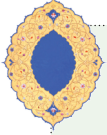

OSMANLI TÜRKÇESİNİ TANIYALIM

- 1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe
- 1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?
- 1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri
- 1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri

1.1. Osmanlı Türkçesi ve Türkçe

Hazırlanalım

- "Osmanlıca" kavramı sizlere neleri çağrıştırmaktadır?
- Türkler, tarih boyunca hangi alfabeleri kullanmışlardır?

Okuyalım

OSMANLI TÜRKÇESİ

Osmanlı Türkçesi, Kur'an alfabesini temel alan bir yazı dilidir. Türkler, İslamiyeti kabul ettikten sonra İslam medeniyetinin bir parçası olan Kur'an harfleriyle de tanışmış; yüzyıllarca sanat, edebiyat, din, tarih, tıp, hukuk, iktisat vb. pek çok alanda bu harflerle eserler vermişlerdir.

Osmanlı Türkçesi için yaygın olarak "Osmanlıca" tabiri de kullanılmıştır. Ancak Osmanlıca; Almanca, İngilizce, Arapça gibi Türkçeden ayrı bir dil değildir; Osmanlı Devleti sınırları içinde konuşulan ve okunup yazılan Türkçenin ta kendisidir.

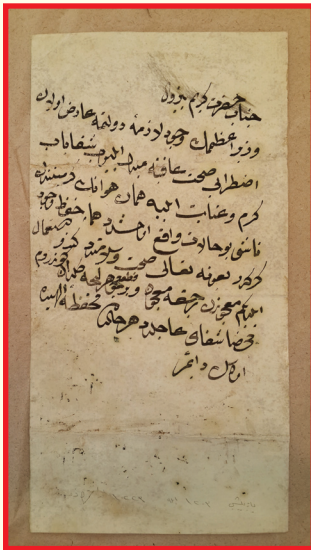
Tarihçi yazar Prof. Dr. İlber Ortaylı, Osmanlı Türkçesinin yabancı dil gibi algılanmasıyla ilgili olarak şunları söylemiştir: "Osmanlıca öyle Fransızca ve Rusça gibi ayrı dil olarak anlaşılamaz, Arap harfleriyle yazılan bir Türkçedir. Her dil asırdan asıra bazı değişiklikler geçirir ama bu durum ayrı bir dilden söz etmeyi gerektirmez. Nihayet anneannemizle dedemizin mektuplaşma dilidir. Birçoğumuzun bu mektupları okutmak için ümmi köylüler gibi adam aradığı gerçektir."

Türkçe, tarihî seyri içerisinde başka dillerden -İslam dini ortak payda olduğu için özellikle de Arapça ve Farsçayı kullanan milletlerin dillerinden- etkilenmiştir. Bu etkileşim sonucu Osmanlı Türkçesinde, İslam medeniyetine ait Arapça ve Farsça asıllı kelime ve terkipler kullanılmış ancak bunların çoğu, zamanla Türkçeleşmiş veya yeni anlamlar kazanmıştır.

Osmanlı Türkçesinde çok sayıda Arapça ve Farsça unsurun bulunması, Osmanlıcanın Türkçe, Arapça ve Farsçadan oluşmuş ayrı bir dil gibi algılanmasına da sebep olmuştur. Şemseddin Sami, Lisan ve Edebiya-

"Hoş gör"

Bir hatt-ı hümayun belgesi

Baki

Şeyh Galip (Temsilî)

Karacaoğlu (Temsilî)

Namık Kemal

tımız adlı makalesinde Osmanlı Türkçesinin ayrı bir dil gibi düşünülmesinin yanlış olduğunu şu sözleriyle açıklamıştır:

"Mübalağa etmeyerek ve sırf millî gayret dolayısıyla söylemeyerek yabancıların da tasdikiyle diyebiliriz ki millî lisanımız olan Türkçe, dünyanın en güzel lisanı değilse de en güzel lisanlarından biri olduğu şüphesizdir. Mesela İspanyolca ve Portekizcede o kadar çok Arapça kelime vardır ki bunların toplamı büyük bir cilt teşkil etmiştir. Lakin mezkûr lisanlar Arabi ile filan dilden mürekkeptir denilmeyip Latin zümresine mensup müstakil lisanlar addolunur."

Osmanlı devri Türkçesiyle ilgili yaygın düşüncelerden bir diğeri, Osmanlıcanın Arapça ve Farsça unsurlarla şekillendiği için anlaşılmasa bir dil olduğudur. "Osmanlıca denince bugün sadece hazırlıksız kişiler tarafından zor anlaşılan 'Divan Edebiyatı' dediğimiz edebiyatın dilini anlamamak gerekir. Kaldı ki Divan şairleri içinde de oldukça sade şiirler ve beyitler söyleyenlerin sayısı pek çoktur." (İ. Acar, Osmanlıca) "Osmanlı Türkçesi, Baki'nin, Nedim'in, Şeyh Galip'in, Evliya Çelebi'nin dili olduğu gibi Karacaoğlu'nun, Emrah'ın da dilidir. Naima'nın, Namık Kemal'in ve Tevfik Fikret'in de dilidir. Kısaca Osmanlı devri Türkçesi de bu dille meydana getirilmiş her çeşit eser de bizim kültürümüzün ürünleridir." (İ. Acar, Osmanlıca)

Türkçenin Arapça ve Farsçadan dil unsurları alması Türkçeyi başka bir dil yapmamıştır. Ünlü şair Atilla İlhan, konuyla ilgili fikirlerini, Orta Çağ Batı Hristiyan medeniyeti dairesinde sanat ve bilim dilinin Yunanca ve Latince olduğunu, buna karşılık İslam medeniyeti dairesinde de Arapça ve Farsçanın sanat ve bilim dili hâline geldiğini belirterek şöyle açıklamıştır:

"Türkçede Arapça ve Farsça kelimelerin olması Osmanlıca'yı ne Arapça ne de Farsça yapmıştır. Bunu ben tecrübe ederek yaşadım. Biz böyle yetiştirildiğimiz için bir Arap veya Acem bu şiirleri gördüğünde anlar zannediyordum. Tabii bu yanlış bir düşünceydi. Hiçbir zaman bu dillerin esareti altına girilmedi. Batı dillerinde bu daha açık bir şekilde görülüyor. Mesela Fransızca diye bir dil yok. Şimdi konuşulan yazılan Latincenin

bozulmuş şeklidir. Eğer Fransızlar (...) Fransızcadan Latince kelimeleri atmaya kalksalar geriye sadece 123 kelime kalır."

Türkler, İslam'ı kabul ettikten sonra Kur'an harflerine Türkçedeki sesleri karşılayacak yeni harfler ilave etmişler ve Kur'an harflerini temel alan yeni bir alfabe meydana getirmişlerdir. Bu yeni alfabe Müslüman Türk topluluklarında kabul görerek yaygınlaşmıştır. Karahanlılar, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi'nde kullanılan Osmanlı Türkçesi alfabesi, daha sonra Osmanlı Beyliğinin alfabesi olmuştur. Birçok ırkı, dini, dili çatısı altında birleştiren Osmanlı Devleti, Osmanlı Türkçesini devlet dili hâline getirmiştir.

(Bu kitap için düzenlenmiştir.)

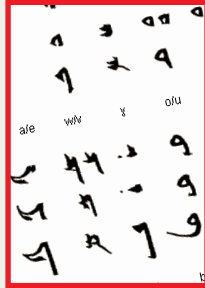
Not Edelim

Türkler, tarih boyunca aşağıdaki alfabeleri kullanmışlardır.

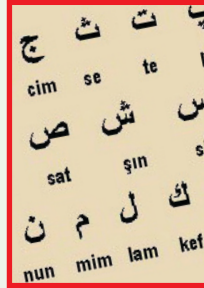
Göktürk alfabesi, Uygur alfabesi, Kur'an (Arap) alfabesi, Kiril alfabesi, Latin alfabesi.

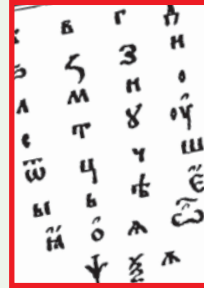
Göktürk alfabesi

Uygur alfabesi

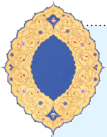
Kur'an alfabesi

Kiril alfabesi

Latin alfabesi

Yorumlayalım

"Allah'ın emirlerinin dil ile ifade edilmiş olması, Arapçada dil ile ilgili birçok kültür faaliyeti ve unsurunun doğmasına sebep olmuştur. Kur'an daima Hz. Peygamberin zamanından itibaren ezberlenmiş ve onun doğru ve güzel olarak okunması değer verilen bir iş sayılmıştır. İslam toplumunda Kur'an'ı bütün olarak doğru ve güzel okuyanlara karşı daima saygı gösterilmiştir. Kur'an'ın doğru ve güzel olarak yazılması da değer verilen ayrı bir iş sayılmıştır. Hafızlık gibi hatırlık da asırlar boyunca devam eden, işlenen güzel ve mükemmel hâle getirilen birer kültür faaliyeti olmuştur. Arap harfleri bırakıldıktan sonra Türkiye'de hat sanatının gerileyişi, din ile kültür arasındaki münasebeti gösteren bir örnektir."

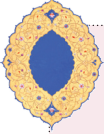
Mehmet Kaplan, *Kültür ve Dil*

Yukarıdaki metinden yola çıkarak Kur'an ve Kur'an harflerinin kültürümüze etkisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

1.2. Niçin Osmanlı Türkçesi Öğreniyoruz?

Hazırlanalım

"Osmanlıca, Türklerin yüzyıllar boyunca geliştirdikleri özgün bir dil; Arapçadan da Farsçadan da yararlanmış ama ikisi de olmamış. Yeni Türk kuşakları Osmanlıca'yı anlayabilmelidir ki gelecekle geçmiş arasındaki köprü-yü sağlam kurabilsinler."

Attila İlhan, Ulusal Kültür Savaşı

Yukarıdaki paragrafta Osmanlı Türkçesiyle ilgili neler söylenmektedir? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Okuyalım

OSMANLI TÜRKÇESİ BİLMENİN ÖNEMİ

"Hiç", Hat: Yusuf Bilen

Türkçenin tarihî devirleri içinde bin yıllık bir geçmiş olan Osmanlı Türkçesi, atalarımızın yüzyıllar boyunca ortaya koydukları kültürel eserlere doğrudan ulaşmanın önemli bir yolu, geçmişle gelecek arasında kültürel bağlar kuran bir köprü, millî ve manevî değerlerimizin taşıyıcısıdır.

Millî kültürümüzün temelini teşkil eden eserlerimizin hemen tamamı Osmanlıcadır. Hâlbuki yeni neslimiz, kim bilir hangi dedesinden kalma bir kitap veya eski bir tapu senedinin, bir paranın, bir çeşme kitabesinin üzerindeki yazıları okumaktan mahrumdur. Tarihî bir çarşı girişindeki ya da belki her gün altından geçtiği üniversite giriş kapısındaki Osmanlıca metnin gerek muhteva gerekse estetik zevkini yudumlamaktan uzaktır.

Osmanlı arması

Ecdadımızın Osmanlı Türkçesiyle bizlere armağan ettiği sayısız güzide eser, bugün fikrî ve estetik boyutta çoğumuza -maalesef- bir turiste olduğu kadar uzak, anlamsız ve yabancıdır. Değil mahiyetlerinden, varlıklarından dahi habersiz olduğumuz milyonlarca taş baskısı ya da birçoğu sahasında otorite olmuş ve hâlâ bu vasfını koruyan el yazması nadide eserlerimiz vardır. Bu kıymetli eserlerimiz ve milyonlarca arşiv belgemiz kütüphanelerin tozlu raflarından gün ışığına çıkarılacakları günü beklemektedir.

Yedi asır cihana hükmetmiş bir milletin çocukları, önlerine konulan çevirilerin dışında atalarının bugüne

kadarki kültür birikiminden istifade edememektedirler. Bu çevirilerin birçoğunun eksik ya da hatalı olması ise ayrı bir vakadır. Şu hâlde günümüz gençliğinin hissesine, birkaç bin sene önceki kültür mirasını rahatlıkla okuyup anlayabilen diğer milletlerin gençlerine imrenmek mi düşünüyor? Neden biz de kendi çocuğumuza, araştırdığı herhangi bir mevzuda ecdadının birikimine birinci elden uzanabilme imkânını tanımayalım? Çok boyutlu bir altyapıya sahip ve tarihine yabancı kalmamış, büyüklerine sevgisini ve saygısını kaybetmemiş bir nesil, geleceğe daha ümitle bakmamızın bir teminatı değil midir?

Hasılı Osmanlıca'yı öğrenmek, öz yurdunda kendi kültürüne yabancı kalmış bir neslin vicdan muhasebesinde ecdadına ve tarihine karşı vadesi çoktan dolmuş bir fikir borcudur.

*Muhammed Ali Ensari, Osmanlıca İmla Müfredatı
(Kısaltılıp düzenlenmiştir.)*

Düşünelim-Yorumlayalım

“Osmanlı Türkçesi; Türkçe, Arapça, Farsça kelimelerden oluşan zengin bir lisandır. Unutmayalım ki Osmanlıca imparatorluk dilidir. İngilizler İngilizcede çok fazla kelime bulunmasından dolayı övünürler. Biz neden övünmeyelim? Osmanlıca da övünülmesi gereken bir lisandır. Şu an maalesef 200-250 kelime ile konuşuyoruz. Oysa eskiden 3000-5000 kelime ile konuşuyorduk. Siz 3000 kelime ile konuşamıyorsanız Fuzuli'yi, Baki'yi, Kâtip Çelebi'yi anlayamazsınız. Kâtip Çelebi'nin eserlerini okuyup anlayıp zevkine varabilmek için mükemmel Osmanlıca bilmek gerekiyor. Bugün Osmanlıca öğrenmenin gereğini kabir taşlarına kadar indirgediler; dedelerinin mezar taşlarını okuyabilmek için. Doğrudur ama sadece bundan ibaret değildir. Mezar taşlarında şiir vardır, fıkra vardır, ölüm doğum tarihleri vardır, edebî sanatlar vardır ve yazı güzelliği vardır. O başlı başına bir ilim.”

Dursun Gürlek

(<http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/osmanlica-kalp-krizi-gecirmis-gibi>)

“(Osmanlıca öğretiminde) hedef alacağımız nokta, (öğrencinin) Yahya Kemal'in mensur metinlerini anlamasıdır. Ondan sonrası o gencin kendini yetiştirme gayretidir. Mesela dilimizde 'ayrılık' var, 'hicran' var, 'fırak' var. Biz ikisini atmışız sadece “ayrılık”ı almışız. Oysa aralarında nüans olması lazım. Yüksek medeniyetler ve kültürler o nüanslar üzerinde yükselir.”

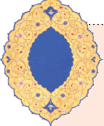
Hayati Develi, Köklerimize Gitmek İçin Osmanlıca Şart

Yukarıdaki metinlerde Osmanlı Türkçesi öğrenmenin gerekliliği konusunda neler söylenmektedir?

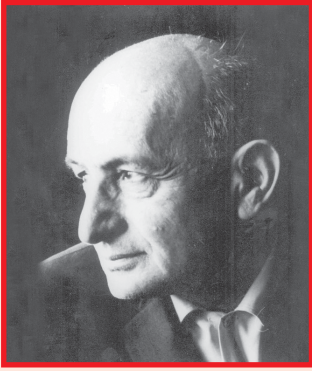

Yazalım-Konuşalım

- Eş anlamlı kelime örnekleri bulup defterinize yazınız.
- Eş anlamlı kelimeler birbirlerinin yerine kullanılabilir mi? Bir dilde aynı anlama gelen veya yakın anlamlı çok sayıda kelime bulunması dil açısından bir zenginlik midir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Yorumlayalım

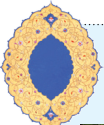

Nihad Sami Banarlı

"Türkçenin, bir halk ve edebiyat dili olarak daha Yunus Emre asrında, Şark'ın engin felsefesini nasıl kudretle terennüm ettiğini bilmeyen Türk aydını yoktur. Daha sonraki asırlarda, devirlerine göre, birer Türkçeci ve halkçı olan Fuzulilerin, Nedimlerin birçok mısrasında Türkçe, yirminci asır Türkçesini müjdeleyen hamlelerle dolu olan, asrımıza büyük misal olarak Yahya Kemal'in Süleymaniye'de Bayram Sabahı şiirini söyleyen bir dildir. Bu dil, fakir bir lisan olamaz. Bu dilin şiirlerinde Türk milletinin, bir kültür ve tefekkür dili olarak zengin, heybetli ve övünülecek kadar güzel sesli bir destan lisanı vardır."

Nihad Sami Banarlı, Türkçenin Sırları

Bu metinde anlatılanları, Osmanlı Türkçesi ile ilişkilendirerek yorumlayınız.

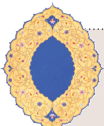
Yorumlayalım

"Dil taşıyıcıdır; bir milletin kültürünü, sanatını, imanını, düşüncesini, yaşayış özelliklerini, sahip olduğu değerleri dünden bugüne taşıyan kutsal bir nehir gibidir."

İlhan Ayverdi, Misalli Büyük Türkçe Sözlük

Yukarıdaki ifadedden yola çıkarak dil ve kültür ilişkisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?

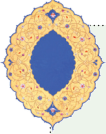
Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (139. sayfa) "Fotoğraflar Konuşuyor" etkinliğini yapabilirsiniz.

1.3. Osmanlı Türkçesinin Günümüzdeki Yeri

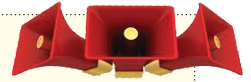
Hazırlanalım

- Gezip gördüğünüz yerlerde Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserlere rastladınız mı? Bu tür eserleri görünce neler hissettiniz? Deneyimlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Tarihî ve kültürel eserlerimize sahip çıkmak niçin önemlidir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Osmanlı Türkçesiyle ortaya konulmuş eserlerdeki bilgi birikiminden günümüzde de yararlanabilir miyiz? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Biliyor muyuz?

- İslam ülkeleri arasında en fazla yazma eser koleksiyonuna sahip ülkenin Türkiye olduğunu,
- Arşivlerdeki evrak dışında, Türkiye'de 300.000 cilt civarında yazma eser olduğunun tahmin edildiğini,
- Yazma eser kütüphanesi olarak Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü çatısı altında faaliyet gösteren 18 kütüphaneden 7'sinin İstanbul'da olduğunu ve bu kütüphanelerde yaklaşık 105.000 adet el yazması eser bulunduğunu,
- Afganistan, Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Cezayir, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Irak, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lübnan, Macaristan, Mısır, Polonya, Portekiz, Romanya, Suriye, Yugoslavya ve Yunanistan gibi ülkelerde 100.000 cildin üzerinde Türkçe yazma eser bulunduğunu BİLİYOR MUYDUNUZ?

https://www.yazmalar.gov.tr/elyazmaciligimiz_tr.php

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi ile Yazılmış Çeşitli Eserler

Kitaplar

Hat sanatının böylesine itibar bulmasının asıl kaynağı ve sebebi Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an'ın önceleri parşömen daha sonra kâğıt üstüne muhtelif hat nevileriyle yazılmış sayısız örneği dünyanın çeşitli müze, kütüphaneye ve koleksiyonlarında bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim ve cüzleri, enam-ı şerifler, evrad-ı şerifler, delailü'l-hayratlar hat sanatının kitap şeklinde rastlanılan dinî mahiyetteki numunelerindendir. Hadis mecmularının da hüsnühatla yazılmış seçkin örnekleri vardır. Edebî eserler arasında divanlar ve şiir mecmuları dinî olmayan yazma kitapların en geniş kesimini oluşturur.

Levhalar

19. ve 20. yüzyıllarda celi yazılarda revaç bulan levhacılık, hüsnühattın çerçevelenerek çeşitli mekânlardaki duvarlarda yer almasını sağlamış, böylece bir güzelliği hem okuma hem de seyretme imkânı vermiştir. Özellikle sülüs ve talik celileriyle ayet, hadis ve hikmetli sözler usta hattatlara yazdırıldıktan sonra etrafı tezhip ettirilmiş ve bu levhalar çerçevelenip duvarlara asılmıştır.

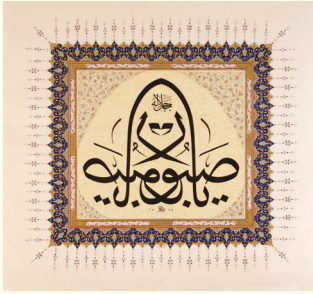
Hilyeler

İlk örnekleri Hafız Osman tarafından tertip edilen hilyeler, Hz. Peygamber'in (Sallallahu aleyhi ve sellem) fiziki ve ahlaki vasıflarını anlatan levhalardır. Hilyeler tanınmış ve güvenilir hadis rivayetlerinden alınan bilgilere dayanır. İlk örnekleri 1679-1680 yıllarından itibaren görülmeye başlayan hilyelerde en fazla Hz. Ali'den rivayet olan metin yazılmıştır.

Kitabeler

Cami, tekke, mektep, medrese, han, çeşme, hamam, sebil, kütüphane gibi herhangi bir abidenin ekseriya dış bazen de iç cephesinde yer alan veya nişan taşı, mezar taşı gibi bir dikilitaş üzerindeki yazılar hakkında bu tabir kullanılır. Çoğunlukla bulunduğu bina veya adına dikildiği şahısla ilgili bilgiler ihtiva eden kitabelerin metinleri devrin şairlerince kaleme alınır, sonra da bir hat üstadına yazdırılır. Manzumenin son bir veya iki mısraında o yılın tarihi düşülür. Bu yazılar mermer üzerine kabartma şeklinde oyularak hazırlanır.

*Hattın Çelebisi Hasan Çelebi
(Derleyen: Hikmet Ülker)*

Pekiştirelim

Kitabınızın “Ek Etkinlikler” bölümünde yer alan (139. sayfa) “Taniyalım” etkinliğini yapabilirsiniz.

Değerlendirelim

Aşağıdaki parçaya göre Osmanlı Türkçesinin günümüzdeki kullanım alanları hakkında neler söylenebilir? Belirtiniz.

Millet olarak kültürümüzü bütünüyle öğrenmek, incelemek, araştırmak ve korumak en temel görevlerimizden biri olmalıdır. Çünkü dil, din, edebiyat, sanat, hayat tarzı ve tarihî değerler bir milletin varlığının ayrılmaz parçalarıdır. Arşiv ve kütüphanelerimizde ise hukuk, tıp, edebiyat, tarih, din, mimari, müzik gibi birçok alanda Osmanlı Türkçesiyle yazılmış binlerce eser büyük bir inceleme ve araştırma sahası oluşturmaktadır. Bin yıllık bu kültür birikiminden faydalanmak için Osmanlı Türkçesinin öğrenilmesi önemli bir gerekliliktir.

Günümüzde üniversitelerin Türk dili ve edebiyatı, tarih, ilahiyat, sanat tarihi, bilgi ve belge yönetimi (arşivcilik), kütüphanecilik gibi bölümlerinde Osmanlı Türkçesi eğitimi verilmektedir. Buralarda Osmanlı Türkçesiyle yazılı kültür mirasını okuyup anlayabilecek uzmanların yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Yorumlayalım

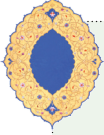
Yabancıların Osmanlı Türkçesini öğrenmelerini ve bu alanda araştırmalar yapmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.

Dikkat

"Osmanlı Türkçesi bilgisi yalnızca bir kısım bilim adamı ve arşiv uzmanı için gerekli değildir. Dilin, önce bireyin, sonra toplumun var oluşundaki yeri göz önünde tutulduğunda Türkiye'de kendisine okumuşluk, entelektüellik payesi verilen herkesin bu bilgiye sahip olması gerekir."

Hayati Develi, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1

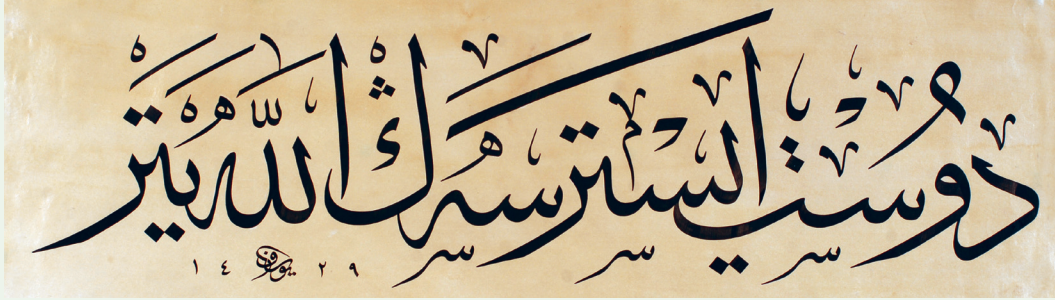

Cevaplayalım

Hat sanatı denilince öncelikle Kur'an-ı Kerim harfleri ile yazılmış güzel yazı sanatı akla gelir. Bu sanat, Kur'an harflerinin 6 ila 10. yüzyıllar arasında geçirdiği uzunca bir gelişme döneminden sonra ortaya çıkmıştır. Kur'an-ı Kerim'in bir araya toplanmasından sonra, İslam dininin bilime verdiği özel önemin etkisiyle çok sayıda kâtip yetişmiş; yazı da doğal olarak büyük aşamalar göstererek önemli bir sanat kolu olmuştur.

Hat sanatı, tarihî seyir içerisinde gelişmiş, mükemmelleşmiş ve güzel sanatlar arasındaki seçkin yerini almıştır. Hat sanatı, İslam kültürünün önemli unsurlarındandır. Bu sebeple ecdadımız Kur'an-ı Kerim'i güzel yazmaya çok önem vermiştir. "Kur'an-ı Kerim Hicaz'da nazil oldu, Mısır'da okundu, İstanbul'da yazıldı." sözü, bizim için en büyük iftihar vesilesidir. Osmanlı medreselerinde Amasyalı Şeyh Hamdullah, Ahmed Karahisari, Hafız Osman, Mustafa Rakım Efendi, Mahmud Celaleddin Efendi, Yesârizâde Mustafa İzzet Efendi gibi daha nice cihanşümül reisü'l-hattatin yetişmiştir. Bugün yerli ve yabancı kütüphanelerde bulunan yazma Mushafların her biri bu bakımdan ayrı bir değer ifade etmektedir.

http://www.amasya.edu.tr/media/157778/osmanli_.pdf

- Bu metne göre Osmanlı Türkçesinin hat sanatıyla ilgisi konusunda neler söyleyebilirsiniz?
- Hat sanatının yaşayan temsilcilerinden bildikleriniz var mı?

Yorumlayalım

"Kültürlü olmak demek, tarihin ve eski eserlerin terbiyesini almak, olgunlaşmak, ondan sonra yeni eserler vücuda getirmek veya ruhunu onlara açmaktır."

Mehmet Kaplan, Kültür ve Dil

Yukarıdaki sözü, "Osmanlı Türkçesini öğrenmek" konusuyla ilişkilendirerek yorumlayınız.

Araştıralım

Çevrenizden, kütüphanelerden ya da internet sitelerinden Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserler bulunuz. Bulduğunuz eserleri ya da eserlerin görsellerini sınıfa getirip arkadaşlarınızla paylaşınız.

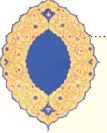

1.4. Osmanlı Türkçesinin Tarihî Seyri

Hazırlanalım

Türklerin Kur'an harflerini kabul etmesi dil ve medeniyetlerini nasıl etkilemiştir? Bu konudaki bilgilerinizi paylaşınız.

Okuyalım

OSMANLI TÜRKÇESİ VE TARİHİ SEYRİ

Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesinin gelişme sürecinde Eski Anadolu Türkçesi diye adlandırılan ilk dönemi de içine alarak XIII. yüzyıldan XX. yüzyılın başlarına kadar devam eden dönemidir.

XI. yüzyıl ve sonrası Orta Asya Türklüğü için devamlı bir göç devridir. Bu yüzyılda Türk dili bazı gelişmeler geçirmiş ve Türkçenin çeşitli kolları ortaya çıkmıştır. Oğuz boylarının yayıldığı Anadolu'da Oğuz lehçesine dayalı yeni bir dil teşekkül etmiş ancak bu dilin gelişip edebî bir dil hüviyetini kazanması uzun bir sürede gerçekleşebilmiştir.

Anadolu Beylikleri Dönemi'nde daha çok değer kazanan Türkçe resmî dil olarak kullanılmış ve bu dille bazı eserler meydana getirilmiştir.

Osmanlılar, Anadolu ve Balkanlar'da Türk birliğini sağlamışlar; Türkçeyi de resmî dil dolayısıyla bir yazı dili hâline getirmişlerdir. XIII. yüzyıldan başlayıp günümüze kadar gelen bu yazı diline Batı Türkçesi adı verilir.

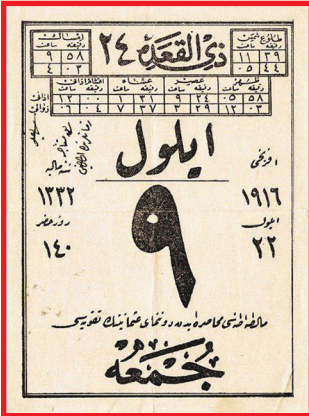
Batı Türkçesinin günümüzdeki şekillerinden biri de bugünkü Türkiye Türkçesidir.

Türkiye Türkçesi XIX. yüzyılın ortalarına kadar lisan-ı Türki, Türki ve Türkçe olarak anılmış ve Arapça, Farsça ve Türkçe unsurlarla şekillenmiştir.

Osmanlı Türkçesinin geçirdiği aşamalar:

a) Başlangıç (Eski Anadolu) Türkçesi Dönemi

Anadolu Selçukluları, Beylikler Devri ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemine rastlayan yüzyıllarda (XIII-XV. yüzyıllar) Türkçe, gramer şekilleri ve kelime hazinesi bakımından oldukça sade bir yapı gösterir.

XV. yüzyılın ortalarına doğru Türkçe devlet dili, bilim ve sanat dili olma özelliğini kazanmış; olgun edebî ürünlerini vermeye başlamıştır. Bu dönemde, Arapça ve Farsçadan kelime ve tamlamalar Türkçeye girmiştir.

Sinan Paşa'nın "Tazarrunâme"si edebî nesir dilinin oldukça yüksek bir düzeye ulaştığını göstermektedir.

Fuzuli

b) Klasik Dönem

XV. yüzyılın ikinci yarısından sonra özellikle fetihle birlikte İstanbul'un bir kültür ve medeniyet merkezi hâline gelmesiyle başlayıp XIX. yüzyılın ortalarına kadar devam eden dönemdir. Osmanlı Türkçesi de büyük bir devletin ilim ve sanat dili olarak Arapça ve Farsça ile rekabet edebilecek bir seviyeye erişmiştir.

Baki, Fuzuli, Nedim, Kâtip Çelebi, Evliya Çelebi gibi yazar ve şairler bu dönem sanatçılarıdır.

c) Yenileşme Dönemi

XIX. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın başlarına kadar devam eden dönemdir. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Batı uygarlığının etkisi altına girilmiş ve dilde sadeleşme hareketlerini takip eden süreç sonunda Klasik Osmanlı Türkçesi sona ermiştir.

İslam Ansiklopedisi, Osmanlı Türkçesi maddesi (Kısaltılıp düzenlenmiştir.)

Okuyalım-Yazalım

Tablodaki boş bırakılan yerleri, "Osmanlı Türkçesi ve Tarihî Seyri" başlıklı metne göre tamamlayınız.

Batı Türkçesi (..... - XXI. yy.)
..... Dönemi (XIII. yy. - XV. yy.)
..... Dönem (XV. yy. -)
..... Dönemi (..... - XX. yy.)

Değerlendirelim

"Dil, canlı bir varlıktır. Gelişir, serpilir, değişir. Kelimeler dilde hep ilk şekilleri ile kalmaz, uzun hayatları boyunca birtakım değişikliklere uğrar. Bu değişiklikler de umumiyetle ses değişiklikleridir. Mesela başlangıçta Türkçede bir "edgü" kelimesi vardı. Zamanla bu kelime "d-y" değişikliği ile "eygü" oldu. Sonra "g" düştü "eyü" oldu. Sonra düzlük yuvarlaklık uyumuna uydu "eyi" oldu. Bugün hâlâ "eyi" diyenler vardır. Nihayet sondaki "i" baştaki "e"yi, benzeşme hadisesi ile "i" yapınca kelime "iyi"

oldu. İsterseniz bir misal daha verelim. Mesela eskiden "bedük" kelimesi vardı. "d-y" değişikliği ile "beyük" oldu. "b" dudak konsonantının tesiri ile "e" yuvarlaklaştı, "ö" oldu. Çünkü "e"nin yuvarlağı "ö"dür. Bu yuvarlaklaşmayı ikinci vokal olan "ü" de teşvik etti. Böylece kelime "böyük" şekline geçti. Bugün de Anadolu ağızlarında daha çok bu asli şekil olan "böyük" kullanılır. İstanbul Türkçesi ise "ö"yü daraltarak "ü" yaptı ve kelime büyük oldu.

Hasılı kelimelerde ses değişikliği daima görülebilir. Bu değişiklikler iki durumda karşımıza çıkar: Bir, eski devrelerle bugünkü Türkçe arasındaki değişiklikler ki buna tarihî değişiklikler diyebiliriz. Bir de bugünkü ağızlar ve şiveler arasında görülen değişikliklerdir ki bunlara da saha değişiklikleri diyebiliriz."

Prof. Dr. Muharrem Ergin, Üniversiteler İçin Türk Dili

"Dil, canlı bir varlıktır." sözünü, "Osmanlı Türkçesi ve Tarihî Seyri" başlıklı metinle ilişkilendirerek değerlendiriniz.

Araştıralım

Tarih ve edebiyat öğretmenlerinize danışarak X. yüzyıl ile XX. yüzyıllar arasında Osmanlı Türkçesinin oluşum ve gelişimini etkileyen olayları araştırınız.

Araştırma sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Osmanlı Türkçesi ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Osmanlı Türkçesinde çok sayıda Arapça ve Farsça kelime kullanılmıştır.
- B) Türkçenin dışında Türkçeden ayrı "Osmanlıca" diye isimlendirilen bir dildir.
- C) Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu geniş bir coğrafyada konuşulan bir dildir.
- D) Hem konuşma dili hem de yazı dili olarak kullanılmıştır.
- E) Kütüphanelerimizde, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış yüz binlerce eser vardır.

2. Bir kere kelime dağarcığımız genişleyecek. Siz bugün sıradan okumuşların öğrenemediği iki üç bin kelime daha öğrenseniz unutulmuş, eskimiş diyelim, sizin eski metinleri okuma kapasiteniz artmayacak mı, artacak. Okuduğunuzu anlayacaksınız. İkincisi, düşüncelerinizi ifade etmek istediğiniz zaman daha rahat ifade edebileceksiniz. Dilimin ucuna gelen bir kelime var ama ifade edemiyorum demeyeceksiniz artık. Geçmişteki tartışmaları da kaynağından okumuş olacaksınız. Bilgiye hem dinî hem tarihî anlamda hem devlet arşivi ve yönetimi anlamında sahih bilgiye ulaşma şansına sahip olacaksınız. Batı'da hangi aydın, liseler için yazılmış Shakespeare'i (Şekspir) okur? Ama bizdeki aydınlar anlamıyorlarsa her metnin çevirisini okumak zorunda kalıyor. Bu akıllara ziyanıdır.

Paragrafta verilen bilgiler, aşağıdaki hangi sorunun cevabı olabilir?

- A) Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinlerin Batı'dakilerden farkı nedir?
- B) Osmanlı Türkçesi kelime hazinemizi nasıl zenginleştirir?
- C) Osmanlı Türkçesini öğrendiğimizde bunun bize dönüşü ne şekilde, nasıl olacaktır?
- D) Osmanlı Türkçesinin insanın ifade kabiliyetine etkileri nelerdir?
- E) Geçmişteki ilmî ve edebî tartışmaları asıl kaynağından okumada Osmanlı Türkçesi nasıl kolaylık sağlar?

3. Aşağıda verilen Türk devletlerinden hangisi Osmanlı Türkçesi harflerini kullanmamıştır?

- A) Büyük Selçuklu Devleti
- B) Anadolu Selçuklu Devleti
- C) Anadolu Beylikleri
- D) Karahanlı Devleti
- E) Uygur Devleti

4. Bazı diller vardır ki yalnız bir vatanda değil, birçok vatanda devlet kurmuş, hâkimiyet kurmuş büyük milletlerin dilidir. Bu diller, pek tabii olarak medeniyet ve hâkimiyet götürdükleri ülkelerin dillerinden aldıkları kelimelerle de zenginleşmiş büyük dillerdir. Bu milletler kendi kültür sanat ve iktidarlarını başka ülkelere yayar, dünyanın dört bucağında kendi hükümlerinin geçtiğini görüp kendi dillerinin konuşulduğunu duymanın, kendi bayraklarının dalgalandığını görmenin hazzını, gururunu tadarlar. Öte yandan, aynı ülkelerden derledikleri lüzumlu kelimeleri kendi dillerinin gramerine, estetiğine ve fonetiğine göre millileştirerek kendi kelimeleri yaparlar. Biz bunlara öteden beri fethedilmiş ülkeler gibi fethedilmiş kelimeler diyoruz.

Bu paragraftan aşağıdaki düşüncelerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Türk dili tarihî seyri içerisinde farklı dillerden bünyesine aldığı kelimelerle zenginleşmiştir.
- B) Türkçe sadece Anadolu'da değil dünyanın farklı bölgelerinde de kullanılmıştır.
- C) Farklı dillerden kelimelerin Türkçeye geçişi rastgele olmamıştır.
- D) Türk dili, fethedilmiş kelimelere sahip bir dildir.
- E) Osmanlı Türkçesi sadece Anadolu'da yaygın olan bir konuşma dilidir.

B. Aşağıdaki cümlelerin başına yargılar doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi yabancı bir dil değil, Kur'an harflerini temel alan bir yazı dilidir.
- () “Osmanlı Türkçesi” ifadesi Türkçenin bütünü için kullanılmaktadır.
- () Günümüzde Osmanlı Türkçesiyle yazılmış metinlerle hiç karşılaşmamaktadır.
- () Osmanlı Türkçesini öğrenmekle yüzlerce yıllık kültür birikimine ve milyonlarca tarihî belgeye ulaşma fırsatı yakalanmış olur.
- () Osmanlı Türkçesi, Kuzeydoğu Türkçesinin günümüzdeki biçimidir.

C. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Türkler, harfleriyle İslamiyeti kabul ettiği yıllarda tanışmışlardır.
2. ve Türkçenin en fazla etkilendiği dillerden ikisidir.
3. Türkçesini bilmek, kültürümüzün temelini teşkil eden eserlerimizi tanımak açısından önemlidir.
4. Osmanlı Türkçesi taşıyıcısıdır.
5. sanatının kullanıldığı yazma kitaplar, levhalar, hilyeler, kitabeler gibi pek çok eser Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmıştır.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Türkçe ve Osmanlı Türkçesi arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.
2. “Ne harabi ne harabatıyım / Kökü mazide olan atıyım.” (Yahya Kemal) beytini, Osmanlı Türkçesiyle ilişkilendirerek açıklayınız.
3. Günümüzde Osmanlı Türkçesi eserleri nerelerde karşımıza çıkmaktadır?

Okuma Metni

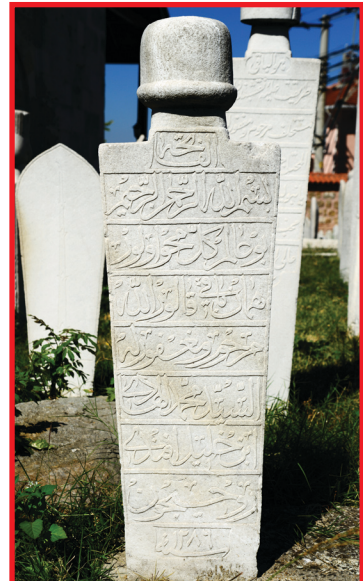
UKBÂDAN DÜNYAYA HABER

Mezar taşlarına ömrünü vakfeden Fazıl İsmail Ayanoğlu tarihî mezar taşlarının önemini şu cümlelerle dile getirir: “Ortada mevcut yüksek sanat abidelerimiz olmasaydı bile mezarlıklarımızda bulunan nihayetsiz eserler, bu milleti medeniyet göklerine çıkarmaya kâfi gelirdi.” Ayanoğlu hocaya hak vermemek elde değil, elhak doğrudur. Nitekim Rahmetli Süheyl Ünver, Nihad Sami Banarlı gibi büyüklerimizin de bu görüşü destekler mahiyette çok manidar tespitleri vardır.

Gerçekten de tarihî mezar taşlarımız biyografi, hat sanatı, bezeme sanatı, taş oymacılığı, edebiyat tarihi, sosyoloji, antropoloji gibi daha birçok alanda bizlere önemli kaynak sağlayan hiçbir yerde ulaşamaya-çağımız belgelerdir. İnsanımızın duygularını derinden etkileyen ve kaçınılmaz gerçek olan ölüm, mezar taşı kitabelerinde; ayet-i kerime, hadis-i şerif, vecize, atasözü, nesir, şiir, temenni ve dua olarak yankı bulmuş; milletimizin hissiyatına asırlardır bu kitabeler tercüman olmuştur.

Bizim medeniyetimiz, dili olan bir medeniyettir. Bu dil esas itibarıyla vahiy merkezlidir. Beşikten mezara kadar hayatın bütün alanlarını ve hatta ahiret hayatını ihata eder. Her duruma, olgu ve olaya dair söyleyeceği mutlaka bir şey vardır.

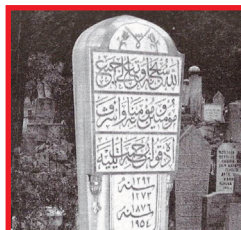
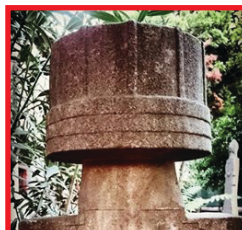
Eski mimarimize göz attığımızda çeşme, cami, medrese, türbe, tekke, şifahane, imarethane, kütüphane, çarşı ve benzeri yapıların uygun bir yerinde, işleviyle ilgili kitabelere rastlarız. Mesela tarihî çeşmeleri incelediğimizde aşağıda zikredeceğimiz iki ayet-i kerimeden birini veya ikisini birlikte sıkça görürüz: “**Ve cealnâ minel-mâi külle şeyin hayy. / Hayatı olan her şeyi sudan yarattık.**” (Enbiya 30.) “**Ve sekâhum rabbuhum şarâben tahûrâ. / Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir.**” (İnsan, 21.) İşte kütüphanelerimizin giriş kapısını süsleyen manidar bir yazı: “**Fihâ kutubun kayyimeh. / O sahifelerde dosdoğru hükümler vardır.**” (Beyyine, 3.) Yine birçok camimizin ana giriş kapısında esenlik veren bir yazı daha: “**Udhulûhâ bi selâmin âminîn. / Oraya güven içinde, esenlikle girin!**” (Hicr, 46.)

Bu medeniyet dilinden tarihî mezarlıklarımız da fazlasıyla nasibini almıştır. Nasıl almasın ki? Mademki öldükten sonra dirileceğimize iman etmişiz, bu dünya hayatı bizim için kısa bir konaklama, bir gölgelikten ibarettir gayet tabiidir ki ebedî bir hayat için bu dilin söyleyeceği çok şey olmalı. Bu minvalde erken dönem mezar taşlarında sıkça rastladığımız bir hadis-i şerif metni, meseleyi tartışma bırakmayacak şekilde özetlemektedir. Sadıku'l-va'dü'l-emin Efendimiz (sav) bildiriyor: **“Müminler ölmezler! Bilakis onlar fânî âlemden baki âleme göç ederler.”** Gerçekten de ölüm bir yok oluş değil, yepyeni ve sonsuz hayata yolculuktur. Sami Paşazade Sezai ise bu gerçeği şöyle ifade eder: “Mezar, sonsuzluğun kapısıdır.” Evet, ukbâdan dünyaya açılan sonsuz bir kapı...

Nidayi Sevim, Yenidünya dergisi
(Düzenlenmiştir.)

بو غزل مجنونك مناجاتيدر

يارب بلای عشقه قیل آشنا بی * بدم بلای عشقدن ایتمه جدایی
آز ایلمه عنایت کی اهل درد دن * یعنی که چوق بلالرم قیل مبتلا بی
اولدجه بن کو تورمه بلادن ارادتم * بن ایسترم بلایی چو ایستر بلایی
تمکینمی بلای محبتده قیلمه سست * تادوست طمن ایدوب دیمیه بی وفایی
کیتدکجه حسنن ایله زیاده نکارمک * کلدکجه دردنه بتر ایت مبتلا بی
بن قاندن و ملازمت اعتبار و جاه * قیل قابل سعادت فقرو فنا بی
او یله ضعیف قیل تئی فرقتده کیم * وصاله مکیم

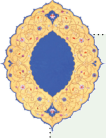
2. ÜNİTE

OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ (MATBU)

- 2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabeti
- 2.2. Harflerin Birleşme Durumları
- 2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri

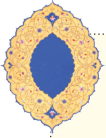
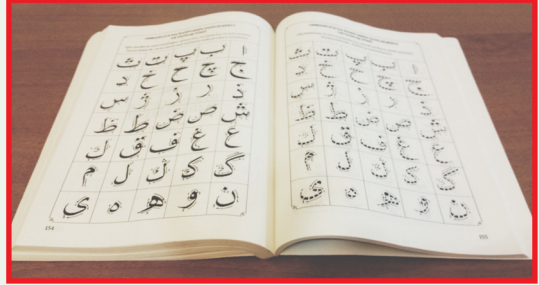

2.1. Osmanlı Türkçesi Alfabeti

Hazırlanalım

Aşağıdaki görsellerde gördüğünüz yazılar size neler çağrıştırıyor? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Dikkat

Osmanlıca'nın Türkçe olduğu bilinmeli; zor, karışık ve içinden çıkılmaz olmadığı anlaşılmalıdır. Osmanlıca, bugünkü alfabeyi okuyup yazabilen herkes tarafından basit seviyede rahatlıkla öğrenilebilir. Osmanlı Türkçesi alfabesinde 34 harf vardır. Bunların başta, ortada ve sona yazılışları hesaba katıldığında farklı işaretlerin de öğrenilmesi gerektiği ortaya çıkar. Ancak bu şekilleri öğrenmek de o kadar zor değildir.

Aşağıdaki örnekler incelenirse söylenilenler daha iyi anlaşılır:

بیلیم
m i l i b
bilim

بویوک
k ü y ü b
büyük

دهده
e d e d
dede

بابا
a b a b
baba

Osmanlıca'nın zor tarafları, uzmanlık gerektiren alanları elbette vardır. Fakat Ömer Seyfettin'in hikâyelerini, Peyami Safa'nın romanlarını Osmanlıca baskılarından okumak için uzman olmak gerekmez.

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi alfabesi,

- Kur'an alfabesini temel alan bir alfabedir.
- Sağdan sola doğru yazılır ve okunur.
- Kur'an alfabesine bazı harfler ilave edilerek oluşturulmuş Türkçeye mahsus bir alfabedir.

Okuyalım

Aşağıdaki tabloda verilen Osmanlı Türkçesi alfabesini sırasıyla; baştan sona, sondan başa, yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya doğru okuyunuz.

OSMANLI TÜRKÇESİ ALFABESİ

ر	ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا	HARFİN ŞEKLİ
ra	zel	dal	hı	ha	çim	cim	se	te	pe	be	elif	HARFİN ADI
r	z	d	h	h	ç	c	s	t	p	b	a, e	SES KARŞILIĞI

ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	HARFİN ŞEKLİ
kaf	fe	gayın	ayın	zı	tı	dad	sad	şın	sin	je	ze	HARFİN ADI
k	f	g, ğ	‘	z	t, d	d, z	s	ş	s	j	z	SES KARŞILIĞI

ی	لا	ه	و	ن	م	ل	نَفْ	گ	ك	HARFİN ŞEKLİ
ye	lamelif	he	vav	nun	mim	lam	nef (nazal ne)	gef	kef	HARFİN ADI
y	la	h	v	n	m	l	n	g, ğ	k	SES KARŞILIĞI

(Dikkat: Tabloda kırmızı olarak yazılan harfler, Kur'an alfabesinde olmayan harflerdir.)

İş Birliği

- Ders öğretmeninizin yardımıyla sınıfınızda, Kur'an alfabesini daha önceden öğrenmiş arkadaşlarınız varsa belirleyebilirsiniz.
- Kur'an alfabesini bilen arkadaşlarınızın, alfabeyi yeni öğrenen arkadaşlarınıza yardımcı olmaları için ikili gruplar oluşturabilirsiniz.

Yorumlayalım

Dine, vatana, millete ait manevi değeri olan şeylere mukaddesat (kutsal şeyler) denir. Temel ilkelerimizden biri de "mukaddesata hürmet" olmalıdır. Camilerimiz, peygamberimiz, vatanımız, bayrağımız bizim için nasıl mukaddes ise Kur'an ve Kur'an harfleri de saygı gösterilmesi gereken değerlerimizdendir. Ecdadımız, Kur'an'ın yazılmasında kullanıldığı için kâğıda bile hürmet etmiş; kâğıda ayakla basmayı hürmetsizlik saymıştır. Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in Kur'an'a saygısından, ağırlandığı odada geceyi uykusuz geçirdiği de öteden beri anlatılagelmıştır.

Bu paragrafta anlatılanlarla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yazalım

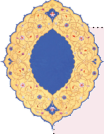
Aşağıda Osmanlı Türkçesi alfabesinin harfleri karışık olarak sıralanmıştır. Harflerin adlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

ن	ش	د	ر	ب	ز	ط	ج	ا	پ	ل	lam
ح	ه	س	غ	ث	ظ	ض	ت	م	و	ی	
ص	خ	چ	ژ	گ	ق	ع	ك	ڭ	ذ	لا	ف

Bulalım

Kutucuklarda verilen harf gruplarının karşıladığı ortak sesi bulup boş bırakılan yerlere yazınız.

..... T	←	ت ط
.....	←	ذ ز ض ظ
.....	←	ح خ ه
.....	←	ك ق
.....	←	ث س ص
.....	←	د ض ط
.....	←	ن ڭ

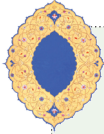
Harf Kartları

Osmanlı Türkçesi alfabesini iyice öğrenmek için aşağıdaki yönergeyi takip ederek harflerle ilgili bilgilerinizi pekiştirebilirsiniz.

- Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin biçimlerini ve adlarını gösteren harf kartları hazırlayınız. (Harf biçimleri ön, harf isimleri arka tarafa yazılmalıdır.)
- Kartlardaki harfleri birbirinize sormak için ikili gruplar oluşturunuz.
- Hazırladığınız kartları kullanarak Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin biçimlerini ve adlarını birbirinize sorarak bilgilerinizi pekiştiriniz.
- Osmanlı Türkçesi alfabesinde yer alan ancak Kur'an alfabesinde olmayan harfleri birbirinden ayırt ediniz.

2.2. Harflerin Birleşme Durumları

Hazırlanalım

Düz yazı ile bitişik eğik el yazısı arasında ne gibi farklılıklar vardır? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Dikkat

Osmanlı Türkçesi alfabesinde harfler genel olarak birbirine bitleştirilerek yazılır. Harfler, bitişme sırasında kelimenin başında, ortasında ve sonunda değişik şekiller alır.

İnceleyelim

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin birleşme durumları gösterilmektedir. Tabloyu inceleyerek Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin kelime başında, ortasında ve sonunda aldığı şekilleri öğrenmeye çalışınız.

Osmanlı Türkçesi Alfabesi				
Kelimenin başında ortasında sonunda	Kelime sonunda	Kelime ortasında	Kelime başında	Harfin müstakil hâli
ا، ئ، ء	ا، ء	ا، ء	ا، د	ا، ء
بب	ب	ب	ب	ب
پپ	پ	پ	پ	پ
تت	ت	ت	ت	ت
ثث	ث	ث	ث	ث

Osmanlı Türkçesi Alfabeti

Kelimenin başında ortasında sonunda	Kelime sonunda	Kelime ortasında	Kelime başında	Harfin müstakil hâli
ججج	ج	ج	ج	ج
چچچ	چ	چ	چ	چ
ححح	ح	ح	ح	ح
خخخ	خ	خ	خ	خ
ددد	د	د	د	د
ذذذ	ذ	ذ	ذ	ذ
ررر	ر	ر	ر	ر
ززز	ز	ز	ز	ز
ژژژ	ژ	ژ	ژ	ژ
سسس	س	س	س	س
ششش	ش	ش	ش	ش
صصص	ص	ص	ص	ص
ضضض	ض	ض	ض	ض
ططط	ط	ط	ط	ط
ظظظ	ظ	ظ	ظ	ظ
ععع	ع	ع	ع	ع
غغغ	غ	غ	غ	غ
ففف	ف	ف	ف	ف
ققق	ق	ق	ق	ق
ككك	ك	ك	ك	ك
گگگ	ك	گ	گ	گ
ثثث	ث	ث	ث	ث
للل	ل	ل	ل	ل
ممم	م	م	م	م
ننن	ن	ن	ن	ن
ووو	و	و	و	و
ههه	ه	ه	ه	ه
لا لا لا	لا	لا	لا	لا
ییی	ی	ی	ی	ی

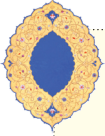

Dikkat

Aşağıdaki harfler kendinden sonra gelen harflerle birleşmez, bunların dışında kalan harfler birleşir.

ا د ذ ر ز ژ و لا

لامبه	بول	ژيلت	بزليه	رچل	ذكى	ديز	امك
-------	-----	------	-------	-----	-----	-----	-----

Yazalım

Aşağıda verilen harflerin ses karşılıklarını ve yazım şekillerini (başta-ortada-sonda) harfin altındaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

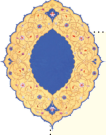
ژ	گ	و	ظ	ذ	ڪ	ا
.....	kef
.....	ortada

ر	ق	ب	ط	د	ص	خ
.....
.....

پ	ك	ي	ث	ه	ز	غ
.....
.....

ء	س	ف	چ	ل	ر	ض
.....
.....

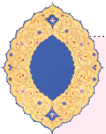
ء	ج	لا	م	ش	ن	ح
.....
.....

Eşleştirelim

Aşağıdaki kutucuklarda ayrı ve bitişik yazılışları verilen harfleri örnekteki gibi uygun şekilde eşleştiriniz.

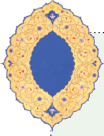
	طاغ	ب ای راق
	بولوط	چ ی چك
	چیچك	ص ا ق س ا غ ا ن
	صاقساغان	ب و ل و ط
	بايراق	ط ا غ
	ياپراق	ی ا پ ر ا ق
	كونش	ك و ن ش

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (140. sayfa) "Harfler Kutuda" etkinliğini yapabilirsiniz.

İnceleyelim

Aşağıdaki tablolarda harflerin bitişik yazılışları (kelime başında, ortasında ve sonundaki şekilleri) gösterilmektedir. Harflerde meydana gelen şekil değişikliklerini, harf adlarını birbirinize söyleyerek inceleyiniz.

Kendinden sonraki harflerle birleşenler

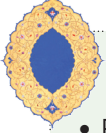
ف	ب، پ، ت، ث	بشخص	جیق	ف
طبخ	ج، چ، ح، خ	جرح	مچن	ط
عرش	س، ش	سوت	چشم	ع
رقص	ص، ض	صاغ	مصر	ص
وعظ	ط، ظ	طیش	فضل	ظ
مانع	ع، غ	عین	قعه	ع
منیف	ف، ق	فجر	طقل	ق
چیچک	ک، گ، گ، گ	گوگل	پکر	ک
خلل	ل	لنس	کلن	ل
الم	م	مشک	کمال	م
گلن	ن	نقض	جنت	ن
پچه	ه	هرکس	تهلکه	ه
ایکی	ی	یاز	پنیر	ی

Kendinden sonraki harflerle birleşmeyenler

کما	ا	ابج	طاس	ک
مقد	د	دصل	یدام	م
اخذ	ذ	ذکی	جذب	ا
منبر	ر	رجب	سرچه	م
قیز	ز	زهر	بزل	ق
شرژ	ژ	ژلت	نژط	ش
صفو	و	وند	گوی	ص
اعلا	لا	لاشه	بلاد	ا

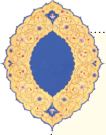

2.3. Rakamlar ve Noktalama İşaretleri

Hazırlanalım

- Rakamların günlük hayatımızdaki işlevleri nelerdir? Sözlü olarak ifade ediniz.
- Noktalama işaretlerinin okuma ve yazmaya katkıları nelerdir? Söyleyiniz.

İnceleyelim

Aşağıda Osmanlı Türkçesinde kullanılan rakamlar verilmiştir. Tabloda verilen rakamların yazılışlarını inceleyiniz.

RAKAMLAR VE SAYILAR					
On bir	11	۱۱	Bir	1	۱
On iki	12	۱۲	İki	2	۲
On üç	13	۱۳	Üç	3	۳
On dört	14	۱۴	Dört	4	۴
On beş	15	۱۵	Beş	5	۵
On altı	16	۱۶	Altı	6	۶
On yedi	17	۱۷	Yedi	7	۷
On sekiz	18	۱۸	Sekiz	8	۸
On dokuz	19	۱۹	Dokuz	9	۹
Yirmi	20	۲۰	Sıfır	0	۰
Yüz	100	۱۰۰	On	10	۱۰

Dikkat

- Osmanlı Türkçesinde sayılar, rakamlarla yazıldığında soldan sağa doğru yazılır ve okunur.
- Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl kısımları yazıda olduğu gibi sağdan sola doğru (YYYY/AA/GG) sıralanır.

۵۷۱	۵۷۱/۰۴/۲۰
571	571/04/20
۱۴۵۳	۱۹۶۰/۰۴/۰۳
1453	1960/04/03
۲۰۱۶	(۳۴۴) ۲۱۵۰۹۷۶
2016	(344) 2150976

Eşleştirelim

Aşağıdaki rakamlarla okunuşlarını örnekteki gibi eşleştiriniz.

38
45
17
26

٤٥
١٧
٢٦
٣٨

90
53
87
62

٥٣
٩٠
٦٢
٨٧

Yazalım

Aşağıdaki saatlere bakarak saatin kaç olduğunu noktalı alanlara yazınız.

İnceleyelim

Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi metinlerinde kullanılan noktalama işaretlerinden bazıları gösterilmiştir. Verilen noktalama işaretlerini inceleyerek günümüzdeki şekilleriyle karşılaştırınız.

NOKTALAMA İŞARETLERİ				
Ünlem	Soru işareti	Noktalı virgöl	Virgöl	Nokta
!	؟	؛	،	.

İnceleyelim

Aşağıda Osmanlı Türkçesiyle yazılmış bir metin verilmiştir. Metni inceleyerek Osmanlı Türkçesinde kullanılan noktalama işaretlerini daire içine alınız.

هم نه ایچون بنی ییللرجه باریندیرمش اولان بر یردن
—“ئوله جکسک!” دییه قوغمق؟ بو قوغولمقدیر؛ بن،

کیمسه سز بر چوجغم، نرده گیدر یر بولورم؟

ایتمه یڭ، صوڭره صوقاقلرده پریشان اولورم!

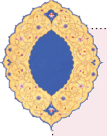
محمد عاکف، صفحات

Yazalım

Osmanlı Türkçesi alfabesiyle verilen aşağıdaki rakamları, günümüz alfabe-
sindeki rakamlarla boş bırakılan kutucuklara yazınız.

۲	۰.۸	۶	۱	۸	۴	۰
.....
۹	۵	۴۳۷	۰.۱	۳	۷	۶۲
.....

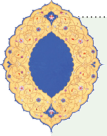

İşlemleri Yapalım

Aşağıda verilen toplama ve çıkarma işlemlerini, Osmanlı Türkçesindeki ra-
kamları kullanarak yapınız.

۳۸ ۴۹ +	۵۶۲ ۳۶ -	۵۰ ۹۶ +	۵۶۴ ۱۰۷ +	۲۸۱۹ ۴۰۷ +
.....

Yazalım

Aşağıdaki Osmanlı Türkçesi alfabesiyle verilmiş tarih ve rakamları inceleyi-
niz. Tarih ve rakamların günümüz Türkçesindeki karşılıklarını boş bırakılan kutu-
cuklara yazınız.

۲۰۱۰/۰۱/۰۱	(۳۱۲) ۶۴۵۰۹۷۰	۲۰۱۶/۰۸/۲۶	۱۹۹۷/۰۷/۲۹
.....

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (142. sayfa) "Rakamları Kulla-
nıyorum" etkinliğini yapabilirsiniz.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki harflerden hangisi Kur'an alfabesinde yoktur?

- A) ب B) ج C) ژ D) ط E) ق

2. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde "harf grubu-ses" eşleştirmesi yanlış yapılmıştır?

A) ق ك ↔ K

B) ح خ ه ↔ H

C) ث س ص ↔ S

D) ز ذ ض ظ ↔ Z

E) د ض ط ↔ T

3. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde Osmanlı Türkçesi alfabesindeki bir harfin kelime ortasındaki şekli yanlış verilmiştir?

- A) ج B) ع C) ص D) س E) ق

4. Aşağıdaki harflerden hangisi kendinden sonra gelen harfle birleşmez?

- A) ق B) و C) ط D) ی E) ح

5. "Be-elif-şın-kaf-elif-nun" harflerinin doğru bitişik şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) باشقان
B) باشقن
C) بشقان
D) پاشقان
E) باشغان

6. "٦١٠٧" sayısının karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 6024 B) 6157 C) 6107 D) 2107 E) 9017

7. “1789” sayısının Osmanlı Türkçesinde kullanılan rakamlarla yazılışı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) ١٧٨٩
- B) ٩٨٧١
- C) ١٧٨٩
- D) ١٧٨٦
- E) ٩٦٨١

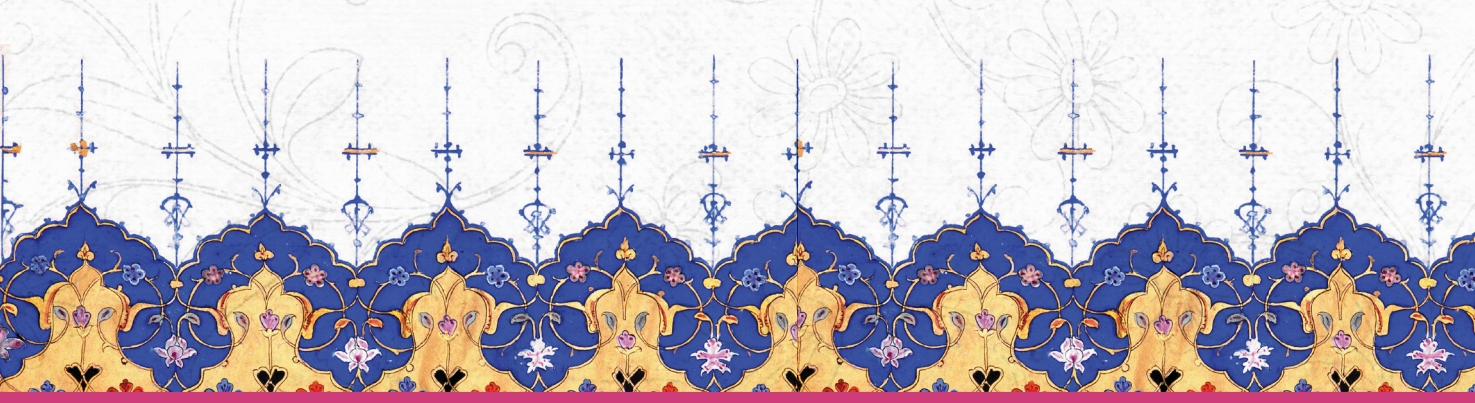
B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi alfabesi soldan sağa doğru yazılır.
- () “پ-چ-ژ-گ-ک” harfleri, Kur'an alfabesinde olmayan harflerdir.
- () و ve ز harfleri kendinden sonra gelen harflerle birleşir.
- () “ط” harfi, “t” ve “d” seslerini karşılar.
- () Osmanlı Türkçesi alfabesinde rakamlar soldan sağa doğru yazılır.
- () Osmanlı Türkçesinde noktalama işaretleri kullanılmaz.

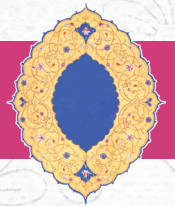
C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

1., ve harflerinin bugünkü alfabe­deki ses karşılığı “se”dir.
2. kendinden sonraki harflerle birleşmeyen harflerdendir.
3. Tarihlerin yazımında gün, ay, yıl kısımları yazıda olduğu gibi doğru sıralanır.

3. ÜNİTE

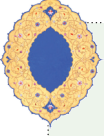

TÜRKÇE KELİMELERİN OKUNUŞU

- 3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler
- 3.2. "Elif Okutucusu" ve "A" Sesi
- 3.3. "He Okutucusu" ve "E, A" Sesleri
- 3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri
- 3.5. "Ye Okutucusu" ve "I, İ" Sesleri

3.1. Osmanlı Türkçesinde Okutucu Harfler

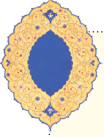
Hazırlanalım

- Türkçenin ünlüleri (sesli) hangileridir?
- Ses ve harf kavramları hakkında neler biliyorsunuz? Söyleyiniz.
- Ünlüleri işaretlemek için kullandığımız harfler hangileridir?

Dikkat

Dilimizdeki ünlüler, Osmanlı Türkçesinde elif, he, vav ve ye harfleriyle gösterilir. Bu harflere "okutucu harfler" denir.

İnceleyelim

Okutucu harflerin tanıtıldığı aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Örnek okumaları dikkate alarak okunuşu verilmeyen kelimeleri de siz okuyunuz.

Okutucu Harfler ve Kelime Örnekleri			
ا	ه	و	ی
"Elif" harflerini "a" olarak okuyunuz.	"He" harflerini "e" olarak okuyunuz.	"Vav" harflerini "o, ö, u, ü" seslerinden uygun olanıyla okuyunuz.	"Ye" harflerini "ı, i" seslerinden uygun olanıyla okuyunuz.
ب ا ب ا	د د ه	چ و ج و ق	ب ی ل ی م
بابا baba	د د ه dede	چ و ج و ق çocuk	ب ی ل ی م bilim
د ا ه ا	ن ن ه	ب و ی و ک	س ی ل
پ ا ش ا	د ر ه	س و ت	ق ی ش
چ ا ی	ت ن ه ک ه	ص و چ	د ی ل
پ ا ر م ا ق	ت پ ه	ک و م و ر	ی ی ل د ی ز

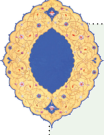

3.2. “Elif Okutucusu” ve “A” Sesi

Hazırlanalım

Elif harfinin kültürümüzdeki yeri hakkında neler biliyorsunuz? Söyleyiniz.

Bunları Bilelim

a) Elif okutucusu kendinden önceki harfi “A” sesiyle okutur.

بارداق

ياتاق

پازار

b) Elif harfi üzerindeki med işareti (\bar{A}) elif harfini “a” sesiyle okutur.

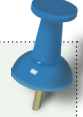
آل

آق

آرا

آسلان

آراچ

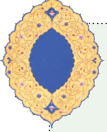

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

چای	یای	چام	آیاق	آت
.....	at
یاپراق	قاوال	آثلات	آغاچ	چاغلایان
.....
صامان	صال	باشاران	چاقال	باشلا
.....
مارت	قارتال	باغلا	باشاق	چاتلاق
.....
صاچاق	طاراق	پارلاق	آپارتمان	یاناشاماز
.....

Cümle Okuyalım

Elif okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

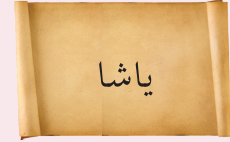
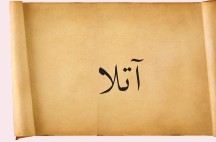
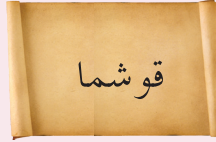
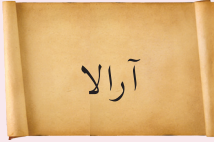

بابام ماصال یازار.
یاشار صاغللام ماصا یاپار.
قانایان طامار جان یاقار.
بارداق باردق آیران، قازان قازان آش وار.
طاوشان قاچار، طازی قووالار.
دال صارقار قارتال قالقار.
آفاجان خاقان طاش آتار.

Dikkat

Fil kök veya gövdelerinin sonundaki "a" sesi "elif" okutucusu ile gösterilir.

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tabloda verilen kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

قاورا	قائنا	طایا	آغلا	صاقلا
.....
آلا	قاپا	یيقا	بویا	صاللا
.....

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını karşılarındaki noktalı alanlara yazınız.

.....	آچ آرسلان آو آرار.
.....	آبلام چای یاپار.
.....	پارلاق چاناق یواش قاینار.
.....	بال یاپان بال صاتار.
.....	قاج بارداق چای وار؟
.....	باباجان، یواش یواش آڭلات.

3.3. “He Okutucusu” ve “E, A” Sesleri

Hazırlanalım

- Açık hece ve kapalı hece ne demektir? Daha önce bu kavramlarla nelerde karşılaştığınızı söyleyiniz.
- Açık ve kapalı heceleri tanımak, Osmanlı Türkçesini öğrenirken ne işimize yarayabilir?

Bunları Bilelim

a) “He” okutucusu kendinden önceki harfi “e” veya “a” sesiyle okutur.

صالحه	طامله	مارقه	سله	دره	تره
-------	-------	-------	-----	-----	-----

b) Kelime başlarındaki “e” sesi, elif (ا) veya elif üzerine hemze (أ) konularak gösterilir.

ارن	اکمک	ألك	أش
-----	------	-----	----

c) İsim ve isim eklerinin sonuna gelen “a” sesleri he okutucusu ile gösterilir.

پارهیه	باجه ده	صاغه	قازمه	چاپه	پاره
--------	---------	------	-------	------	------

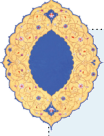

d) "He" okutucusu, ilk hecede kullanılmaz. Diğer hecelerde, genellikle hece kapalı ise terk edilir; hece açık ise kullanılır.

سرچه	جکت	دره	تپه	İlk hece
چکمه جه	پچه ته	سوه جن	تنه که	Açık hece
تکرلک	یلک	گرچک	بیک	Kapalı hece

e) "He" okutucusu kendinden sonraki harfe birleşmez.

سرچه یه	کله بک	گله نک
---------	--------	--------

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

دوه	ياره	يله	بالطه	بسله
.....
تره	کچه	آرقه	بره	يامه
.....
سرچه	باقلاوه	کچه	صارمه	پرده
.....
ماشه	چشمه	تارله	بکله	آژانده
.....
أل	أوت	امک	أگر	ألهمه
.....
أکلم	ارکک	أسنک	أتک	أردم
.....

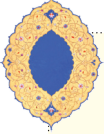
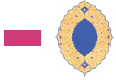

Dikkat

Okutucu harflerin ünsüz karşılıkları veya kendi sesleriyle de okunabileceğini unutmayınız. Konuyla ilgili aşağıdaki örnekleri okuyup inceleyiniz.

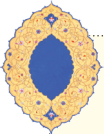
Ye (ی)	Vav (و)	He (ه)	Elif (ا)
یای	وار	داها	ال
یول	وازو	هیچ	ات
قایا	کیوی	هر	اکمک

İşaretleyelim

Aşağıdaki kelimelerden ikinci hecesi açık olanları bulup örnekteki gibi işaretleiniz.

ترله مك	گله جك	دره ده	نه دن
☐	☐	☒	☐
بكله مه	نره ده	بزليه لر	سسلنمك
☐	☐	☐	☐

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

دره دن تکه نه گچمز.

.....

سپت سپت سبزه گله جك.

.....

أرن أكمغه رچل سورر.

.....

تیه ده بره طاقان أوده ترلر.

.....

تنه که ده پکمز وار.

.....

ددهم سرچه یه أكمك آتار.

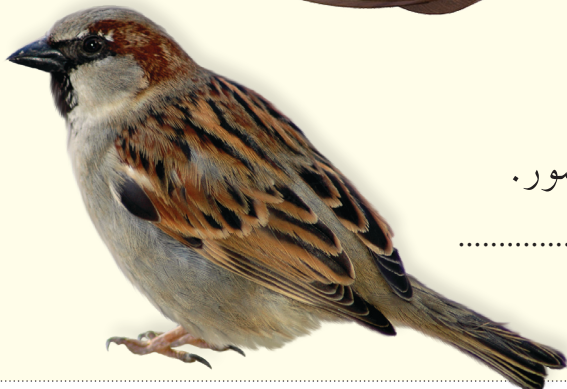
.....

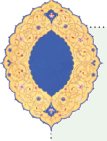
آنه م چایده شکر، بزلیه ده صالحه سور.

.....

يدك تكرلك نره ده؟

.....

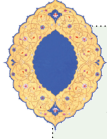
Cümle Okuyalım

He okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

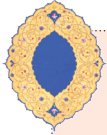
أشك طار سمره غله مز.
بابا أوه دترژان آل.
امل أوده سرچه بسله.
أوده بکله مه، امره گلمز.
أسن تپه ده منکشه آچماز.
تنه که دن باجه آز چکر.

3.4. "Vav Okutucusu" ve "O, Ö, U, Ü" Sesleri

Hazırlanalım

Vav harfinin kültürümüzdeki yeri hakkında neler biliyorsunuz? Bu konudaki bilgilerinizi paylaşınız.

Bunları Bilelim

a) "Vav" okutucusu kendinden önceki harfi "o, ö, u, ü" seslerinden biriyle okutur.

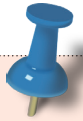
سونوک	قویون	یول	صول	تول
-------	-------	-----	-----	-----

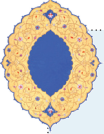
b) Kelime başlarındaki "o-ö-u-ü" sesleri, elif ve vav harfleriyle (او) gösterilir.

Notlar:

- Kelime başındaki "ö, ü" seslerini, "o, u" seslerinden ayırmak için elif harfinin üzerine hemze (أ) konulabilir.
- "ö, ü" sesleri, bazı kelimelerin yazımında "ئو" şeklinde işaretlenmiştir.

اولوم	أوست	أوتو	اوزوم	اورتوک	اونوت	اویون	او
-------	------	------	-------	--------	-------	-------	----

Kelime Okuyalım

Vav okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

ياقاموز	بولوط	قوم	صو
طوقات	طاووق	بوتون	بويوك
يورغون	قورشون	قوچ	مارول
يوصون	قونوش	چوروك	قولتوق
اوروچ	اوشومك	أورنك	اورته
اوتوز	أوستون	اوقول	اورمان
اولوق	أوركك	اورتو	اوجاق

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

اوجوز گوملك اوتو طوتماز.

اوزان چوق دوزگون قونوشويور.

قوش اوزون اوزون اوتر.

گوزل گورن گوزل دوشونور.

اوجوز گوملكدن دوگمه چابوق قوپار.

گوندوز كومور ياقان آقشام اوشور.

قورو اودون، كوموردن چابوق طوتوشور.

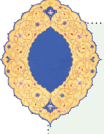
طوقوز چوجوق، قورقان چوبانه گولويور.

ئوركك چوجوق گولگه ده اوينار.

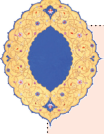

3.5. “Ye Okutucusu” ve “ı, i” Sesleri

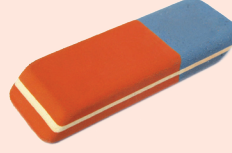
Hazırlanalım

Osmanlı Türkçesi alfabesinde aynı harfin birden fazla ünlüyü okutması konusunda neler düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bunları Bilelim

a) “Ye” okutucusu kendinden önceki harfi “ı, i” seslerinden biriyle okutur.

قیریق	بیلیم	سیلگی	تیلکی
-------	-------	-------	-------

b) Kalıplaşmış bazı kelime ve eklerde okutucu “ye” harfi kullanılmaz.

برلك	آرتق	سز	بز
------	------	----	----

c) Bazı eklerin sonundaki “u,ü” sesleri “ye” okutucusu ile gösterilir.

بولدی	اوغلی	بونى	اونى
بوزلى	طوزجى	گوردیگی	اوقودیغی
قوقوسی	اویقوجى	دوشدیمی	صوچلىی

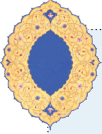

d) Bazı kelimelerin ilk hecesindeki “e” sesi, “ye” okutucusu ile gösterilir.

ایتمک	دیتمک	ییمک	ویرمک
-------	-------	------	-------

e) Kelime başlarındaki “ı, i” sesleri elif ve ye (ای) ile gösterilir.

ایگنه	ایشیق	ایصیرغان	ایکی
-------	-------	----------	------

Kelime Okuyalım

Ye okutucusuyla ilgili kuralları göz önünde bulundurarak aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

پیرینچ	سیوری	گیزلی	اینجی
بیلیر	تیتیز	دیرک	گمیجی
پینیر	قیزیل	چکیچ	چیلک
قرق	گی	سکز	دگز
برلک	قیشلق	سسز	أریمش
اینجه	ایصی	ایرماق	ایشجی
ایپ	ایصپاناق	ایرکن	گیجه
ایلچی	ایلتی	ایرمک	ایرته له مه

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan noktalı alanlara yazınız.

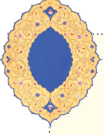
تکیر کدی چاناقده کی آتی خیزلیجه ییدی.

جیلیز سیوری سینک چوجوغی ایصیردی.

آغزی آچیق گوزی قاپالی اوپوردی.

سرین صولرده درین دوشونجه لره طالدی.

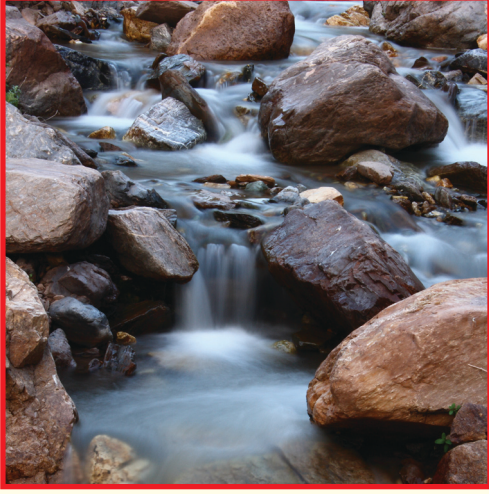
ألی دار اولانك، دیلی قیصه اولور.

Okuyalım

Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış aşağıdaki atasözlerini okuyunuz.

- بو کونکی ایشی یارینه بیراقما.
- اکن بیچر، قونان کوچر.
- گرگین ایپ چابوق قوپار.
- دره یی گورمه دن پاچه یی صیواما.
- پیشمش آشه صوغوق صو قاتیلماز.
- چوق یاشایان دگل چوق گزن بیلیر.
- صاییلی قویونی قورت قاپماز.
- ایرماق کنارینه چشمه یاپیلماز.
- آزیقسز یوله چیقانک ایکی کوزی ایل طوربه سنده اولور.
- ایسته دیگنی سویله یین، ایسته مه دیگنی ایشیتیر.

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (143. sayfa) "Eşleştirilim" ve "Okuyalım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

(Olanda hayır vardır.)

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. “اولان، قيريق، ئولوملى، بينك” kelimelerinin okunuşları hangi seçenekte sırasıyla (sağdan sola) ve doğru olarak verilmiştir?

- A) benek, kırk, olumlu, olan
- B) binek, kırk, ölümlü, olan
- C) binin, kuyruk, olumlu, olan
- D) bin, kırk, ölmeli, evlen
- E) binek, kırk, ölümlü, ölen

2. He okutucusu (ه) isimlerin sonunda hangi seslerle okunur?

- A) a-e sesleriyle B) i-i sesleriyle C) u-ü sesleriyle D) e-i sesleriyle E) o-ö sesleriyle

3. Eklerin sonundaki “u, ü” sesleri “ye” okutucusu ile gösterilir.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bu kurala uygun kelime yoktur?

- A) اوقودى B) بوزلى C) كدى D) گوزى E) طوزجى

4. Bazı kelimelerin ilk hecesindeki “e” sesi, “ye” okutucusu ile gösterilir.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bu kurala uygun bir kelime vardır?

- A) ايكن B) سيويل C) شيريل D) ييمك E) يشيل

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Kelime başlarında “a” ünlüsü, “آ” ile gösterilir.
- () Kelime başlarında “o ,ö ,u ,ü” ünlüleri, “اى” ile gösterilir.
- () “ه” harfi, okutucu olarak kullanıldığında kendinden sonraki harfe birleşmez.
- () Osmanlı Türkçesi alfabesinde “ye” harfi okutucu olarak kullanıldığı zaman “ı” ve “i” seslerini karşılar.

C. Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

- 1. Kelime içindeki “a” sesleri harfiyle gösterilir.
- 2. Kelime başlarındaki elif ve ye harfi (اى), seslerini karşılar.

3. Kelime başlarındaki “o, ö, u, ü” sesleri, elif harfinden sonra okutucusu yazılarak gösterilir.
4. Bazı eklerin sonundaki “u, ü” sesleri “vav” okutucusu yerine okutucusu ile gösterilir.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Osmanlı Türkçesindeki okutucu harfleri ve okutucu harflerin ses karşılıklarını söyleyiniz.

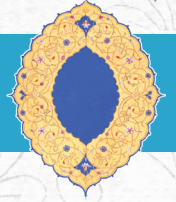
E. Aşağıdaki kelimelerin okunuşlarını harf (kelime avı) tablosundan bularak işaretleyiniz.

یشیل	بایرام	اوگرنجی	کدی	اوزون
ایکی	اوجاق	ایزجی	صانجاق	باغ
یاغمور	قولتوق	پیٹار	آری	صاقسی

B	U	R	S	A	N	C	A	K	K	Ö	Ç	Ğ	I	V
A	Z	Y	A	K	P	B	İ	Ş	E	T	M	K	Ç	D
Ğ	Ü	İ	K	İ	A	A	Ğ	A	D	Ö	İ	O	C	A
F	P	H	S	Ö	Z	Y	E	Ş	İ	L	N	L	A	Y
N	İ	P	I	N	A	R	Ş	U	S	U	L	T	Ç	A
Y	L	İ	Ş	U	R	A	T	V	İ	N	Ü	U	Z	Ğ
K	O	L	T	Ü	Z	M	T	U	Z	U	N	K	Ş	M
Ö	C	A	K	A	E	O	D	Y	C	Z	B	İ	V	U
M	A	R	Ö	Ğ	R	E	N	C	İ	K	D	E	K	R
S	K	I	S	P	O	L	K	U	R	Ö	L	A	M	B

4. ÜNİTE

OKUMAYA YARDIMCI ESASLAR

- 4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu
- 4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik
- 4.3. Eklerin Okunuşu
- 4.4. Arapça ve Farsça Asıllı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu

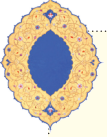

4.1. Osmanlı Türkçesinde Kef Harfinin Okunuşu

Hazırlanalım

- “Pınar, deniz, bana, baban” gibi kelimelerdeki “n” seslerinin halk ağzındaki söylenişinde değişiklik fark ettiniz mi? Bu farklı söyleyişin sebebi ne olabilir?
- “Öğün” ve “övün” kelimelerinin anlamları ve sesleriyle ilgili olarak neler söyleyebilirsiniz?
- Kelime hazinenizi zenginleştirmeye yönelik çalışmalar için bu üniteden itibaren kendinize bir “Kelime Defteri” temin ediniz.

İnceleyelim

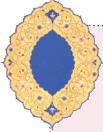
Aşağıdaki kelimeleri inceleyerek Osmanlı Türkçesinde “kef” (gef-nef) harfinin hangi sesleri karşıladığını öğreniniz.

ك (kef) “k” sesi		گ (gef) “g, ğ, v, y” sesleri				ڭ (nef) “n” sesi	
Kedi	کدی	Görme	گورمه	Güvercin	گوگرچین	Ön, Ün	اوڭ
Kömür	کومور	Gelecek	گلهجک	Gövde	کوگده	Son	صوڭ
Ekşi	اکشی	Gezi	گری	Seyrek	سگرک	Bin (1000)	بیڭ
Kürek	کورک	Güzel	گوزل	Leylek	لگلک	Anlama	آڭلامه
Sekiz	سکز	Gürz	گورز	Eğri	اگری	Dinleme	دیڭلهمه

Notlar:

- Osmanlı Türkçesi metinlerinde kef, gef ve nef harflerinin ayırıcı işaretleri çoğunlukla kullanılmaz.
- Kef harfinin v ve y karşılığı olarak kullanıldığı kelimeler sınırlı sayıdadır.

Bunları Bilelim

Nef (نَف) Harfı:

Nef harfı, Türkçeye mahsus bir sesin işaretidir. Ses karşılığı, genizden söylenen bir "n"dir.

Nef harfı;

- a) İkinci tekil / çoğul şahıs iyelik (tamlanan) eklerinde,
İkinci tekil / çoğul şahıs fiil çekim eklerinde,

گزدینز gezdin ⁿ	یازدڭ yazdın ⁿ	آدینگز adın ⁿ	باباڭ baban ⁿ
-------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

- b) İsim tamlamalarında tamlayan ekinde,

سنىڭ چايڭ senin çayın ⁿ	آرمودڭ صاپى armudun sapı ⁿ
---------------------------------------	--

- c) Bazı kelime kök ve gövdelerinde kullanılır.

يالنز yalnız ⁿ	ياڭلىش yanlış ⁿ	أڭ en ⁿ
------------------------------	-------------------------------	-----------------------

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tabloda kef (gef-nef) harfinin karşıladığı sesleri örnekleyen kelimeler verilmiştir.

Kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

كېچە	كلەك	أركك	بىلك	كوپرو
.....
كستانە	كرپەتن	كېرپى	اىپك	ككلىك
.....
گوزلك	گرچك	گوملك	گلین	گورگو
.....

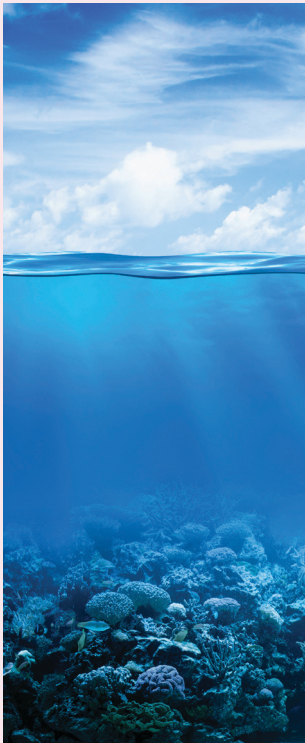

چیزگی	گزگین	گنچ	گولگه	گول
.....
بگلربگی	سیگیلجه	هگبه	أوگله	توگ
.....
أوگوت	گلدیگی	بوگورتلن	اوگمک	گوگده
.....
أوگجه	صوگره	طوگمق	گگیش	بگزهمک
.....
چایگز	یازدک	دیگله	اوقویگز	قایینک قولى
.....

Eşleştirelim

Kutucuklarda verilen aşağıdaki ifadeleri okunuşlarıyla eşleştiriniz.

Nerede yanıldın?

Denizin dibi

Yaşlının oğlu

Sinirlenmeyin

Sizden sonra

Saçınızın rengi

Sözünüzü tutun

سوزیگزى طوتک

سزدن صوگره

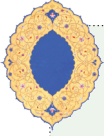
نره ده یاکیلدک؟

دگزک دیی

صاچگزک رنگی

سیگیرلنمەیک

یاشلینک اوغلی

Cümle Okuyalım

Kef, gef ve nef harflerinin yer aldığı aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin okunuşlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

بربريگزه اولان سويگيزهيچ بيتمه سين.

هرسوزي اوستگزه آمايك.

أوفكه ك سني يگمه سين.

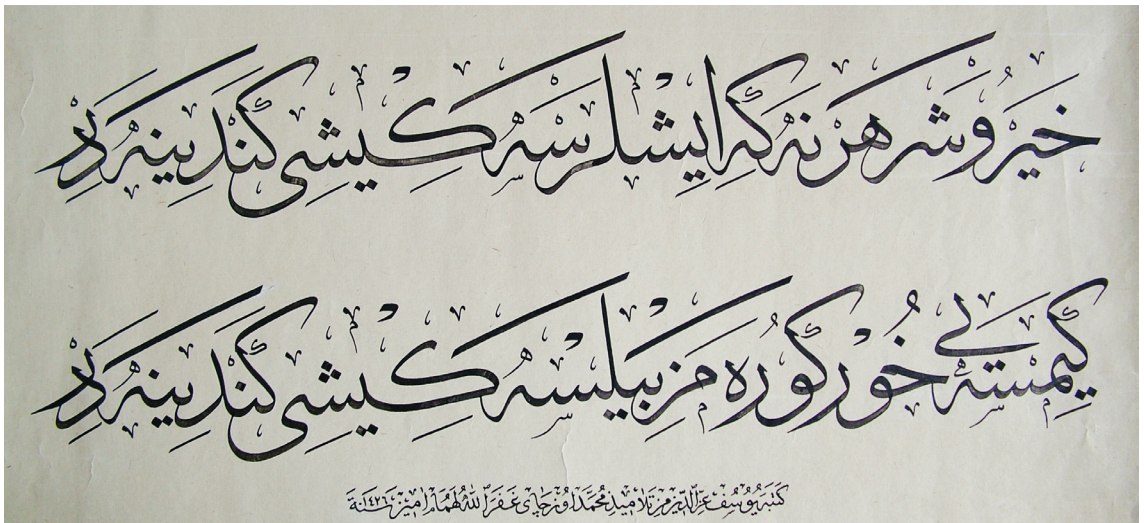
ياگيلغي بزه، خوشلق سگادر.

جانگزي صيقان قراغلق دوشونجه لري آتك.

گچمشگزه كي ياگيلشردن درس آلك.

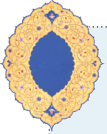
ايچگزه چوق دگرلي كيشيلر وار.

گوجك، گونك برنده توكنير.

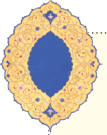

4.2. Ünsüzlerin Okunuşunda Kalınlık ve İncelik

Hazırlanalım

"Tokmak" ve "ekmek" kelimelerindeki "k" ünsüzlerinin söyleyişlerini karşılaştırınız. Ünsüzlerin söylenişlerinde farklılık var mıdır? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

İnceleyelim

Aşağıdaki kelimeleri okuyup inceleyiniz. Kelimelerin yazılışları ve söylenişleriyle ilgili olarak nasıl bir sonuca vardığınızı açıklayınız.

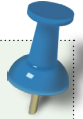
دیش	سوگوت	سوس	کوک	یوک
طیش	صوغوق	صوص	قوق	یوق

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesi alfabesinde, bazı ünsüzlerin (d, g, ğ, h, k, s, t) kalın ve ince karşılıkları vardır. Bu kural gereği, kelime içinde "Tı (d-t), sad, gayın (g-ğ), kaf, hı" harfleri kalın ünlülerle ve "te, dal, sin, kef, gef (g-ğ), he" harfleri ince ünlülerle bir arada bulunur (Bu kuralın istisnaları vardır).

Aşağıdaki tabloları inceleyerek kalın ve ince karşılığı olan ünsüzleri öğreniniz.

İnce Ünsüzleri karşılayan harfler	ه H	ك K	گ G-Ğ	س S	د D	ت T	e, i, ö, ü
Kalın Ünsüzleri karşılayan harfler	خ H	ق K	غ G-Ğ	ص S	ط D	ط T	a, ı, o, u

İnce Ünsüzler	هپسی	کوروک	سورگو	دونمک	توپ
Kalın Ünsüzler	خیریلی	قوروق	صورغو	طوغمق	طوب

Kelime Okuyalım

Aşağıdaki kelimeleri ince ve kalın karşılığı olan ünsüzleri göz önünde bulundurarak okuyunuz. Kelimelerin okunuşlarını boş bırakılan yerlere yazınız.

صينير	آغلا	قوى	سيڭير	آگله	كوى
.....
صورو	چاقيل	آگرى	سورو	چكىل	آگرى
.....
طباغى	آصقى	طوپراق	آلگى	أسكى	تكرلك
.....

Cümle Okuyalım

Aşağıdaki cümlelerin okunuşlarını, boş bırakılan yerlere bugünkü alfabeyle yazınız.

ايركن قالقان يول آير.

.....

دمير طاونده دوگولور.

.....

أسكى بر گله نك: آصقيده أكمك.

.....

دگيرمنك صويي طاغدن گلير.

.....

سوگيده گونش گي اول.

.....

هرنه اولورسه ك اول،

يا اولديغك گي گورون يا گورونديگك گي اول.

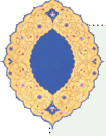
.....

.....

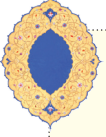

4.3. Eklerin Okunuşu

Hazırlanalım

Dilimizdeki eklerin işlevleri ile ilgili neler biliyorsunuz? Söyleyiniz.

İnceleyelim

Aşağıda yapım ve çekim eki almış kelimeleri, aldıkları eklerin yazımına dikkat ederek okuyup inceleyiniz. Osmanlı Türkçesinde eklerin yazımıyla ilgili nasıl bir sonuca vardığınızı açıklayınız.

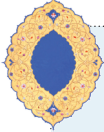
يولدن	باشده	أوه	اوقولى
yol dan	baş ta	eve	okul u
آنه مز	چاي	باباڭ	گوزم
annem iz	çay ı	(senin) baban n	göz ü m
طولار	آتار	طاغلىرى	صاچڭز
dol ar (geniş zaman)	at lar (çoğul)	dağ ları	saç ın ız
بنجه	گزدير	صاريدر	آدسز
benc e	gez dir	sarı dır	ads ız
آڭلادی	باقسه	صورمش	قوشجى
anla dı	bak sa	sormu ş	kuş u
قوشىڭز	گلير سڭز	صورما	گورڭ
koş un uz	gelir sin iz	sorma	gör ün
آتله	آتلا	اويسه كه	يرده كى
at la (at ile)	at la	oysa ki (bağlaç)	yerde ki

Dikkat

Osmanlı Türkçesinde eklerin çoğu kalıplaşmış bir yapıya sahiptir. Kimi eklerde okutucu harfler gösterilmez. Ekler okunurken dilimizdeki ses uyumları dikkate alınmalıdır.

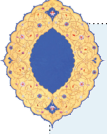

Kelime Okuyalım

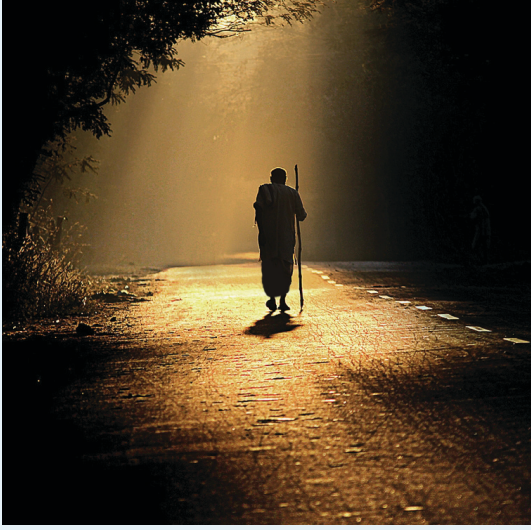
Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesinde kalıplaşmış bir yapıda olan bazı ekler ve bu ekleri alan kelimeler verilmiştir. Tablodaki ekleri inceleyerek ek almış kelimeleri okuyunuz.

سڭز	بيلير سڭز	باقار سڭز	كورمز سڭز	يورويور سڭز	واراجقسڭز
-sınız, -siniz -sunuz, -sünüz					
سز	سسز	طوز سز	گوڭلسز	آد سز	بيلگيسز
-sız, -siz -suz, -süz					
در	أكشيدر	گولدر	صوغوقدر	صودر	ماصادر
-dır, -dir, -dur, -dür, -tır, -tir, -tur, -tür					
دير	يرلشدير	يازدير	گزدير	قوشدير	سودير
-dır-, -dir-, -dur-, -dür-, -tır-, -tir-, -tur-, -tür-					
جه	بنجه	ياشجه	چوجوقجه	قيصهجه	يوزلرجه
-ce, -ca, -çe, -ça					
جى	ايشجى	آشجى	قويومجى	ايلکجى	گوزجى
-ci, -ci, -cu, -cü, -çi, -çi, -çu, -çü					
لى	اويقولى	سويملى	وانلى	گوچلى	طاتلى
-lı, -li, -lu, -lü					
مز	آنه مز	سوزيمز	باجيمز	اوغلمز	اوقولمز
-mız, -miz, -muz, -müz					
مش	دوشمش	آرامش	ديگله مش	اوگرنش	صوصمش
-miş, -miş, -muş, -müş					
دى	قورودى	بکله دى	يورودى	اوگرندى	آزبرله دى
-dı, -di, -du, -dū, -tı, -ti, -tu, -tü					
لر	اوگرنجيلر	چانطه لر	چايرلر	طيرناقلر	بيتکيلر
-lar, -ler					
نجه	ديگله ينجه	آڭلا ينجه	گورنجه	وارنجه	يازنجه
-ınca, -ince, -unca, -ünce					
مى	بومى	کسديمى	أولچويورمى	سنده مى	آغلارمى
mi, mi, mu, mü					

Okuyalım

Aşağıdaki dördlüğün okunuşunu boş bırakılan yerlere bugünkü alfabeyle yazınız.

داغلر باشی اولدی یوردم

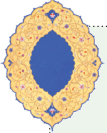
.....
گوندن گونه آرتار دردم

.....
بن قره گوزلیمی گوردم

.....
صیزلانونب گزر یورورم

کاتبی

(تورک دیلی، تورک شعری اوزل صایسی)

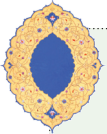

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (144-145. sayfalar) "Bulmaca Çözelim" ve "Sınıflandırılım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

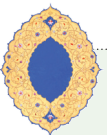

4.4. Arapça ve Farsça Asıllı Türkçeleşmiş Kelimelerin Okunuşu

Hazırlanalım

- Türkçenin Arapça ve Farsçayla etkileşiminin sebepleri neler olabilir? Konuyla ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Türkçeden hangi dillere kelime geçişleri olmuştur? Konuyla ilgili bildiklerinizi söyleyiniz.

Dikkat

- Dilimize yerleşmiş Arapça ve Farsça kelimeler özellikle yazıda asıl şeklini muhafaza eder. Bu durum, Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okurken göz önünde bulundurulmalıdır.

Okuyalım

- "Dikkat" başlıklı metni, kırmızı ve mavi renkle gösterilmiş kelimeleri inceleyerek okuyunuz.
- Metinde geçen "zaman" ve "hasta" kelimelerinin kökenini sözlükten öğreniniz.
- Metinde geçen işaretlenmiş kelimeleri, kökenlerine göre (okunuşlarını defterinize yazarak) gruplandırınız ve bu kelimeleri birkaç defa okuyunuz.

دقت

صوغوق بر هواده بر اوطه دن ایچری گیردیگنر زمان یاخود چیقارکن قابی یی قاپامه یی اونوتما ییگنر.

قابی یی آچیق بیراقمق بویوک بر قباحث دگلدر؛ لکن فناغه سبب اولایيله جک بر اهمالکدر. چونکه بوندن جریان حاصل اولور. هوا جریانی ترلی اولانلر ایچون دائماً تهلهکه در، زیرا صوغوق آغینلغی گتیرر. صوغوق آغینلغندن بوغاز خسته لغی، دیش آغریسی؛ گوگس نزله سی، اوکسوروک گبی بر چوق خسته لق حصوله گله بیلیر.

جمهوریت قرائتی

(حاضر لایانلر: مدحت سعدالله-نجم الدین صادق)

İnceleyelim

- Aşağıdaki tablolarda verilen Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimelerin yazılışlarını ve okunuşlarını inceleyiniz.
- Okuduğunuz kelimelerin yazılışları ile bugünkü söyleyişlerini karşılaştırınız.

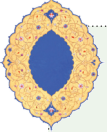
Arapça asıllı Türkçeleşmiş bazı kelimeler

سؤال sual	مسئله mesele	رئيس reis	مؤمن mümin	تأثير tesir
حتی hatta	مصطفی Mustafa	موسی Musa	عیسی İsa	کبری kübra
بقال bakkal	فن fenn	تشکر teşekkür	حدت hiddet	لذت lezzet
بعضاً bazen	عیناً aynen	فکراً fikren	علماً ilmen	معناً manen

Farsça asıllı Türkçeleşmiş bazı kelimeler

آتش ateş	گل gül (çiçek)	آینه ayna	آرزو arzu	باغچه bahçe
جان can	بربر berber	همشیره hemşire	ماه-مه meh-mah	غنچه gonca
گرچه gerçi	مادامکه mademki	حالبوکه hâlbuki	بلکه belki	چونکه çünkü
بدخواه bedhah	دعا خوان duahan	خیر خواه hayırhah	خواب hab	خواجه hâce (hoca)

Bunları Bilelim

"ع, ظ, ض, ذ, ح, ث" harfleri Türkçe kökenli kelimelerde kullanılmaz. Bu harfler yalnızca Arapça kökenli kelimelerde kullanılır.

عالم	ظفر	رضوان	ضرر	ذوق	حقوق	ثابت
------	-----	-------	-----	-----	------	------

Kelime Okuyalım

1. Aşağıdaki Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okuyunuz. Okuduğunuz kelimeleri ünlüleri yönüyle değerlendiriniz.

شیرازه	چشم	حکم	مرحمت	فکر
دستور	مشهور	جانان	صالح	کریم

2. Aşağıdaki Arapça ve Farsça kökenli kelimeleri okuyunuz. Kelime başlarındaki elif harflerini, karşıladığı sesler yönünden değerlendiriniz.

اعضا	اعصاب	آسایش	آستار	اصحاب	اصالت
اذن	انسان	اصرار	اصلاح	ایواه	ابدی
امید	اجرت	افق	اصول	اعلان	اعتراف

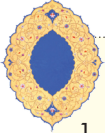

3. Arapça kökenli aşağıdaki kelimeleri okuyunuz. Kelimelerdeki ayın harflerini karşıladığı sesler yönünden değerlendiriniz.

عشق	عقل	عرفان	علم	عرض
عرق	عذر	عثمان	علوی	عمره
عزیر	عریان	تلعین	تعمیر	بایع

4. Arapça kökenli aşağıdaki kelimeleri okunuşlarına dikkat ederek inceleyiniz.

ضربه	قاضی	رمضان	ضرر	طبیہ	ملکیہ	ملیت
جمهوریت	هرون	لکن	قرآن	مال	لیلی و مجنون	ذوق و صفا

Okuyalım

1. "İki Söz" başlıklı metni, renkli yazılmış kelimelere dikkat ederek okuyunuz.
2. Aşağıdaki metinde Farsça yapılı tamlamalar da kullanılmıştır. Söz konusu tamlamaları okuyup anlamlandırmaya çalışınız.

ایکی سوز

۳۳۲ سنه سنده وطن اوغرنده بتلیس محاربه سنده یارهلی
دوشدم. روسلر بنی اسیر ایتدیلر. خسته خانه لرنده
تداوی ایتدکدن صوگره بحر خزر ایچنده بولونان نارگین
اسمنده کی آطه یه گوتوردیلر. بو آطه ده بولونان طقوز
بیگه یاقین اسیر ایچنده یوز یگرمی قدر صاحبسز اسلام
چوجقلری ده واردی. بونلردن بریسنگ فلاکتی،
"اسیر بر چوجغک باشنه گلنلر" نامنده کی کتابمده
یازمشدم. چوجقلری، ایکی اسیر معلم آرقداشمله بر
باراقه یه طوپلایارق بر مکتب آچدم. ایشته بور ساله جک

اونلر ایچون یازدیغم منظومه لردر. برنجی دفعه باکو شهرنده طبع ایتدیرمشدم. بو دفعه ده ایکنجی طبعی بر خاطره اسارت اولارق مکتب طلبه لرینه تحافاً نشر ایدیورم. قصورلرینک عفوینی ارباب عرفاندن استرحام ایلهرم.

وجدان

نجیب و ناجی ایکی قرداش
صباحلین یاواش یاواش
مکتبلرینه گیدر گلیر
ناجی بر گون گری قالیر
بابالری تجار علی
آلیر بر اوڤه شفتالو
آنهلری آلوب پایلار
ناجی ایچون براز صاقلار
نجیب ایسه پایی یر.
یاوروسنه آنه سی دیر
”نجیب! ناجی نره ده؟ بر باق!“
”پایی آل رافه بیراق.“
قرداشنک حصه سنی
آلیر رافه قویار اونی
چیقوب ناجی ی آرایور
گزر گزر بولامایور
یورولارق دونر چابوق
أوه گیرر هیچ کیمسه یوق
رافده طباقده شفتالو
قیپ قرمزی طاتلی باللی

شفتالویه طورور باقار
هم آغزینک صوی آقار
شفتالویه طوغری یورور
بر سس گلیر، همن طورور
”یاپدیغکی الله گورور،
”یاپدیغکی الله گورور!“
نجیب اطرافنه باقار
بو سس نردن دییه آرار
قاییلری بوتون آچار
هر گوشه یه بر بر باقار
هیچ کیمسه یوق. گری دونر
شفتالویه طوغری گیدر
”الله بیلیر، الله بیلیر.“
دییه بر سس داها گلیر
نجیب یینه گری دونر
قورقوسندن تیر تیر تیتیر
یینه باقار هیچ کیمسه یوق
دوشونه رك آڭلار چابوق
یوق بوراده هیچ بر انسان
بگا بونی دین وجدان.

معلم عبدالرحیم پرتو،

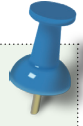
اسیر چوجقلره اخلاق آشیسی

Kelime Defteri

”İki Söz” başlıklı metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını lügatten bularak kelime defterinize not ediniz.

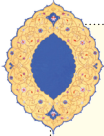

Bunları Bilelim

Osmanlı Türkçesinde Arapça ve Farsça tamlamalar kullanılır. Arapça ve Farsça tamlamalarda genellikle önce tamlanan sonra tamlayan öge gelir. Tamlamalar, günümüz Türkçesine aktarılırken sondan başa doğru bir sıra takip edilir.

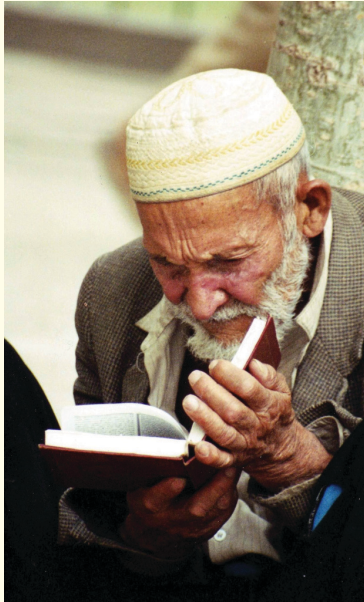
Aşağıdaki Arapça ve Farsça tamlamaları inceleyiniz.

Acizler evi	←	Daru'l-aceze	←	دارالاعجزة	←	Arapça tamlama
İslam şeyhi	←	Şeyhü'l-İslam	←	شيخ الاسلام	←	Arapça tamlama
Hayat suyu	←	Ab-ı hayat	←	آب حیات	←	Farsça Tamlama
Hâlin arzı (dilekçe)	←	Arz-ı hâl	←	عرض حال	←	Farsça tamlama

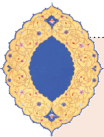

Eşleştirelim

Aşağıda verilen Arapça ve Farsça tamlamaları okunuşlarıyla eşleştiriniz.

Beyne'l-milel	مسبب الاسباب
Müsebbibü'l-esbab	درد معیشت
Atebetü'l-Hakayık	قرآن کریم
Hadimü'l-Haremeyn	بین الملل
Kur'an-ı Kerim	ضرب مثل
Derd-i maişet	خادم الحرمین
Divan-ı Hikmet	دیوان حکمت
Darb-ı mesel	عتبة الحقائق

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (146, 147 ve 148. sayfalar) "Herkes Yerine", "Harita Oluşturalım", "Okuyalım-Yazalım" ve "Eşleştirelim" etkinliklerini yapabilirsiniz.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

- Seçeneklerin hangisinde kelimelerdeki “kef” harflerinin hepsi “yumuşak ge” sesiyle okunur?
 - گوگرچین، گوگده، گوگرته
 - گل، گلین، سرگی
 - کسکین، چکیچ، بشیک
 - اگلنجه، اگری، اگر
 - لگلک، سگرک، آغا بگ
- “صوڭ” kelimesinin doğru okunuşu hangi seçenekte verilmiştir?
 - sök
 - son
 - sevk
 - sön
 - sün
- “کورگئزی گونشده بیراقمایگز” cümlesinde “kef” harfinin karşıladığı seslerden hangisi yoktur?
 - “n” sesi
 - “k” sesi
 - “v” sesi
 - “ğ” sesi
 - “g” sesi
- Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde kalın sesi karşılayan ünsüzlerden biri yoktur?
 - ياڭىلغى بزه، خوشلق ساڭادر
 - أوفكهڭ سنى يڭمه سين
 - اويقويه مى طالبيورلر
 - قولاق طوتىڭز
 - ياغ ياغمور ياغ

5. Olumsuzluk eki olan “-siz” aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yanlış yazılmıştır?

- A) أوکسوز B) گوگل‌سز C) آشسز D) صوسز E) کیمسه سز

6. “کور” kelimesinin aşağıdaki okunuşlarından hangisi yanlıştır?

- A) kör B) gör C) gür D) kür E) kur

7. Aşağıdakilerden hangisi Farsça yapılı bir tamlama değildir?

- A) شیخ الاسلام
B) آب حیات
C) مدینه منوره
D) درد معیشت
E) دیوان حکمت

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Gef (گ) ve nef (ن) harfleri Kur'an alfabesinde kullanılır.
() Gef (گ) harfinin ses karşılıklarından biri de “v”dir.
() Türkçeleşmiş Arapça ve Farsça kelimeler, dilimizdeki söylenişleri dikkate alınarak yazılır.
() Türkçe kökenli kelimelerde “ث، ح، ذ، ض، ظ، ع” harfleri kullanılmaz.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

1. Osmanlı Türkçesinde ve Farsça yapılı tamlamalar da kullanılmıştır.
2. “Su” kelimesindeki “s” sesi harfi ile gösterilirken “siz” kelimesindeki “s” sesi harfi ile gösterilir.
3. باد صبا tamlaması yapılı bir tamlamadır.
4. “دیوان لغات الترک” tamlaması şeklinde okunur.

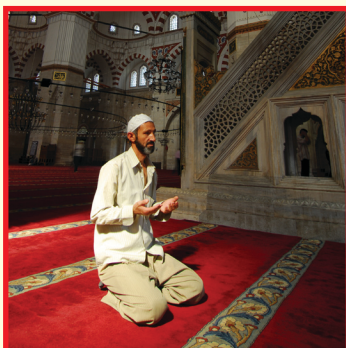
D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Kef, gef ve nef harflerinin karşılıdığı sesleri söyleyiniz.
2. Kalın ve ince karşılığı olan ünsüzler konusunda bilgi veriniz.
3. Arapça ve Farsça asıllı kelimelerin Türkçeye geçiş sebepleri nelerdir?

Okuma Metni

گوزل بر خطبه

”أى ناس (انسانلر)! گليگنز، ديگله ييگنز، بلله ييگنز، عبرت آليگنز. ياشايان ئولور، ئولن فنا بولور، اولاجق اولور. ياغمور ياغار، اوتلر بيتر. چوجوقلر طوغار، آنالرينك، بابالرينك يرينى طوتار. صوگره هپسى محو (يوق) اولوب كيدر. وقوعاتك (اولانلرئ) آردى آرقه سى كسيلمز. همن بربرينى ولى ايدر (قوغالار).

قولاق طوتيگنز، دقت ايدىگنز! گوكدە خبر وار، يردە عبرت آلاجق شيلر وار. يريوزى فرش ايوان (دوشنمش كنيش بر كوشك)، گوك يوزى بر يوكسك طاوان. ييلديزلر يورور، دگزلر طورور. گلن قالماز، گيدن گلمز. عجباً واردقلى يردن خوشنود اولوب ده مى قالييورلر؟ يوقسه اوراده بيراقيلوب ده درين بر اويقويه مى طالييورلر؟

آند ايجرم اللهك عندنده (قاتنده) بر دين واردركه شيمدى بولونديغنز ديندن داها سوكيليدر. اللهك بر گله جك ايلچيسى واردركه گلمسى پك ياقين اولدى. گولكه سى باشكزئ اوستنه گلدى. نه موتلو او كيمسه يه كه اوئا ايمان ايدر، او دخى كنديسنه طوغرى يولى كوسترر. وای او بدبخته (قره بختلى يه) كه اوئا عصيان و مخالفت أيله يه (قارشى چيقا). يازيقلر اولسون عمرلرى غفلت ايچنده كچن امّتلره!

قُسْ بِنْ سَاعِدَه (دوزنلنمشدر).

(احمد جودت پاشا، قصص انبيا و تواريخ خلفا)

5. ÜNİTE

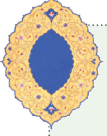

OSMANLI TÜRKÇESİYLE YAZILMIŞ KOLAY METİNLER

5.1. Seçme Okuma Metinleri

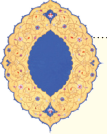
5.1. Seçme Okuma Metinleri

Hazırlanalım

- Farklı tarzlarda sıkça yapılan metin okumalarının okumaya ve kelime hazinesini geliştirmeye katkıları nelerdir? Düşüncelerinizi belirtiniz.
- Okuma alışkanlığının ve okuma hızının anlama ve yorumlamaya ne gibi faydaları olur? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki atasözlerini paylaşarak okuyunuz.

**OKUMA
METNİ 1**

آتا سوزلرندىن سىچمەلەر

چالیشقانلىق

- ۱- آدم ایش باشنده بللی اولور.
- ۲- باقارسهڭ باغ، باقمازسهڭ طاغ اولور.
- ۳- أمك اولمادىن ييمك اولماز.
- ۴- أر اولان اكمگنى طاشدىن چىقارر.
- ۵- سن ايشدىن قورقما، ايش سندن قورقسون.
- ۶- يوكلى دوه ديگنلنمز.
- ۷- قسمت گوكدىن زنبيلله اينمز.
- ۸- نرده حركت، اورده بركت.
- ۹- يازىن باشى پيشهنگ، قيشىن آشى پيشر.

آچ گوزليلك

- ۱- آزه قناعت ايتمهين چوغى هيچ بولاماز.
- ۲- بر بولدى ايكي اىستر، آقچه بولدى چيقين اىستر.
- ۳- دوه بوينوز آراركن قولاقدىن اولمش.
- ۴- ديلنجينڭ طوربهسى طولماز.

۵- طمعكارڭ گوزى كور اولور.

۶- گوزى بر شى طوپورماز، الا طوپراق.

۷- گوزى دانه ده اولان قوشڭ آياغى طوزاقدن قورتولماز.

اللّٰهڭ حكمتى

۱- الله دوهيه قنات ويرسه يدى طاغى طاشى طاغيتيردى.

۲- الله كيمنه بال ويرر، پارماق ويرمز؛ كيمنه پارماق ويرر، بال ويرمز.

۳- اللّٰهڭ ايشنه قارشىيلماز.

۴- اللّٰهڭ حكمتندن سؤال صورولماز.

ايشڭ اهلى اولق

۱- آردنده يوز كوپك هاولامايان قورت، قورت صاييلماز.

۲- آلتونى صرافه صور، جوهرى قويوجى يه.

۳- آو آولايانڭ كمر باغلايانڭ.

۴- أشك باش اولنجه انجام خير اولماز.

۵- ايش بيلنڭ قيليچ قوشانانڭ.

۶- باشنى عجمى بربره تسليم ايدن جييندن پاموغى أكسيك ايتمه سين.

۷- حكيمنىز، حاكمنىز مملكتده اوتورما.

۸- وارسه هنرڭ واردر باش اوستنده يرڭ.

۹- ياريم حكيمن جانندن ايدر، ياريم فقيه ديندن ايدر.

عبله اشتغال ايتمه مڭ

(بوش، فائده سز ايشلرله اوغراشماق)

۱- طائفه نڭ عقللىسى، گمينڭ دومنندن اوزاق طورور.

۲- عالمه جلاّد لازم ايسه سڭا نه!

۳- ألڭ ايله قويماديڭڭ شيئه طوقونما.

۴- ”نه بيليرم، نه گوردم“ بوندن ايسى يوقدر.

۵- يولجى يولنده گرڭ.

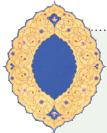

غفو ایدیچیلک

- ۱- “آمان الله!” دینک گوزینه قورقو صوی صیقیلماز.
- ۲- آمان دیلهینه قیلیچ قالقماز.
- ۳- آگیك بوینی قیلیچ کسمز.
- ۴- آگیلن دال قیریلماز.

ابراهیم صاری طاش، الفبایک آتا سوزلری کتابی
(دوزنلنمشدر.)

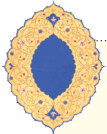
Konuşalım

1. Yukarıdaki atasözlerini ifade ettikleri değerler açısından inceleyiniz.
2. Atasözlerinde hangi mesajlar verilmektedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (174. sayfa) “Seçme Atasözleri” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki bilmeceyi paylaşarak okuyunuz. (Bilmecelerin cevaplarını bildikleriniz varsa- yanlarındaki boş bırakılan alana yazabilirsiniz.)

**OKUMA
METNİ 2**

بیلمه جه لر

- ۱- بر اوطهم وار، ایچنده اوتوز ایکی صندالیه، بر خالی وار. (.....)
- ۲- یدی دلیکلی طوقماق، بونی بیلمه یین احمق. (.....)
- ۳- بالدن طاتلی، زهردن آجی، اییلك یاپانه دعاجی. (.....)
- ۴- بش قرداش بر قویویه طاش آتار. (.....)
- ۵- نار دانه سی، نور دانه سی، درت کوشه نڭ بر دانه سی. (.....)
- ۶- ایچی طاش، طیشی طاش، ها طولاش ها طولاش. (.....)
- ۷- گوکدن اون ایکی قارپوز دوشدی، اون بری ینیر، بری ینمز. (.....)

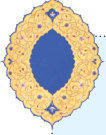

- ۸- یر آلتنده پاسلانماز. (.....)
- ۹- بر اوغلم وار، اودن اوه گزر. (.....)
- ۱۰- ایگیم ایگیم ایگلر، جمله عالم دیگلر. (.....)
- ۱۱- پارماغی وار، جانی یوق؛ طماری وار، قانی یوق. (.....)
- ۱۲- طاغی وار طاشی یوق، کوی وار طامی یوق، ایرماغی وار صوی یوق. (.....)
- ۱۳- بر کوچوچک خمبره (قومباره)، طاشیر دوکر آنباره. (.....)
- ۱۴- قات اکمک قات اکمک، ایچی طولو بال اکمک. (.....)
- ۱۵- دال اوستنده صاری اوغلان. (.....)
- ۱۶- آغاچده کلیدی صندیق. (.....)
- ۱۷- یشیل صندیغی آچدم، آل ایگی صاچدم. (.....)
- ۱۸- دال اوجنده آتش یانار. (.....)
- ۱۹- صاریدر آیوه گی، صولیدر ألما گی. (.....)
- ۲۰- یر آلتنده قرمزی مناره. (.....)
- ۲۱- بر قیزم وار، قات قات جهازی وار. (.....)
- ۲۲- باقمه سی گوزل، آله سی اوزر. (.....)
- ۲۳- بر صالحیم اوزومم وار، یاریسی بیاض، یاریسی قره. (.....)
- ۲۳- بر تاووده ایکی بالیق، بری صیجاق، بری صوغوق. (.....)
- ۲۵- ألسز، آیاقسز قاپوی آچار. (.....)
- ۲۵- صویه دوشر ایصلانماز، یره دوشر پاسلانماز. (.....)
- ۲۷- لامبه دوشدی "ایس" یاپدی، طباق دوشدی "طان" یاپدی، آنهم گلدی "بول" دیدی. (.....)
- نقی تیز أل، تورک خلق بیلمه جهلری

Eşleştirelim

Okuduğunuz bilmecelerin cevapları yan tarafta verilmiştir. Cevaplarını bulamadığınız bilmecelerin cevaplarını ilgili bölümden bularak noktalı alanlara yazınız.

Metin Okuyalım

OKUMA
METNİ 3

Aşağıdaki Nasrettin Hoca fıkrasını sesli olarak okuyunuz.

لطیفه

خواجه نصرالدین افندی آق شهرده
بر گون وعظ ایچون کرسی یه
چیقوب:
- ای مؤمنلر! بن سزه نه
سویله یه جگم بیلیرمیسگنز، دیمش.
جماعت:
- بیلمه یز، دیمه لری ایله خواجه:
- سز بیلمه ینجه بن سزه نه
سویله یه یم، دیوب کرسیدن اینر;
بیراقیر گیدر.

یینه بر گون کرسی یه چیقوب اولکی سؤالنی تکرار ایدنجه بو سفر ده جماعت:
- بیلیرز، دیرلر.

خواجه:

- مادامکه بیلیورسگنز. او صورتده بنم سویله مکلمه نه لزوم قالیر، دیر؛ یینه
بیراقیر گیدر.

جماعت حیرتده قالارق:

”افندی بر دها کرسی یه چیقارسه کیمنز بیلیرز، کیمنز بیلمه یز.“ دیمگه
قرار ویرلر.

خواجه یینه بر گون کرسی یه چیقوب بر معتاد اهالی یه سؤال ایدوب ده
”کیمنز بیلیرز، کیمنز بیلمه یز.“ جوابنی آنجه خواجه جدیتنه هیچ خلل
گتیرمه یه رک:

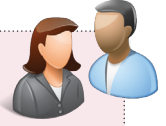
- نه قدر اعلا. او یله ایسه بیلنکز بیلمه ینکزه اوگرتسین، دیمش.

لطائف نصرالدین خواجه (دوزنلنمشدر.)

(حاضرلایان: بهائی-ولد چلبی ایزبوداق)

Tartışalım

1. "Latife" başlıklı fıkranın mesajını belirleyiniz.
2. Fıkra da verilen mesajın toplum hayatına katkıları neler olabilir? Tartışınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (171. sayfa) "Nasrettin Hoca'ya Sormuşlar" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki şiiri sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 4

سلطان سلیمانہ قالمیان دنیا

سلطان سلیمانہ قالمیان دنیا،
بو طاغلر یرندن یاریلیر بر گون.
نیجه بیك سنه در چورون جانلر،
حقك امری ایله دیریلیر بر گون.
نه گوزل یاپیلدی جئت یاپیسی،
چوق آرادم، گورونمدی قاپیسی.
بنم قورقدیجغم یول صراط کوپروسی،
جهتم اوستنه قورولور بر گون.

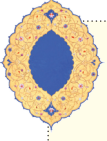
گوکده ییلدیزلرک اؤکی ترازو،
ئولکر ایله آشار گیدر برای.
یارین محشرده ده صورارلر بزی،
حق میزان ترازو قورولور بر گون.
قره جوغلان دیرکه قونوب گوچرسك،
اجل شربتینی بر گون ایچرسك،
صراط کوپروسی البت گچرسك،
عملك الكه ویریلیر بر گون.

قره جه اوغلان

(حاضرلایان: مصطفی نجاتی قره آر)

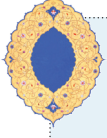
قارشیکي طاغلر ده قارلی طاغ اولسه،
چوره یانی مور سنبللی باغ اولسه،
آغا اولسه، پاشا اولسه، بگ اولسه،
یاقه سز گوملگه صاریلیر بر گون.

بو دنیاده آدم اوغلی یم دیرسك،
حلالی، حرامی طورمایوب یرسك،
ییمه ایل مالنی، ایر گچ ویررسك،
ایگنه دن ایپلگه صورولور بر گون.

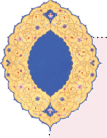
Konuşalım

1. "Sultan Süleyman'a Kalmayan Dünya" başlıklı şiirin konusu nedir?
2. Şiirde anlatılanlarla ilgili duygu ve düşüncelerinizi söyleyiniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (168. sayfa) "Anneciğim" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki Kur'an ayetlerini paylaşarak okuyunuz.

**OKUMA
METNİ 5**

ابراهيم (عليه السلام) قصه‌سی

انعام سوره‌سی، ۷۴-۸۳. آیتلر:

۷۴- هانی ابراهیم، پدری آذر، "پوتلری معبودمی ایدینیورسک؟
بن سنی ده قومگی ده آپ آشکار بر صایقلق ایچنده گوروورم."
دیمشدی.

۷۵- بز ابراهیمه یقیناً بيلمسی ایچون بونک گی گوکلرک، یرک
اڭ بویوک ملکنی گوستریرز.

۷۶- اوڭا گیجه قراڭلغی باصنجه او، بر ییلدیز گوردی.
"ایشته ربّم بودر." دیدی فقط ییلدیز باتنجه "بن باتان شیلری
سومم." دیدی.

۷۷- آی طوغمش گورنجه "ایشته ربّم." دیدی. فقط آی
باتنجه "ربّم بڭا هدایت ویرمزسه بن مطلق صایق جماعتدن
اولاجغم." دیدی.

۷۸- گونشی طوغمش گورنجه یینه "ایشته ربّم! بو، داها
بویوکدر." دیدی. فقط گونش باتنجه "ای قومم! بن شریک
قوشدیغکز شیلردن ایلشیگمی کسدم." دیدی.

۷۹- ”صوگره بن، یوزیمی؛ گوکلری، یری یاراتان ذاته موحد پاک (تمیز بر مسلمان) اولارق چویردم، بن مشرکلردن ده دگلم.“ دیدی.

۸۰- قومی اوڭا چڭه چالدى (اونڭله طارتیشمه یه گیریشدی). او دیدیکه ”الله بنی طوغری یوله گتیرمش ایکن بڭا چڭه می چالییورسڭز؟ اوڭا شریک قوشدیغڭز شیلردن بن قورقمام مگرکه ربڭک بر شیئی دیله مه سی اولا (بڭا بر فلاکت ویره) . ربڭک علمی هر شیئی قوشاتمشدر. داها نصیحت قبول ایتزمیسڭز؟“

۸۱- ”سزه الله هیچ بر برهان ایندیرمه مش ایکن اوڭا شریک قوشمه دن قورقما یورسڭز ده بن شریک قوشدیغڭز شیلردن ناصل قورقارم؟ بو ایکی طاقیمدن هانگیسی امن و اعتماد (گوگنه) داها لایقدر. بیلسه ڭز اوڭا او یاردیڭز.“

۸۲- اونلرکه ایمان ایدوب ایمانلرینی ظلم ایله قاریشدیرمامشلردر، ایشته امن و اعتماد اونلره مخصوصدر، اونلر طوغری یولی ده بولمشلردر.

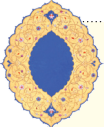
۸۳- ایشته ابراهیمه، قومڭه قارشى ویردیڭمز حجتمز (دلیلمز) بودر. بز دیله دیڭمز کیمسه لری یوکسک مرتبه لره چیقاریرز. چونکه سنڭ ربڭ حکیمدر، حقیله علیمدر.

ازمیرلی اسماعیل حقى، معانی قرآن کریم

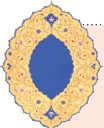
Özetleyelim

”İbrahim (Aleyhisselam) Kıssası” adlı metinde anlatılan olayları bir kez de siz anlatınız.

Kelime Defteri

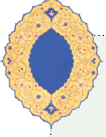
”İbrahim (Aleyhisselam) Kıssası” adlı metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri sınıf tahtasına listeleyiniz. Sınıf tahtasına listelediğiniz kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize not ediniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın ”Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (167. sayfa) ”Lokman (Aleyhisselam) Kıssası” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 6

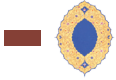
بو حرب بويله قازانيلير!

قىش ياقلاشيوردى. جبهه ده كى يىگىتلەر، قارشىلارنده كى دشماندن باشقه بر ده قار، روزگار و صوغوقله اوغراشاچقلردى. حالبوكه عسكرلرئىز قوتلرئىنئىن هئىچ اسراف ائتمه مك، اونلرئى ممكن مرتبه راحت بولونديرمق لازمدى. كندىلرئىنه چاماشير، چوراب، پاموقلى حاضرلامق ائجاب ائديئوردى.

اعانه اولارق وئرئلن بزلر، طوقومهلر، يونلر، مختار اؤينه دپو ائديلمشدى. شيمدى بونلرئى دىكمك، اؤرمك ائچون سمت قادينلرئىنئىن دعوت ائديئوردق. فداكار كوى قادينلرئى دعوتئىز مئنونئىتله قوشدىلر. ائش پك چوقدى. ياپىلاجق شىلر بر آن اؤل حاضرلانوب گوندرىلمسى لازمدى. بونك ائچون زوالىلر گئىجه لى گوندوزلى چالئشيئورلردى. ائچلرئىنه چوق ضعيف، خسته بر قادينجغز واردى. بر گون اونى پك حالسىز گوردوم. ”خديجه تئزه!“ دئدم، ”سن راحتسىزسك، برقاق گون گلمه، اؤكده براز دئگلن!“ گوزلرئى ياشاردى. ”ائتمه اوغلم!“ دئدى، ”قوغما بنئى، عسكر اوغوللرئىمه بو قدرجق بر ياردئىم طوقونماسئىنئى؟“

”خير، تئزه جگم“ دئدم، ”سنئى خسته گورويورم، گئتكجه فنالاشمه كدن قورقويورم ده اونك ائچون!“

گوزلرينڭ ياشنى سىلدى. ”نه ياپالم اوغلم؟“ ديدى، ”بو حرب بويله قزانيلير!“
 برقاق گون گچمشدى. قادينلر يينه چاليشيورلردى. بردن برقاق قادينڭ خديجه
 تيزه نڭ باشنه طوپلاندىقلىرىنى گوردىم. قوشدم: ”نه وار؟“ ديدىم. ”هيچ... براز
 فنالق گلدى، شيمدى گچر!“ ديدىلر. اوينه گوندرمك ايسته دم، يينه بويىنى بو كدى،
 گيتمه مك ايچون يالوارىيوردى. كندى حالنه يىراقدم. آرتق ايشلر بيتمك اوزره ايدى.
 صوڭ بر فعاليت گوسترييوردى. بر صباح اير كندن گيتدم، گلنلرڭ گيجه اوده ديكوب
 گتيردكلرىنى طوپلادم. خديجه تيزه يوقدى. ابي وقت گچدى، حالا گلمه مشدى.
 قومشولرندن برينه كنديسى گبي اختياره صوردم. محزون محزون باشنى صاللادى.
 ”آه! اوغلم، او دون گيجه سزلره عمر!“ ديدى.

”دېمك خديجه تيزه يي نهايت غائب ايتدك اويله مى؟“

قادين ايچنى چكدى. ”اوت!“ ديدى، صوڭره بڭا باقدى.

”نه او؟ آغلايورميسڭ؟“ ديهه صوردى، جواب ويرمه دم.

”آه... آغلا!“ ديدى، ”طوغرىسى ابي قاديندى. آرقه سندن آغلاناچق قاديندى...“

آغلا، بز ده صباحدن برى آغلايورز...“

”او قدر سويله دم، سن يورولما، استراحت ايت ديدىم، ديڭله مدى!“

”ناصل ديڭله سين اوغلم، ناصل ديڭله سين؟ بو حرب، اونڭ ديدىگى گبي آنجق

بويله قزانيلير!“

جمهوريت قرائى

(حاضرلايانلر: مدحت سعدالله-نجم الدين صادق)

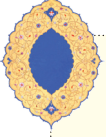
Bulalım

”Bu Harp Böyle Kazanılır!“ başlıklı parçanın ana fikrini tespit edip söyleyiniz.

Tavsiye Metin

- Kitabınızın ”Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (157. sayfa) ”Cenk Şarkısı” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.
- Okumanızı hızlandırmak için bir sayfalık uygun bir metin seçebilir ve bu metni 3-4 dakikada okuyabilecek duruma gelinceye kadar tekrar edebilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki şiiri sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ

7

ای اللّٰهم بنی سندن آییرما

ای اللّٰهم بنی سندن آییرما
بنی سنڭ دیدارڭدن آییرما
سنی سومک بنم دینم ایمانم
الهی دینی ایماندن آییرما
صاراروب صولوبن دوندم خزانہ
الهی خزانی دالدن آییرما
شینخم گلدن بن آنڭ یاپراغییم
الهی یاپراغی گلدن آییرما
بن اول دوست باغچه سنڭ بلبلیم
الهی بلبلیم گلدن آییرما
بالیغڭ جاننی صوده دیدیلر
الهی بالیغی صودن آییرما
اشرف اوغلی رومی کمتر قولڭدر
الهی قولی سلطانندن آییرما
اشرف اوغلی رومی
(حاضرلایان: مصطفی گونش)

Bulalım

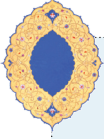
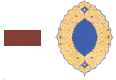
1. "Ey Allah'ım Beni Senden Ayırma" başlığıyla verilen şiirin temasını bulunuz.
2. Şiirin her bir beytinden anladıklarınızı sözlü olarak ifade ediniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (165. sayfa) "Aşkına Muhammed'in" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 8

دَقَّتْ

پورتاقال؛ گوزل، لذتلی بر میوه اولدیغی
ایچون هر زمان یینیله بیلیر. لکن قابوقلرینی
صویوب یول اوستنه آتارسه گز طالغین
طالغین یاخود عجله ایله یورون بر
یولجی، قابوغڭ اوزرینه باصار، آیاغی
قایار، دوشر؛ یا قولى یا آیاغی قیریلیر.
ایشته بو قباحات سزگدر.

بر مردیوندن چیقارکن پارماقلغی
یوقاریدن اینلره بیراقیگز، کندیگز طوتمه یه
قالقیشمايگز. پارماقلغی طوتمق بویوک بر
فئالق دگلدر؛ فقط بوندن بویوک فئالقلر
حصوله گله بیلیر.

پارماقلغی طوتمق، مردیوندن چیقانلردن
زیاده اینلره لازم دگلمیدر؟ چیقیلیرکن
دوشوله جک اولسه او قدر فئالغی موجب
اولماز، چونکه دیزلر اوزرینه دوشولور.
اگر اینیلیرکن دوشوله جک اولورسه بو
سقوط پک بویوک فئالغه، بلکه اولومه بيله
سبب اولور. خصوصيله بر اختیار یاخود
بر سقط آدم دوشرسه...

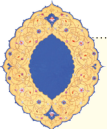
آرابه ده بولونويورسگن. آلگزه بر
بوش شیشه وار. بو شیشه یی آرابه دن
آتیورسگن. شیشه قیریلوب پارچه لری،
قیریلری قالدیریمک اوستنه یاییلیور.
بونده نه فنالق واردر؟

بوش ولزومسز بر شیشه نك قیریلمه سنده
نه فنالق اولاییلیر؟ اوت، بو شیشه، سزك
مالگزد؛ ایسته دیگگزی یاپاییلیرسگن.

لكن براز دوشونورسه گز بوندن حاصل اولاجق فنالغی بولورسگن: صوقاقلر؛
انسانلرك، حیوانلرك گچه جگی عمومی بر یردر. جام قیریلری آتلرك نعللرینه،
یولجیلرك قوندوره لرینه بر ضرر ویرمه سه بیله چیپلاق آیاقلری کسوب پارچه پارچه
ایدر. بونك ایچون بوش شیشه گزی یولك اورته سنه آتمایگزکه کیمسه یه بر ضرر
ویرمه سین.

جمهوریت قرائتی

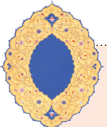
(حاضر لایانلر: مدحت سعدالله-نجم الدین صادق)

Karşılaştıralım-Tartışalım

"Dikkat" başlıklı parçada sözü edilen olayları, günlük hayattaki benzerleriyle karşılaştırınız. Basit görünen ama kötü sonuçlar doğurabilecek bu gibi olumsuz durumların çözümü için neler yapılabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Kitap Okuyalım

1. Öğretmeninizin yardımıyla Osmanlı Türkçesiyle yazılmış kitap isimleri belirleyiniz. Belirlediğiniz kitapların seviyenize uygun ve sade bir dille yazılmış olmasına dikkat ediniz.
2. İsimlerini tespit ettiğiniz kitaplardan birini temin ederek okuyunuz.
3. Okuduğunuz kitapları arkadaşlarınıza tanıtabilir veya bu kitaplardan beğendiğiniz bölümleri seçip sınıfta okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

"Emine'nin Şهادeti (Kasaba İntibaları)" başlıklı metni paylaşarak okuyunuz.

امینه نڭ شهادتی (قصبه انطباعلری)

(قصبه، مغنيسا ولايتنه باغلى طورغودلى ايلچه سنڭ أسكى آديدر. استقلال حربى گونلرنده يونان ظلمنه اوغرامش، ياقيلمش، ييقيلمشدر.)

مبارك قاننڭ ايزلرى اوزرندن يورويه رك قصبه يه گيردك. شيمدى خرابه سى اوزرنده يللر أسن، وقتيله معمور و شن قصبه نڭ بيك بر فاجعه سى آراسنده اونڭ ئولومنى، كويلرڭ طاش ييغينلرينڭ اوستنده هر كس بربرينه هم آغلالتان هم قلى ايصيتان بر افسانه گى نقل ايديورلردى.

أولا قصبه ايستاسيوننده يونان قافله لرينڭ سوروكله يوب گوتوردىگى سوكيليلرى، صباحدن آقشامه قدر بلكه ين سياهلى، اورتولى، حسرت يوزلى قادينلردن، صوڭره ياليك آياق اطرافنده طولاشان كيمسه سز چوجقلردن ايشيتدم.

كوللر آراسنده يگانه صاغلام ير ايچون سچيلن حكومت قوناغينڭ طار اوطه سنده، ايكى منظره آراسنده تكرر شهيد امينه نڭ گوزل يوزى، اطرافنده كيلرڭ قلىنى ياقوب گيدن قادين سسى جانلاندى.

پنجره دن، بتون شهر جسدى اوزرنده، بتون قصبه نڭ ير سز يورتسز خلقنڭ اولريله، چارشى بازارلريله طاش ييغينلرى اوستنده يگيدن حياتلرينى قورمق ايچون قايناشديغنى گورويوردم. طار صوفه يه آچيلان قاپيدن ده باشى صارغىلى، قولى آصقىلى، قولتوق

دگنكلى، پشتماله صارىلى، بياض صقاللى اختيارلر، سياه بىيقلى يىگىت دلىقانلىلر، يوزلرى اورتولى قادىنلر گورونويور، قاپانييوردى.

قائمقام جدى و عسكر يوزى تاتر ايله مجادله ايدركن سسندە يگه‌مدىگى بر تىتره‌مه‌يله اوندىن بخت ايتدى:

- قرق سكر ساعت صوگره خرابه‌لر آراسندە بولدى، ديدى. دوكتور اولمادىغى ايچون اوموزىنىڭ و ديزىنىڭ قانغرن اولمە يە باشلايان ياره‌سنى بن صاردم و قوجه‌سىلە برابر ياشاتمق ايچون نه قدر اوغراشدىق. او، بگا جدا قلى بويوك بر قادىن تائىرى ياپدى. گنج ياشندە ئوله‌جگنى بىلييوردى و اضطرابنىڭ آقيتدىغى ياشلر آراسندە وطنك قورتولوشى ايچون سوينييوردى. ئولوم، سوينديره‌مه‌دن آرامزدن گچدى گيتدى. قوجه‌سنى شىمدى گوره‌جكسگز، افاده ويره‌جكلر آراسندەدر. دنيانك اڭ فلاكتزده انسانى!

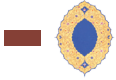
قىللى، قالين سياه قاشلرى آلتندە ايچندن آغلايان يشيل گوزلرى واردى. ناصيرلى ايشجى آللىرى تىتره‌يه‌رك اوموزندەكى، گوگسندەكى ياره‌لرىنى گوستردى. صوگره محزون محزون يوزىمزه باقدى:

- نه سويله‌يه‌يم، ديدى.

- وقعه‌ي باشدن آڭلات، ديدك.

همن باشلادى فقط سسى سويلركن قلى باشقه شيلره آرييور، گوزلرى باشقه شيلر گوروويوردى.

- ايشك خلاصه‌سى او ئولدى، بن قالدوم. ايكى دفعه‌در مهاجر اولدىق. بوراده دشماندن قورتولدق صاندقدى، يينه گلدى چاتدى. اما امينه، مطلق بزي گلوب قورتاراجىگىزى بىلييوردى. هپ اونى سويلردى، هپ اونى سويلردى... سزلك گله‌جگنى دويدىغمز گون يونانلىلر قصبه‌ي ياقمه‌يه باشلادىلر. اوده نينه ايله امينه‌نك اختيار تيزه‌سى و امينه، اوج قادىن، بر ده بن واردوم. كنار محله‌ده ايدك، بلكه يانغىن گلمز بلكه يونانلىلر بو محله‌يه گلمز ديهه ابيجه بكله‌دك. فقط قصبه‌ي صاران آلؤ بزي ده ياقدى. باشقه محله‌لرى صويانلر، تك توك بزم محله‌يه ده هجوم ايتدىلر. قادىنلرى آلدوم، باغچه‌ قاپىسندن، باغچه‌دن باغچه‌يه، اووه‌يه قاچىرمه‌يه چاليشدم. باغچه‌لرندن قاچدىغمز، يانان اولرك دومانلرى آراسندن قادىن فريادلىرى دويويوردق... ديزلرېمك باغى چوزولمىشدى. او هپ قولمە، بوينمە آصيلييوردى. بن يونان عسكرلرېنك نعره‌لرېنى، قوشوشلرېنى دويدقجه ”بگا هجوم ايدرلر، سن

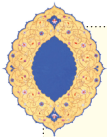

گنچسك، اووه يه قاچ!“ دىيوردىم. او داھا بوينمه آصیلیيور، ”بن سنگله برابر ئولورم!“ دىيوردى.

نهایت يینه پاتلیجان تارله سنده باشمزه اوشوشدیلر. بر طرفدن دیچك و یومروقله بنی دوگرکن بن هایقیریيوردىم: ”امینه، یاوروم الله عشقنه قاچ!“ ایکی توفك پاتلادی. ایکی اختیار قادین دوریلدی. حالا آرقه مدن عسکر سوگه رك باغیرارق بریسیله مجادله ایدیورلردی. گوزیمه ایلیدى، امینه آئنده بر یانیق اودونله صاغه صوله، آرقه مده کیلره صالديریيوردی. بر یونان نفری یانمده قفاسنه گلن اودونله دوشدی. بن ده طورمادن آتیلان قورشونلرله دوشدم. گوزلرم قاپانمادن اونى آیاقدە اودونله گوردىم. اطرافه اودون صاوورويور، یونانلیلری یاننه صوقمایوردی. صوگره اونك ده ایکی قورشونله آرقه سنده کی پریشان قان ایچنده صاچلری دیدیک دیدیک، یووارلانیدیغنی گوردىم، صوگره نه اولدی بیلمه یورم. قرق سکز ساعت صوگره جسدینی آراکن هنوز صاغ بولدى، اوغراشدق، اوغراشدق. امینه، بنی و ناموسنی قورتاردی اما ایشته بن قالدىم، او ئولدی.

بردنبه قالقدی یالکز قائممقامه بر سلام ویردی. یریوزنده قاریسنگ گوزلرینی کنديسیله برابر قاپایان آدمدن باشقه بر باغی یوقدی. گولگه گبی چیقدی گیتدی.

خالده ادیب آدی وار، ازمیردن بروسه یه-۱۳۳۷/۱۹۲۲ (دوزنلنمشدر).
(شکری ألچین-مختار توفیق اوغلی، یگی تورک نثری آنتولوژیسی)

Yazalım

"Emine'nin Şehadeti (Kasaba İntibaları)" başlıklı metinle ilgili duygu ve düşüncelerinizi aşağıdaki noktalı alana yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metin Okuyalım

Aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 10

اوردونڭ دعاسى

ای اولو پیغمبریمز نرده سڭ
دیڭله منارهمده اوتن گور سسڭ
گل! بڭا یار اولکه جهان تیره سین
کیمسه دونوب سونگومه یان باقماسین

آمین دیسین هپ بردن ییگیتلر
الله اکبر گوکدن شهیدلر
آمین! آمین! الله اکبر
محمد عاکف ارسوی، صفحات

ییلمام ئولومدن، یارادان، عسکرم
اوردومه 'غازی' دیدی پیغمبرم
بر دیلگم وار اولورم ایسترم
یوردیمه تک دوشمان آیاق باصماسین

آمین دیسین هپ بردن ییگیتلر
الله اکبر گوکدن شهیدلر
آمین! آمین! الله اکبر

تورک اری یز سلسله مز قهرمان
مسلمانز حقّه طاپان مسلمان
پوتلری الله طانیانلر، آمان
مسجدیمڭ بویننه چاڭ اصماسین

آمین دیسین هپ بردن ییگیتلر
الله اکبر گوکدن شهیدلر
آمین! آمین! الله اکبر

ملت ایچون ایتدیمی اوردوم سفر
کوکره مش آرسلان کسلیلر هر نفر
دوکدیگی قاندن گوگه اورسون ظفر
طوپراغه بر طامله سی بوشه آقماسین

آمین دیسین هپ بردن ییگیتلر
الله اکبر گوکدن شهیدلر
آمین! آمین! الله اکبر

Bulalım

"Ordunun Duası" adlı şiirde sözü edilen maddi ve manevi değerleri bulup söyleyiniz.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (166. sayfa) "Hakın Sesleri'nden" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki "İlk Namaz" başlıklı parçayı önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 11

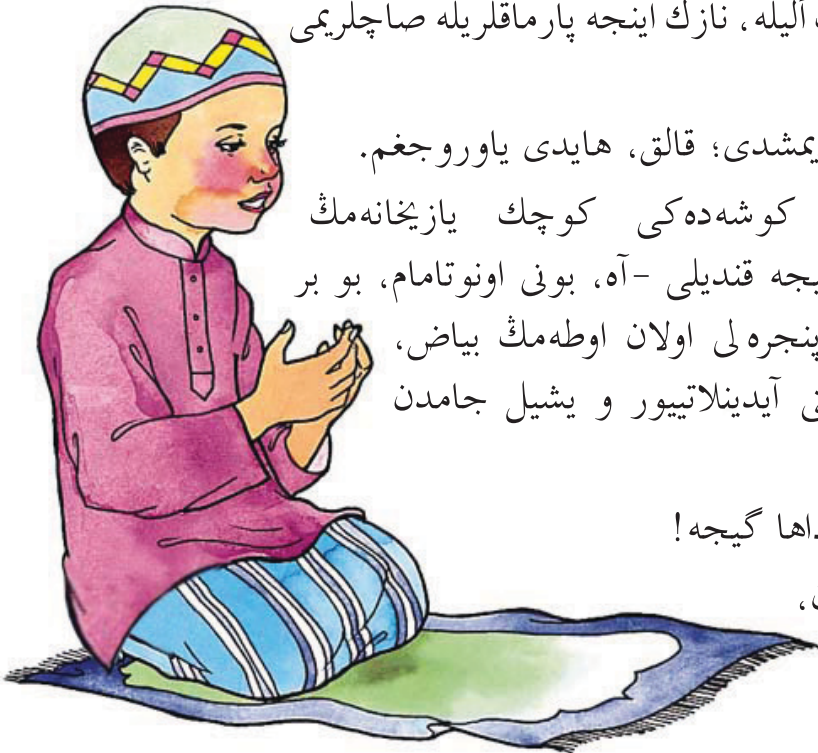
ایلك نماز

آه، اون بش سنه أول... شيمدی محیط تسلیندن نه قدر اوزاق بولونديغم آنهم،
دنياهه اڭ سوديگم، دنياهه يگانه پرستش ايتديگم بو وجود محترم، ايشته در خاطر
ايديورم، اون بش سنه أول بنی ايلک صباح نمازینه قالدیرمش ایدی. غالبا يينه بويله
بر قيشدی. اونڭ اوطه سنه بيتيشيك اولان کوچك اوطه مده کی کوچك قاريوله مده
اويورکن آنمی اوقشايان نازک أيله، نازک اينجه پارماقلىله صاچلىرى
طارايارق:

- هايدي، عمرجگم قالق، ديمشدى؛ قالق، هايدي ياوروجغم.
بن گوزلىرىمى آچمشم. كوشه ده کی کوچك يازيخانه مڭ
أوزرنده کی يانان کوچك گيجه قنديلى - آه، بونی اونوتامام، بو بر
کدی قفاسی ایدی - ايکی پنجره لی اولان اوطه مڭ بياض،
مُشَمَّع پرده لرينڭ اسمرلکلىرىنى آيدىنلاتيور و يشيل جامدن
گوزلىله باقيوردی.

- فقط آنه جگم، ديمشدم، داها گيجه!

هر وقت أويديگی يردن،
صول قاشمڭ اوجندن تکرار
أوپه رک:

- يوق ياۋروجىم، ساعت اون ايكى،
صوڭره وقت گىچر، دىيە قولتوقلرمدن
طوتارق قالدردى. قراڭلىق صوفەدن
بر لحظه دە گىچەرك اوطەسنە گىردى.
باغداش قورمش بر زىنجى يە بىڭزەين
سىيە و آلچاق صوبە گورولدىيەرك
يانىيوردى.

- آ آ آ، پروين دە قالمىش!

پروين - خىدمەتچىمزدى - ئلندەكى
صارى گوگومى صوبەنڭ اوزرنند
ايندىريوردى. اونڭ قالقاجغە هېچ
احتمال وىرەمزدىم. آنەم دىمىشدىكە:
- پروين هر صباڭ قالقار.

بن هېچ قالمادىغىم حالە اونڭ هر صباڭ قالمەسنە تەجىب ايتدىم. خرقەمى
چىقاردىلر، قوللىرىمى صىوادىلر، ابدست لگننڭ ياننە چوملدىم. آنە جگم:
- اويلە يورولورسڭ، دىيە كوچك بر ايسكىملەي قويدى، اوڭا اوتوردىم:
- هايدى، بىسملە چك.

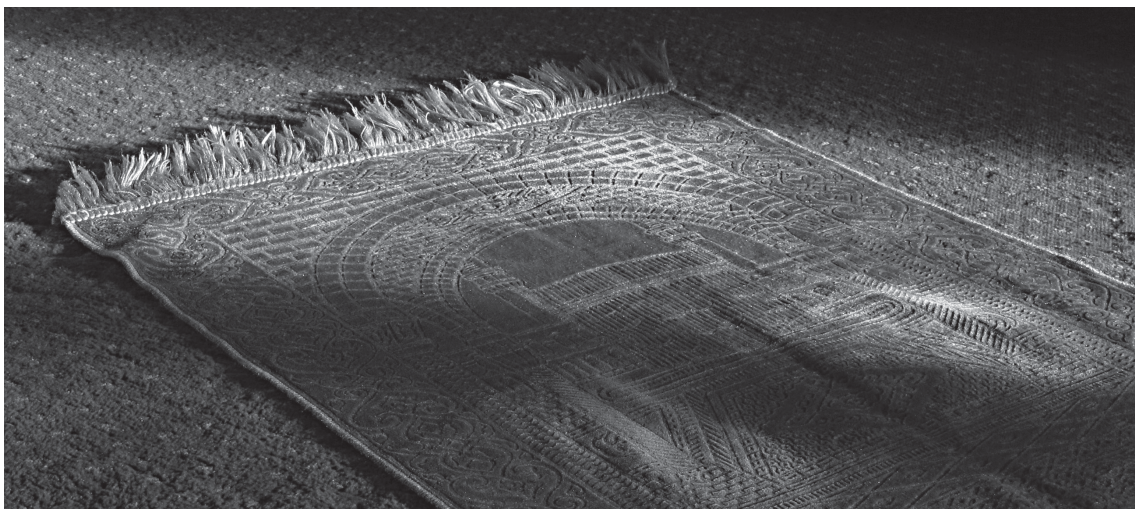
پروين، ايلق صويى آلرئىمە دو كويور؛ آنەم باش اوچمەدە:

- يوزىڭى... قوللىرىڭى... يىنە اوج دفعە... دىيە فىصىلدايور، اونوتدقجە:

- آه، هانى باشكە مسح، گى اخطارلرلە ياڭلىشلىرىمى بڭا تكرر ايتدىريوردى.
ابدست بيتنچە آنەملە برابر ياواش بر سىسلە نماز دعالرىنى اوقويارق قوللىرىمى و
يوزىمى قورولادق. ايصىنمق اچون صوبەنڭ اۋڭنە گىتمىشدىم. آرقەمە دوننچە،
آنەمى سجادەيى آچيور گوردىم. صوڭره باشنە يشىل باش اورتوسنى اورتەرك بنى
چاغيرمشدى:

- گل!

گىتىم. كوچوچك بن، اونڭلە بر سجادەدە، بر ياۋرو صمىمىت و سعادتىلە او معزز،
حساس آنە وجودىنڭ يانندە طوردىم. ايكى لاقىردى ايلە بڭا، ياپاجغىمى، اۋلدن
اۋگرتدكلىرىنى تكرر ايتدى:

- ایکی رکعت سَنّت. گیجه اُوگرندکلرینی ضَمّایت، اونوتمادڭ یا؟

- خیر.

- هایدی.

او، افتتاح تکبیرینی، اَلرینی اوموزلرینه قالدیرارق قادین گی یاپارکن بن ده غیر اختیاری اونی تقلید ایتمشدم. سنتی بیتیردکن صوڭره بڭا:

- یاوروم، دیمشدی، سن قادینمیسڭ؟ قادینلر اویله باشلار، سن اُرککسڭ، اَلرینگی قولاقلریڭه گوتوره جکسڭ.

و حرارتلی اَلرینه بنم کوچک اَلریمی قولاقلریمه قالدیرارق:

- ایشته بویله، دیهرک اُرکک افتتاحینی اُوگرتدی. بن ده تکبیری اویله آلوب نمازی بیتیردم.

دعا ایدرکن صوردمکه:

- ناصل دعا ایده جگم آنه؟

او دعا ایدیور و طوداقلری حرکت ایتدکجه باش اورتوسی ده اهتزاز ایدر گی اولویوردی. باشنی صالالادی، دعاسنی بیتیردکن صوڭره، داها حالا خاطرمده:

- اَوّلا اسلام اولدیغم ایچون ای جناب واجبُ الوجود حضرتلری سڭا حمد ایدرم دی. صوڭره وطنمڭ دشمانلرینی پریشان ایتمه گی سندن استرحام ایدرم دی. صوڭره ده بوتون اذیت چکن، خسته اولان، فلاکتده بولونان، فقیر اولان مسلمانلرڭ سلامت و صحتلرینی سندن تمّنی ایدرم دی. کندیڭ ایچون، ای اولمهڭ و شیطانڭ یالانلرینه آلدانامهڭ ایچون دعا ایت، دیمشدی. بن بو بسیط و تورکجه دعای اچمدن سویله دم، فاتحه...

آنەم سجادەيى طوپلايارق بڭا اويويوب اويوماياجغىي صوردى، اويقوم وارمىدى؟
بونى بيلمەيوردىم. جواب ويرمىم.

- هايدى اويلەيسە! گيت، كىتابڭى گىتەر، درسڭى دىڭلەيەلم.
- پكى.

يازيخانه مڭ اوستىندە آچىق طوران كىتابى قاپدىم، آنەم مڭ ياننە قوشدىم، هيچ ياكلىشىم
چىقمادى. آنەم گىجەلرى دىردىكە:

- ياتمازدن اۆل درسڭى اۆچ دفعە اوقو ياورو، اويوركن ملائكەلر سڭا اوني
اوغرتەر.

او ملائكەلر بو گىجە دە اويقومدە بڭا درسىي اوغرتىشلردى. آنەم مشفق آفرىنلرلە
صاچلىرىي اوقشادى و:

- داها مکتبە چوق وقت وار، دىيە بنى كندى ياتاغنە ياتىردى. اويقوم يوقدى،
آنەمە باقىيوردم. آنەمى بر ملگە بگزەتتييوردم. بو تخیللە ملائكەلرى دوشونەرك...
قرآن اوقويان آنەم مڭ شىمدى اطرافنە طوپلانمەلرى گرە كن ملائكەلرى مشاهدە
ايدىيورم ظن ايدەرك طالبييوردم. يوزىمڭ اوستىندە، آخرتە گلرلر بيتە جك و جەھنمە
گىرە جك اولورسەم قطعياً يانماياجق اولان صول قاشمڭ اوجندە طاتلى بر اورپرمە
دويوييوردم.

آه، اون بش سنە اۆلكى صباوت و شىمدىكى بن... طاتىز، نشوہىز، مڭبتىز،
عشقىز و هيجانىز، هر شىسىز، بوش بر هيچدن داها بوش گچن حيات...

عمر سيف الدين، سچمە حكاىەلر ۲

(دوزنلنمشدر.)

Paylaşalım

"İlk Namaz" başlıklı metnin ana fikrini tespit edip arkadaşlarınızla paylaşınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (164. sayfa) "Namık Kemal'den Seçme Şiirler" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

"Peygamberimiz Efendimize Dair" başlıklı hilye-i şerifi paylaşarak okuyunuz.

پیغمبریمز أفندیمنزه دائر

مبارك جسمی گوزل، هپ اعضاسی متناسب؛
آلنی، گوگسی، ایکی اوموزلرینک آراسی و
آووچلری گنیش، بوینی اوزون و موزون و
گوموش گبی صاف، اوموزلری، پازولری و
بالدیرلری ایری و قالین ایدی؛ بیلکلی اوزون،
پارماقلری اوزونجه، آللری و پارماقلری قالینجه
ایدی. مبارك قارنی گوگسیله برابر اولوب
شیشمان دگلدی؛ آیقلرینک آلتی چوقور اولوب
دوز دگلدی. اوزونه قریب، اورته بویلی، ایری
کمیکلی، ایری گوگده لی، گوچلی قوتلی ایدی.
نه ضعیف نه سمیز، بلکه ایکیسی اورته سی و صیق

آتلی ایدی؛ مبارك جلدی ایسه ایپکدن یوموشاقدی. کمال اعتدال اوزره بویوک باشلی،
هلال قاشلی چکمه بورونلی، آز دگر می چهره لی ایدی. کیرپیکلری اوزون، گوزلری
قره و گوزل ایدی. قاشنک آراسی آچیق فقط قاشلری بربرینه قرییدی. چاتیق قاشلی
دگلدی، ایکی قاشنک آراسنده بر طمار وارديکه وقت غضبه قباروب گورونوردی.
أَزْهَرُ اللَّوْنِ ایدی؛ یعنی نه آق نه ده قره یاغیز، ایکیسی اورته سی و گل گبی
قرمزی یه مائل بیاض نورانی برّاقدی. مبارك یوزنده نور لمْعَان ایدردی. گوزلرینک
آقنده دخی آز قرمزلیق واردی. دیشلری اینجی گبی آبدار و تابدار اولوب سویلرکن
اوڭ دیشلرندن نور صاچیلیور، گولرکن فَم سعادتی بر لطیف شیمشک گبی نور
صاچارق آچیلیوردی.

صاچلری نه پک قیویرجق نه پک دوزدی. صاچلرینی اوزاتدیغی وقت قولاقلرینی
گچردی. صاقالی صیق و تامدی، اوزون دگلدی، بر طوتامدن زیاده سنی آیردی.
عالم بقایه رحلت بویوردقلرنده صاچی صاقالی هنوز آغارمغه باشلا یوب، باشنده
بر آز و صاقالنده یگر می قدر بیاض قیل واردی.

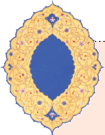
جسمى نظيف، قوقوسى لطيفدى؛ قوقو سورونسون سورونمەسىن تى و ترى اڭ گوزل قوقولردن اعلى قوقاردى. بر كيمسە اونڭلە مصافحه ايتسە بوتون گون اونڭ رايحە طيبەسىنى دوياردى. مبارك أيله برچوجوغڭ باشنى مسح ايتسە رايحە طيبەسىلە او چوجوق سائر چوجوقلر آراسىندە معلوم اولوردى.

حواسى فوق العاده قوى ايدى. پك اوزاقدن ايشيتير و كيمسەنڭ گورەمەيەجگى مسافەدن گوروردى. هپ حركاتى معتدلدى؛ بر يره عزيمتندە عجلە و صاغ و صولە ميل ايتمەيوب كمال وقار ايلە طوغرى يولە گيدر و فقط سهولت ايلە يوروردى. گولر يوزلى، طاتلى سوزلى ايدى. كيمسەيە فنا سوز سويلەمز، كيمسەيە بدمعاملە ايلەمز و كيمسەنڭ سوزىنى كسمزدى. ملايم و متواضعدى، خشين و غليظ دگلدى. فقط مهيپ و وقور ايدى. بيهودە سوز سويلەمزدى. گولمەسى دخى تبسمدى.

اونى آنسىزىن گورن كيمسەيە مهابت آيىردى. اهل فضلە، درجەلرينە گورە احترام آيلردى. اقرباسنە دخى پك زيادە اكرام ايدردى. لکن اونلرى كنديلرندن افضل اولانلرڭ اوزرينە تقديم ايتمزدى...

احمد جودت پاشا

(سليمان شوكت، گوزل يازيلر ۱)

Listeleyelim-Konuşalım

1. "Peygamberimiz Efendimize Dair" başlıklı hilye-i şerifte Hz. Muhammed'in hangi özellikleri anlatılmıştır? Bu özellikleri sınıf tahtasına listeleyiniz.
2. Hilye-i şeriften Hz. Peygamberle ilgili neler öğrendiniz? Öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kelime Defteri

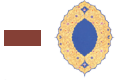
"Peygamberimiz Efendimize Dair" adlı metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize yazınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın "Okuma Metinleri" bölümünde yer alan (163. sayfa) "Türk Oğluna Öğütler" başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

.....

۱- انسانك عمرى بعض آدملىك اويقوده ايكن قالقوب بر يره گيتمه سنه بگزر: نره دن گلوب نره يه گيتديگنى و نه ايچون گيتديگنى بيلمديگى حالده يولنه دوام ايدوب گيدر. (ش. سامى، امثال)

.....

۲- بر فيلسوف طلبه لريني جمع ايدرك علمده انسان ايچون اك اي شيئك هانگيسى اولديغنى صوردى. برى ”عقلِ كاملدر“، ديگرى ”اي آرقداش“، اوبورى ”اي قومشودر“ ديدى. فيلسوف هيچ بريگى بگنمىدى. نهايت بريسى، ”اي يوركدر“ ديينجه فيلسوف: ”اوت“ ديدى، ”چونكه بو اولونجه اوبورلرينك ديدكلرى ده اولور.“ (ش. سامى، امثال)

.....

۳- چين شُعْراسندن برى ديوركه: بر آدمك حَقْنده بر فنا سوز ايشيتيديگمه يورگمه ديكنلر باتار. برينك حَقْنده بر اي سوز ايشيتيديگمه ايسه اك گوزل چيچكلرك قوقوسندن حاصل اولان لَذته مُعادل بر لَذت دويارم. (ش. سامى، امثال)

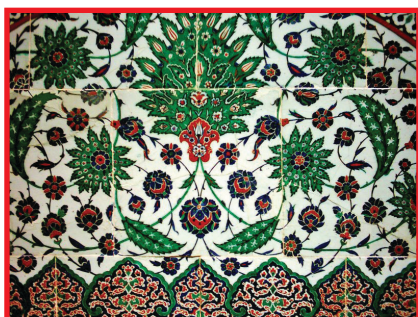

Metin Okuyalım

"Sanat" adlı şiiri sesli olarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 13

صنعت

يالغز سنڭ گزديگك باغچه ده آچماز چيچك،
بزم دياريمزده بيك بر بهارى صاقلارا!
قولمزدن طوتارق سن ايسترسهك بزي چك؛
اينجينير دوز جاده ده، طاغده گزن آياقلىر.

سن قبه سنده اينجه بر موزائيك آرار ده
گزرسك قرق عصرلق بر معبدك ايچنى.
بزي صارصار بر ثلث يازى گورسهك ديوارده،
بزه هيجان ويرر بر پارچه يشيل چينى.

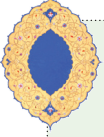
سن رقصنه طالاركن ايچك تيرر دريندن
چيچكلى بر صحنه ده بر بياض كله بگك؛
بزم ده قلمزى قيميلدا تير نندن
طوپراغه ديز اوروشى طاغ گبى بر زيبگك.

فيرطينه يي آگديران اوركستره سسلرى
بر اورپريش گتيرر سنڭ سيگيرلريگه،
اضطراب چكنلرك آجيقلى نفسلىرى
بзде گچر اڭ حزين بر موسيقى يرينه.

سن آگلایان بر گوزله سوزرسك اوزون اوزون
يابانچى بر شهرده بر قادين هيكلنى،
بز دويارز اڭ بويوك ذوقنى روحمك
گورنجه بر كويلينك قيوريلمايان بلنى...

باشقه صنعت بيلمه يز قارشيمزده طوروركن
يازيلمامش بر دستان گبى آناطوليمز.
آرقداش، بز بو يولده توركيلر طوتديرركن
سكا اوغورلر اولسون... آيريليور يولمز.

فاروق نافذ چاملى بل، خان ديوارلىرى

Listeleyelim

“Sanat” adlı şiirde kültürümüze ait estetik unsurlardan hangilerine değinilmiştir? Bu unsurları belirleyerek boş bırakılan yerlere yazınız.

- Sadelik, zenginlik, doğallık.
-
-
-
-
-

Yazalım

Millî ve manevî değerlerimize nasıl sahip çıkabiliriz? Duygu ve düşüncelerinizi aşağıdaki noktalı alana yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tavsiye Metin

- Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (156. sayfa) “Akıncılar” başlıklı şiiri okuyabilirsiniz.
- Okumanızı hızlandırmak için bir sayfalık uygun bir metin seçebilir ve bu metni 3-4 dakikada okuyabilecek duruma gelinceye kadar tekrar edebilirsiniz.

Metin Okuyalım

Aşağıdaki hadis-i şerifleri paylaşarak okuyunuz.

OKUMA
METNİ 14

حدیث شریف

۱- رسول الله صلى الله عليه وسلم بویوردیکه اسلام بش شی اوزرینه بنا اولونمشدر: اللّٰهَن باشقه اله اولمادیغنه و محمدک (صلی الله علیه وسلم) اللّٰهک رسولی اولدیغنه شهادت ایتمک، نمازی قیلماق، زکات ویرمک، حج ایتمک، رمضان اوروجنی طومتق.

۲- عمللر (ک قیمتی) آنجق نیتلره گوره در. هرکسک نیت ایتدیگی نه ایسه اّله گچه جک اولان آنجق اودر...

۳- رسول الله صلى الله عليه وسلمه، ”عملک هانگیسی افضلدر؟“ دییه صوردیله. ”الله رسولنه ایمان.“ بویوردی. ”اوندن صوگره هانگیسی؟“ دییه صوردیله. ”مقبول (اولمش، ایچنه گناه و ریا قاریشمامش) حج.“ جوابنی ویردی.

۴- لا اله الا الله دییوب ده قلبنده بر آریه آغیرلغنجه خیر (یعنی ایمان) بولونان کیمسه جهنمدن چیقاجقدر. لا اله الا الله دییوب ده قلبنده بر بوغداى آغیرلغنجه خیر (یعنی ایمان) بولونان کیمسه جهنمدن چیقاجقدر.

۵- بر گون رسول الله صلى الله عليه وسلم میدانده اوتورو یوردی. (یاننه) بری گلوب ”ایمان نه در؟“ دییه صوردی. ”ایمان؛ الله، ملکترینه، الله ملاقی اولمغه

(یعنی رؤیت اللہ)، پیغمبرلرینه اینانمق، کذالك (ئولدکدن صوڭره) دیریلیمگه اینانمقدر. “جوابنی ویردی.

”یا اسلام نه در؟“ دیدی. ”اسلام؛ اللہ عبادت ایدوب (هیچ بر شیئی) اوڭا شریک اتخاذا ایتمه مک، نمازی اقامه و فرض ایدیلیمش زکاتی ادا ایتمک، رمضانده اوروچ طوتمقدر. “ بویوردی.

(اوندن صوڭره) ”یا احسان نه در؟“ دییه صوردی. ”اللہ صانکه گورو یورمش گبی عبادت ایتمکدر. اگر سن، اللہی گورمه یورسه ڭ شبهه سز او، سنی گورور. “ بویوردی.

”قیامت نه زمان؟“ دیدی. (بونڭ اوزرینه) بویوردیکه ”بو مسئلهده صورولان، صوراندن داها عالم دگلدر.

۶- ”یا رسول الله، مسلمانلرڭ هانگیسی افضلدر؟“ دییه سؤال ایتدیلر. ”مسلمان؛ دیلیندن، ألدن مسلمانلر سلامتده قالان کیمسه در. “ جوابنی ویردیلر.

۷- هیچ بریڭز، کنديڭز ایچون آرزو ایتدیڭیزی قرداشڭز ایچون ده آرزو ایتمه دکجه ایمان ایتمش اولماز.

۸- حلال بللی، حرام بللیدر. ایکیسی آراسنده ده (حلالی حرامی بللی اولمایان بر طاقیم) شبهه لی شیلر واردرکه چوق کیمسه لر اونلری بیلمز لر. شبهه لی شیلردن هر کیم صاقینیرسه عرضنی (یعنی حیثینی) ده دینی ده قورتارمش اولور. هر کیم شبهه لی شیلره طالارسه (ایچنه گیرمک یاساق اولان بگلک) قورو اطرافنده (طاوارلرینی) اوتلاتان بر چوبان گبی چوق سورمز ایچرییه طالابیلر. خبریڭز اولسون، هر پادشاهڭ (کندینه مخصوص) بر قوروسی اولور. گوزیڭزی آچڭ، اللہڭ یر یوزنده کی قوروسی ده حرام ایتدیگی شیلردر. آگاه اولیڭز، جسمڭ ایچنده بر لقمه جق أت (پارچه سی) واردرکه ای اولورسه بتون جسد ای اولور، بوزوق اولورسه بتون جسد بوزولور. ایشته او (أت پارچه سی)، قبلدر.

۹- منافغڭ علامتلی اؤچدر: سوز سویلرکن یالان سویلر. وعد ایتدیگی وقت سوزنده طورماز. کنديسنه بر شی امنیت ایدیلدیگی زمان خیانت ایدر.

صحيح بخاری مختصری تجرید صریح ترجمه سی

Listeleyelim

Okuduğunuz hadis-i şeriflerin mesajlarını belirleyerek aşağıdaki noktalı alanlara yazınız.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

.....

۱- چوق آدملىر باشقەلرىنىڭ، كىندىلەرنى دەخى بولۇنۇن، سىفتلىرىنى دەم ايدىرك حىقىقتە كىندى كىندىلەرىنى دەم ايدىرلەر. بو حال، بر مایمونىڭ آیینە دە گوردیگى كىندى سورتىڭ گوزلىرىنى چىقارمىغە چالىشمە سەنە بىگىزر. (ش. سامى، امثال)

.....

۲- انسان يالگىز آلنىڭ تریلە قازاندىغىڭ خیرینی گورور. بریسندن بر ھدیە آیرسەڭ اوڭا مقابل، اونىڭ قىمتىدىن زیادە مىصرفلە بر ضیافت ویرمگە مجبور اولورسون. برندن بر احسان آیرسەڭ عمرىڭ اولدقجە مۇشکەر یاخود نانکور اولاجقىسىڭ. (ش. سامى، امثال)

۳- قونفيچيس ديووركه: مُلكنى گرگى گى اداره ايدن حڪمدار، قطب ييلديزينه بگزر كه كنديسى ساكن اولديغى حالده اطرافنده دَوَران ايدن ييلديزلرڭ مُقَدَا و رهبرى مقامنده در. يينه مَشَارُ اِلَّيه ديووركه: قانون ايله اداره اولونان بر مملكتده انسان، مجرّد قانوندن اجتناب ايدرك بر فنالغى ايشله دكدن صوگره گيزلنمگه چاليشير. حالبوكه تربيه و حسن اخلاق ايله اداره اولونان بر مملكتده انسان كندى وجدانندن قورقارق فنالق ايتمكدن اجتناب ايدر. (ش. سامى، امثال)

Metin Okuyalım

OKUMA
METNİ 15

"Edebiyatımızda Ramazan Hatıraları" başlıklı aşağıdaki metni paylaşarak okuyunuz.

ادبیاتمزدہ رمضان خاطرہ لری

”آغلا چشم، آغلا، طورما...”

أوت، بيلم بو شرقى پارچه سى نره دن، ناصل بردنبره
عقلمه گلدی؟ ”آغلا چشم، آغلا، طورما...”
ساعتلر وار كه كنديمه حاكم اولامايارق متّصل اونى
تكرارلايور، أوده هم آشاغى يوقارى طولاشيور هم
ده اونى ميريلدانييورم. آه اسكى رمضانلر، چوجقلغمڭ
رمضانلرى! او زمانلر رمضانلر قيشه؛ قارلى، بوزلى
گونلره تصادف ايدردى...

رمضانڭ اون بشندن صوگره بوتون أو خلقڭ اهمال
ايدمه يه جگى بر زيارت واردى: خرقة شريف زيارتى.
بونڭ ايچون ده تر تميز حاضرلانىر، يوله گوڭللىرىم ذكر
و عبادتله طاشقين، أويله چيقاردق. فاتحى گچهرڪ

بعض طار صوقاقلردن طولانا طولانا
 نهایت بیاض بر جامعنک اؤکنه
 وارردق. انسان ییغینلری آراسندن
 یول بولوب قاپییه یاناشمق نه گوج
 ایشدی... نهایت زور زار گیرر، بم
 بیاض حصیرلی یوللردن یوروویوب
 یشیل آطلاسدن بر مبارک بوخچهیه

یوز گوز سورردک. طیشاریده خلق قایناشیردی فقط بو حُجره ده و اوڭا مُنتهی
 دهلیزلره اُخروی بر سکون حکم سورردی. چیقارکن بر مدّت، یینه گری گری
 یوروردک. ایشته اوزمان چوجوقلغمک اڭ هیجانلی بر دمی باشلردی: اولیده اوزون
 اوزون پول شیشهله طولدیرولمش رنگارنک بویالی صولر صاتارلردی. بونلر نه
 ایدی؟ معناسی، خوشلغی نره سنده ایدی؟ اونی آلان بیلمه یورم، تخمین ایده مه یورم
 غایت ابتدائی بر نوع اویونجاق ویا سوسدی فقط دۆرک بتون چوجوقلری، اؤکنده
 دیکیلیر، قالیر؛ آلماینجه گیتمزدی. بڭا،

- هایدی، اؤچ دانه سچ باقالم، دیرلردی.

بر مور، بر طورونجی، بر ده صاری سچردم؛ یول بڭا اوزون گورونوردی، آه بر
 اوه واروب اوینامغه باشلاسه... فقط بو شیشهلرک اوینامغه هیچ بر مزیتی یوقدی.
 همن صولرینی موصلغه بوشالتیردم؛ گرییه بنکلی، طالغلی و آغیز طرفی قیریق ثقیل،
 بیچیمسز جاملر قالیردی و اُلمی، بر یریمی کسمه سین دییه اونلری ده اوصوله حق
 آلوب اتارلردی. فقط اوبش اون دقیقهلق هیجان نه گوزل شیدی و یڭی بر رمضان
 و یڭی بر خرقة شریف زیارتنی بڭا نه صبرسزلقله بکلتیردی!

کیم بیلیر، شیمدی، اوراسی ده نه بوم بوشدر. بلکه او رنگلی شیشهلری یاپان و
 آلان ده قالمامشدر. آه، نه دییهیم؟ آغلا چشمم، آغلا، طورما!

رفیق خالد قارای، غوغوقلی ساعت

”چوق شکر ایریشدیرنه! گونلری صیره لایان الله،
اوروچلی اولان امتک هپسنی یاردیمیله عفو ایتسین!
رمضان دینیلدی، افطارک، تراویحک، سحورک خاطره
گلمه مه سی ممکنمی؟ فقط آراده ماهیه، طاوول
مراقیلیرینی ده اونوتق اولماز. اونلرک ده کندیلرینه گوره
اگلنجه لری واردر. حتی بویوک جامعلرده قورولان
ماهیه لری بو سنه گیجه سی گیجه سنه قید ایدرک
اوغراشاجق اولانلر ده آز دگلدر. طاووله گلنجه ایپی

ایستر آل اولسون ایستر مور، اوندن آماچ ”دوم تک دوم تک“ طرزنده بر سس
چیقارمق اولدیغندن بکجیلرک ذکا درجه لرینه گوره بو آهنکده بر ریتیم بولونابیلیر.
یالکز محله بگلرینک اُلنه گچمه ملی، گچرسه آشجی یه، آیوازه، ماما دادی یه، اختیار
سوت نینه یه، پهلوانلق قورال لرینه، یازین بویوک دره بندلر صفاسنه طویامایان خووارده
قیرینتیلرینه، بولغورلی، دودوللی، قارتال... کوی دوگونلرینه آیشیق ذوق دوشکونی
انسانلره، اورته اویونی سیرجیسنه، کل حسنه، قنبور محمد، قومیک عارفه، اییشه،
تحف عاطفه گوبک آتدیرمق ایشدن بیله صایلماز.

احمد راسم، شهر مکتوبلری

”آه، او افطار سفره لرینک گوزللیگی! چینی طباقلر ایچنده بر چوق چیچک گی رنک
رنک طوران رچلرلیله، اطرافنی برر هلال گی آلان قوقولی یاریم سیمیتلریله عادتاً
باغچه گوبکلرینی آتدیریرلردی. چوربه لرک بییرلی بوغوسی، قییمه لی یومورطه لرک
نفیس قوقوسی اوطه یی اشتها چوغالتان بر هوایه بوروردی. مرمر موصلغک یاننده کی
قایق طباقلرنده قباران طولغون گلاجلری قارطوپلرینه بگزتیردم. باقیر مشربه لرله
بلور صراحی لره یاواش یاواش بوشالتیلان صولر، ایچمزده کی حرارته عادتاً اینجه بر
سرینلک چیزردی. حالا بکلن طوپ آتیلمازدی. او بکله مه آنلرنده بعضاً اُزگین،
بعضاً تیز سس ویرن اوزاق یاقین قاپی طوقماقلری، قبا شیوه لی دیلنجیلرک نقراتیدی.
حالا خاطرمدهدر: بونلر، بوغولی بینلرده غریب بر آجیمه و رنگی بلیرسز مرحمت
اویاندیرردی. قیزمق، کیمسه نک عقلنه گلمزدی.“

روشن اشرف اوک آیدین، دیورلرکه

”دون گيجه اوطه مڭ پنجره سندن مناره لرده كى
’الوداع!‘ سسلرينى دىڭلر كن بردنبره
چوجوقلغمڭ رمضان صوڭلرينه طوغرى
گوڭلمى قاپلايان او اسكى حزننه دوشدم
و اوندن صوڭره گنچلگمڭ، گنچلگمڭ ايلك
دوره سنى تشكيل ايدن او قيمتسىز، او عادى
و قباييللرى خاطر لادم. چوجوقلغمدن بو صوڭ

رمضانہ قدر گچن زمان ظرفندہ دنیاہ و آخرتہ لایق نہ یاپدق، نہ ایشلہ دک؟“ دیہ
کندی کندیہ صوردم. آرقہ مزده بیراقدیغمز بو اوزون یولده شہہدن، تردددن، یأس
و المدن، تطمین ایدیلمہ مش اشتہالردن و بر سورو کفر و بوش شیلردن باشقہ نہ
وار؟ بو گونه قدر بتون عمریمزڭ خلاصہ معناسی ہپ فتنہ و نفاق دگلمیدر؟

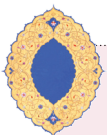
الوداع ای رمضان، الوداع! عصر بزی آلداتدی، سن بزه کوسدڭ. حالمز نہ
اولاجق؟ نرہ ده شفا، نرہ ده غفران بولاجغز؟ بو ییل میلیونلرجه مسلمانڭ گوزلرندن
چشمہ لردن آقان صولر گبی یاشلر بوشانیور. سنہ لردن بری چشمہ لردن آقان صولر
گبی میلیونلرجه مسلمانڭ طمارلرندن اولوق اولوق قانلر آقدی. بو یاشلر، بو قانلر
گناہلریمزی سیلمہ یہ کافی گلیرمی؟“

يعقوب قدری قره عثمان اوغلی، اقدام غزته سی

Kelime Defteri

“Edebiyatımızda Ramazan Hatıraları” başlıklı metindeki anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarını lügat yardımıyla öğrenip kelime defterinize yazınız.

Tavsiye Metin

Kitabınızın “Okuma Metinleri” bölümünde yer alan (160. sayfa) “Bir Çanakka-le Şehidi Hasan Ethem’in Validesine Son Mektubu” başlıklı parçayı okuyabilirsiniz.

Metin Okuyalım

OKUMA
METNİ 16

"Fatiha Tercümesi ve Tefsiri" başlıklı aşağıdaki metni önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

فاتحه ترجمه سی و تفسیری

انسانی فنا یوللره گوتورن مردود (ردّ ایدیلمش) شیلردن تاڭری یه صیغینیرم. هرکسه و خاص قوللرینه باشقه باشقه اییلکلری اولان اللهك آدیله باشلارم. حمد الله مخصوصدر. او اللهكه بتون عالمرك ربّیدر، هرکسه و خاص قوللره باشقه باشقه اییلکلری واردر. حساب گوننك صاحبیدر. یا رب آنجق سکا قوللق ایدرز و آنجق سندن یاردیم ایسترز. بزی طوغری یوله؛ نعمتله نائل ایتدیگك، غضبه اوغرامامش و یوللرینی شاشیرمامش کیمسهلرک یولنه گوتور. آمین.

تفسیر

... رحمن و رحیم کلمه لرینک معنالرنده فرق واردر. رحمن عمومی (هرکسه عائد)، رحیم خاصدر (أوزلدر). مثلاً بر پادشاهك بوتون بندگانله (قوللرینه) عمومی اولان لطفلی واردر. او اعتبار ایله رحمن صفتیله متّصفدر (نیته لنمشدر). بر ده خاص بنده لرینه مخصوص آیری، داها یوکسك و داها کبارانه (بویوکلگنه یاقیشیر) لطفلی اولابیلیرکه او وقت رحیم صفتیله متّصف اولور. ایشته جناب حقك ده ای، کوتو، حیوان، انسان، جاهل، عالم، منکر، مؤمن هرکسه شامل (قاپسایان) لطفلی واردرکه بونلر مادّی لطفله و دنیا نعمتلیدر. بو اعتبار ایله الله رحمندر. بر ده ای قوللرینه مخصوص نعمتلی، لطفلی واردرکه او ده عرفان

و ایمان و حسن اخلاق مُقْتَضِیَاتِیْلَه (گرکلی اولان شیلرله) حرکتیه موقیتدر. او اعتبار ایله ده جناب الله رحیمدر. و بو ایضاحاتدن (آچیقلامه لردن) آڭلاشیلاجغی وجهیله بسم الله دیدکدن صوڭره الرحمن، الرحیم لفظلرینڭ علاوه سنده طوغری یولده ایلرله مکله مادی معنوی، دنیوی أُخْرَوِی مقاصد (آماچلر) ایچون چالیشمق یعنی دنیا ایچون آخرتی و آخرت ایچون دنیایی ترک ایتمه یوب هر ایکی جهتی ده حَقَّانیت دائره سنده جمع ایتمک لزومنی بیان واردر.

بویله هر جهتی گوزته رک ایشه باشلایان بر کیمسه طبعی چالیشمه سندن بر نتیجه آلدیه ایدرکه بو نتیجه دن بعض انسانلر راضی اولور، منعم حقیقی یه (گرچک نعمت ویریجی اولان الله) حمد ایدر. بعضیلری ده طویماز، گیتدکجه حرص و احتراصنی آرتیرر. دین اسلام داها فاتحه نڭ ابتداسنده نتیجه یه رضا امر ایدر. فقط داها ای یه، داها زیاده یه موقق اولق ایچون چالیشمه یی ده برابر امر ایدر. زیرا الحمد لله دیمکله هم رضا هم تزید نعمت (نعمتڭ آرتمسی) معناسی مراد اولونور. الحمد لله رضا معناسی ظاهردر. بو رضا فلسفی اخلاق اربابنجه ده فضیلت و سعادتڭ اڭ برنجی شرطیدر.

بر نعمته حمد ایتمک او نعمتڭ قیمتنی بيلمک دیمکدر. بر شیئڭ قیمتنی بیلنیرسه طبعی حسن محافظه سنه و آرتمه سنه چالیشیلر. "...لَنْ شَكَرْتُمْ لَا زِيدَنَّكُمْ..." آیت جلیله سی ده حمد و شکرڭ زیاده نعمته خدمتنی مُبِیْنِدِر (آچیقلا ییجیدر). نائل اولونان نعمت ایچون قورو قورویه دیل ایله حمد ایدیلوب ده قیمتنی بیلنمز و حسن محافظه سنه چالیشیلمازسه او حمدڭ جدی اولمایاجغی ظاهردر. نعمتلرینڭ قیمتنی بیلوب حمد ایدنلره اللهڭ مادی معنوی یاردیم ایده جگی شبهه سزدر... میلاسی اسماعیل حقّی، قرآن ترجمه ایدیله بیلیر می و یڭی وادیده فاتحه ترجمه و تفسیری

Kelime Defteri

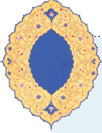
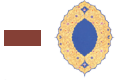
"Fatiha Tercümesi ve Tefsiri" başlıklı metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamlarını lügatten bularak kelime defterinize not ediniz.

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (149. sayfa) "Test Çözelim" etkinliğini yapabilirsiniz.

Paragraflara Başlık Bulalım

Aşağıdaki paragrafları dikkatlice okuyunuz ve her bir paragraf için uygun bir başlık bulup yazınız.

.....

۱- هرکس بر راحت و سعادتۀ نائل اولمغه چالیشیر. لکن علمنی بیلیرسه، بولوندیغی حالده مسعود اولوب راحت ایدیه بیله جگنی و علمنی بیلمزسه، دنیایه مالک اولسه بیله مسعود اولامه یوب راحت ایدیه مه یه جگنی کیمسه دوشونمز. (ش. سامی، امثال)

.....

۲- اییلک ایتدیگک آدمدن فنالق گورورسه ک یینه اییلک ایتمکدن واز گچمه. ماده غائب ایدرسه ک اخلاقجه چوق قازانیرسک. حالبوکه اییلگه مقابل اییلک گورورسه ک کندی اییلگندن، اوته کینک اییلگنی بعد التنزیل دفتر اعمالده صفر قالیر. (ش. سامی، امثال)

.....

۳- مطالعه دن علم، سعیدن ثروت، جسارتدن نفوذ، اخلاق حمیده دن رحمت تولد ایدر. مطالعه سز عالم، سعیسز زنگین، جسارتسز نفوذ صاحبی، اخلاقسز رحمت حقۀ نائل اولق ایسته یین بیهوده یورولمش اولور. (ش. سامی، امثال)

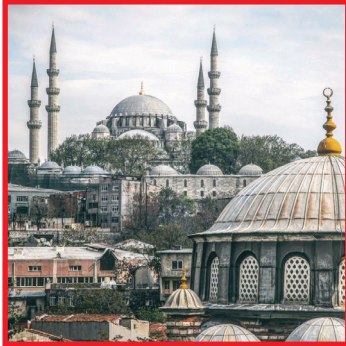

Metin Okuyalım

OKUMA
METNİ 17

"Amentü" başlıklı aşağıdaki metni önce sessiz, daha sonra sesli olarak okuyunuz.

اَمَنْتُ

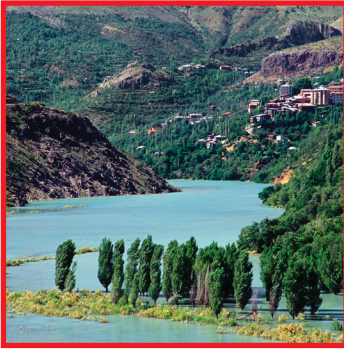
أى جماعت! شو ایچنده بولوندیغمز جامعہ بر گوز گزديرڭ، باقڭ نه لر وار؟ قندیل، شمعدان، سجّاده، حصیر، رحله، کرسی، منبر، محراب، قاپی پنجره، جام چرچوه، دیوار، طاوان صوڭره مناره، شادروان. بونڭ گبی داها برچوق شی دگلمی؟

شیمدی پک اعلا بیلیرسڭزکه بونلرڭ هپسنڭ بر خدمتی، هپسنڭ بر حکمتی واردر. پنجره لر، قاپیلر صیره سنه گوره آچیلیر، قاپانیر. شمعدانلر، قندیللر یانار یاقیلیر. شادروانده آبدست آلنیر، مناره ده اذان ویریلیر، سجّاده لر اوزرنده نماز قیلنیر، منبرده خطبه اوقونور، کرسیده وعظ ایدیلیر. بونلرڭ هیچ بری فضله، هیچ بری لزومسز دگلدر. بونلرڭ هر بری بر ایشه یارار.

دیمکهک وقتيله بورایه جامع یایمق لازم گلمش. اوسته لر اولچوب بیچمشلر. دولگرلر، دیوارجیلر گلوب تمل آتمش، دیوار یایمشلر؛ دیرک دیکمشلر. بو بنای قورمشلر. صوڭره ده نه لازم ایسه هپسی یرلی یرنده دوزولوب قوشولم.

شیمدی بویله ایکن بری چیقسه ده ”یوق جانم، بو جامع اویله اوسته نڭ، دولگرڭ یایمه سیله ایتمه سیله اولوب بیتمه مشدر. بونلرڭ هپسی کندى کندینه، گلیشی گوزل اولوویرمشدر. سیلر، طاشنی طوپراغنی گتیروب ییغمشدر. روزگارلر، یاغمورلر گیره چیقّا بو کومبلیتی دلیک دلیک ایتمش؛ پنجره لر آچیلمش. گونشڭ صیجاغندن بو ییغینتینڭ اوستنده کی چامورلر قورومش، کیره میت اولمشدر. محرابی منبری، قاپیسی چاتیسی ده اویله حسابله کتابله یایلمامش. ناصلسه راست گله اولوویرمشدر.“ دیسه بو سوزه هیچ اینانیلیرمی؟

بونلری دولگر، دیوارجی، صیواجی، بویاجی یایمامش ده کندى کندینه می اولمش بیتمشدر؟ هیچ بو اینانیلاجق شیمیدر؟

سويله يڭ ياهو! هيچ بو جامع كندى كندينه قورولورمى؟
بو قدر شيلر كندى كندينه دوزولوب قوشولورمى؟ بو
اولاجق شيميدر؟ چوجقلىق بيله عقلى ايرر كه مطلقا
بونلرى بر ياپان، بر ايدن واردر.

شيمدى جامعى بيراقوب بر كر ده شو دنيايه باقڭ!
سزه صورارم! بو يرلر گوكلر؛ آيلر گونشلىر، ييلديزلر،
ييلديريملر، بلوطلر، شيمشكلىر، روزگارلر؛ قارلر
ياغمورلر، طاغلىر طاشلىر؛ قيرلر اووهلر، درهلر تپهلر،
ايرماقلىر پيڭارلر، دڭزلر آطهلر، آغاچلر چيچكلر، يمشلر
اكيىنلر، معدنلر حيوانلر، قورتلر قوشلر، باليقلر انسانلر...
بونلر نهدر، نه يڭ نه سيدر؟ باشڭزڭ اوستنده دونوب
طولاشان، گوزليڭزڭ اوكنده اولوب بيتن شيلرى
شويله بر دوشونڭ.

شيمدى عجباً بونلر نه دن اولمش، ناصل قورولمش، بونلرى بويله كيىم ياپمش، كيىم
ياقيشديرمشدر؟ بر ياپان، يارادان وارميدر؟ يوقسه هپ بونلر كندى كندينه مى
اولوويمشدر؟ بونى گوزلجه بر دوشونڭ!

باقڭ؛ دمين آڭلادق، كسديروب آتدقكه شو جامع كندى كندينه اولمامشدر. مطلقا
بر ياپانى واردر. ايشته طبقي بوڭا اينانديغمز گيى دنياڭ ده كندى كندينه اولماديغنه
ايناناجمز. اڭى بوي ميدانده اولان بنا بيله كندى كندينه اولمازسه بو قوجه دنيا، او
بويلى بوصلى انسانلر، او گوزل رنكلى چيچكلر، او يرلر، او گوكلر هيچ كندى
كندينه اولورمى؟ البته بونلرڭ بر ياپانى، بر ياراتانى اولاجق.

ايشته اى جماعت، اى انسان اوغوللرى! بيلمش اولڭكه بو دنيايى بويله جه ياپوب،
يوقدن وار ايدن ده الله تعالى حضرتلريد.

وحيد، كويلى علم حالى
(دوزنلشمشدر.)

Konuşalım-Paylaşalım

1. "Amentü" başlıklı parçanın ana fikrini belirleyip sözlü olarak ifade ediniz.
2. "Amentü" başlıklı metinde anlatılanlara ilişkin duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1.

- آغالق ويرمكله، ييگيتلك اورمقله.
 آغريسز باش مزارده گرک.
 آق آقچه قره گون ايچوندر.
 آما مظلومك آهني، چيقار آهسته آهسته.

Aşağıdakilerden hangisi, verilen atasözlerinde dile getirilen konulardan biri değildir?

- A) طوتومليلق B) ظلم C) چاليشقانلق D) صبر E) جومردلك

2.

- ۱- او ده ئولديريله جگني ويا زنجيره اورولارق هر يرده گزديريله جگني وياخود
 پك كوچوك بر احتمال ايله ده اولسه باغيشلاناييله جگني سويله دي.
 ۲- آپ آرسلان اونگله دوستلق قوراجغني بيلديره رك كنديسني تسلي ايتدي و
 ياننه اوتورتارق ياگليشلريني آگلاتدي.
 ۳- آپ آرسلان يارهلي اولارق اوگنه گتيريلن دييوژنه ناصل بر طاورانيش
 بكله ديگني صوردي.

Numaralanmış cümlelerden bir paragraf oluşturulursa aşağıdaki sıralamalardan (sağdan sola) hangisi doğru olur?

- A) ۱،۲،۳ B) ۲،۱،۳ C) ۲،۳،۱ D) ۳،۱،۲ E) ۱،۳،۲

3.

- بويني بوكوك بر يتيم گوردیگك زمان اونك قارشيسنده كندی اولادیگك يوزینی
 اویمه. يتيم آغلاینجه نازینی کیم چکر؟ اوفکه لننجه کیملر خوش گورور؟
 آمان، دقت ایت ده آغلاماسین؛ يتيم آغلادیغی زمان قوص قوجه عرش تیتیر.
 اسیرگه یه رك اونك گوز یاشنی سیل، شفقتله یوزینك توزینی آل. اگر باشند
 گولگه سی گیتدیسه اونی كندی گولگه گده بسله.

بن ده باشمی بابامڭ قوجاغنه یاصلادیغم زمانلر باشمده تاج واردی. وجودیمه بر سینک قونسه قاچ کیشینک گوڭلی پریشان اولوردی. اویسه که شیمدی دشمانلره اسیر دوشسهم دوستلرمدن کیمسه بگا یار اولماز. یتیم چوجوقلرڭ دردینی بن بیلیرم. چونکه چوجوقلغمدہ بابام باشمدهن گیتمشدی.

Bu metinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) یتیملره صاحب چیقلمسی گرکدیگی
- B) یتیم اولانلرڭ یتیم چوجوقلرڭ دردینی آڭلادقلری
- C) آنه و بابالرڭ کندی چوجوقلرینه ایلگی گوستیرکن یتیملرڭ یاننده داها دقتلی طاورانمه لری
- D) یتیم چوجوقلرڭ دیگر انسانلره گوره داها چوق دشمانلری اولدیگی
- E) کیشینک باباسنڭ حمایه سنده کی گونلرینک اوزملله آڭیلاجق زمانلر اولدیگی

4.

گون اولدی قیردڭ،	بر دیدیگکی
اینجینمه دم.	ایکی ایتمه یه یم دییه
ایلك اویونجاغڭ	أویله چیرپیندمکه
بن اولدم یاوروم،	و سنی أویله سودم، سڭا
صوڭ اویونجاغڭ	اوقدر ایصیندمکه
اوصانمادم، یورولمادم، چکینمه دم. بن اولدم!	

Bu şiirde üzerinde söz söylenen temel duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) چوجوقلر
- B) چوجوقلر و اویونجاقلر
- C) انسان سوگیسی
- D) حیاتڭ زورلقلری
- E) آنه شفقتی

B.

اۈچ آرقداش اكمكلى سۈتە طوغرايۇب يىمكەدرلر. خواجه ايله برىسى سۈتە اكمك طوغرامقلە مشغولدر. ديگرى ايسە توم اخطارلرينە رغماً بونلرڭ طوغرايىغى اكمكى قاشىق قاشىق آتېشىدىر مەقدەدر. نھايت خواجه قىزار، سۈتە اكمك باصديغى آندەكى كېچەي 'يا ستار!' دىيەرك حريفڭ قفاسنە ايندىرر. آدم آندە موص مور كسىلوب اورايە يىغىلى ويرر.

اېي زمان گچدكن صوگرە سفرە طوپلانير، ضيافت صوگرە ايرر. خواجه آدمڭ صومورتقان بر يوزلە صوصمىش اولديغى گورنجه صوڭ درجە حيرتلە شويە دير: — نە طوغرار، نە باصار، نە آلنى چاناقدن كسر؛ بر كېچە اورورسەڭ ايشتە بويە كوسر.

Bu metinle ilgili aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” işareti koyunuz.

- () نصرالدين خواجه فقرەلرى كولتور دگرلر يىزدندر. ()
 () مەندەكى اخطار كلمەسى ياشلى آڭلامنە گلەمكەدر. ()
 () ستار اللھڭ گوزل اسملرندن اولوب چوقچە أورتن، گىزلەين مەناسەندەدر. ()
 () فقرەنڭ قونوسى اېي آرقداش سچىمنىڭ أونمىدر. ()

C. Metinde boş bırakılan yerleri, parantez içinde verilen uygun ifadelerle (okunuşlarını yazarak) doldurunuz.

(چكردم، بوينە، ھىچ بر شى، قوردىغم، بوتون، باقڭ، اۋە، صوصمەي، صوگسزە)
 بر گون _____ اۋ گرنەم. اۋيلە بر صوصەمكە بلەكە _____ قدر
 صوصاچقەم. چونەكە صوصمق بىم كوچوچك دنيامدە باباملە _____
 ايلتېشىم طرزىدى.

شىمدى _____، آڭلاتايم. بابام آقشاملرى _____ يورغون دونردى. بىن
 _____ گون اۋدە صىقىلير، اونڭ گلىشنى اىپلە _____ داھا او
 قاپىدن گىرر گىرمز ھەمىن _____ آتيلير و اونڭلە اوينامق اىستردەم. بابام صاريلير،
 اۋپر و داھا بىن _____ آڭلامادىن ”ھادى اۋطەگە گىت!“ دىردى.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Atasözlerinin millî ve manevî değerlerin aktarılmasındaki rolü nedir? Düşüncelerinizi sözlü olarak ifade ediniz.
2. Metinleri daha iyi anlamak ve anlamlandırmak için neler yapılması gerekir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

6. ÜNİTE

HARF, KELİME VE CÜMLE YAZMA (MATBU)

6.1. Osmanlı Türkçesi Alfabesindeki Matbu Harfleri Yazma

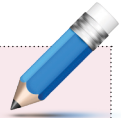
6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma

inceleyelim

Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin bitişik yazılmış şekillerini inceleyiniz.

ثث	تت	پپ	بب	ا ا ا
د د د	خخخ	ححح	چچچ	ججج
سسس	ژ ژ ژ	ز ز ز	ر ر ر	ذ ذ ذ
ظظظ	ططط	ضضض	صصص	ششش
ککک	ققق	ففف	غغغ	ععع
ننن	ممم	للل	ثثث	گگگ
	یی	لا لا لا	ههه	و و و

Yazalım

Aşağıda gölgeli yazıyla verilmiş harfleri, başlangıç ve bitiş yönlerine dikkat ederek örneklerdeki gibi yazınız.

[illegible]

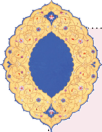

طظظ طچح چطخ دذط شصط
 ععع عچح عاخ دعد شعص عظغ
 فقف فحخ عفغ فقف منفق
 ككك كاپ ككل جچكك قهگ
 للل لژس لاپ تلت جحل گلل
 ممم ما مچح امب پمت ثجم خمچ
 نزن نات پنت جچن رزن نضطن
 ووو واپ یوٹ شوص جچو هو
 ههه هاپ تهٹ جهچ ححه وهه
 يي ياپ تيٹ ديد جچی طضي هي

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (152. sayfa) "Yazalım" etkinliğini yapabilirsiniz.

Okuyalım-Yazalım

Aşağıda verilen harfleri örnekteki gibi birleştirerek yazınız.

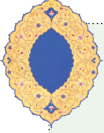
(Kırmızıyla gösterilmiş harfler, kendinden sonraki harfle birleşmeyen harflerdir.)

ق ا ر ت و ن	پ ر د ه	ص ی ج ا ق	ك د ی
.....	ك د ی
گ ل ه ن ك	گ و چ	ف ا ر ه	ج ك ت
.....
ی ت ه ن ك	س س ل ی	ب ا ر د ا ق	ص ا غ ل ا م
.....

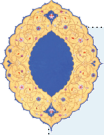
6.2. Matbu Harflerle Kelime ve Cümle Yazma

Hazırlanalım

- Okuryazar olmakla sadece okur olmak arasında ne gibi farklılıklar söz konusudur? Düşüncelerinizi söyleyiniz.
- Bir dili bildiğiniz, konuştuğunuz hâlde bu dille herhangi bir şey yazamazsanız ne gibi bir eksiklik olur?

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tablolarda gölgeli yazıyla verilmiş kelimeleri okuyup yazınız.

Tablo 1

پاشا	ماما	یایا	ماصا	داهّا	بابا
یازار	خرمان	باشاق	بال	چای	چام
چاپراز	یانار طاغ	یاناشاماز	یاپاماز	یاقالا	باشلا
صاقلاما	چاپاق	باش	باشاران	بایراق	خاقان
قایا	صاپان	قاباق	یازاماز	باقار	چاتما
یاتاق	چاقال	صاقال	قازانچ	صاواش	چاناق
قایناق	پاراغراف	صارماش	قاصناق	پارلاق	طاقلا
آناختار	آووقات	آپارتمان	آیاق	آق	آل

Tablo 2

تپه	دره	ننه	دده	تازه	نانه
آرابه	چانطه	لامبه	باجه	قاصه	لاله
صاندالیه	کستانه	کپچه	سرچه	قاناریه	بادانه
پاچاوره	باراقه	چاره	باشقه	آنتیقه	آقچه
مارقه	نه دن	یاندّه	نره ده	نه چاره	پاسته
بزلیه	کلپچه	دسته	آنه	صالچه	بالطه
یینه	سوه جن	کرپه تن	گله نك	دژنه ره	کرسته
أتک	ألك	أگه	أل	أرکک	أو

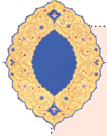
Tablo 3

بو	بويوك	كوچوك	ئولوم	قورتولوش	بالون
چوجوق	چوق	چابوق	صولونوم	ياغمور	سوزولوش
قونوشويور	طوپراق	كومور	اودون	قورو	اوچوروم
بوتون	كوتوك	بولونسون	اوروچ	اوزگون	اورمك
اوزون	اوزوم	اورنك	اويله	بويله	صوص
صور	صوگوج	اومورغه	اويقو	كولمك	قورومق
فوطوغراف	تلهفون	فونوغراف	طولوم	صامسون	صوسام
صوگره	صوغان	پوصه	كوسه	طوغله	دوزگون

Tablo 4

يازى	يىلدىز	يالىدىزلى	سيورى	ايمانلى	باشارىلى
باريشچى	چاليشقان	آراشدیریجى	ديريليش	صيغىناق	صارىق
بىلكى صايار	دىل يىلكىسى	بىلىم دالى	گمىجى	ديريليش	سيويل
بىلدىرى	يىقىلیر	بىندیر	تىلكى	ايش بىلیر	أكشى
يىمك	يازىيور	بىلىيور	اىلىك	اىلىق	اىلىشىك
ايشىقلى	اىلك	اىپ اىنجه	كىتىدىگىز	يىرتىق	سىلكى
ايشلك	كىرلى	كىمياگر	كىره ميت	كىرچ	صىزى
كىراز	كىرپى	فىچى	بىچىم	ياردىم	صىقىنقى

Bakarak Yazalım

Boş bırakılan yerlere aşağıdaki kelimeleri -üst satırdaki şekline bakarak- yazınız.

دده	بابا	آنه	أو
.....
چوجوق	صیره	اوقول	بايراق
.....
چاتال	بيچاق	چاناق	بارداق
.....
يورغان	دولاپ	قولتوق	پرده
.....
فيرين	اوجاق	سوپورگه	تلهفون
.....
آنقره	استانبول	قاناریه	قونیه
.....
بتول	مریم	احمد	سلیم
.....

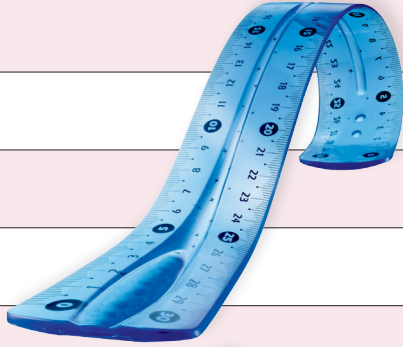
Bakarak Yazalım

Boş bırakılan noktalı alanlara aşağıdaki cümleleri -üst satırdaki şekline bakarak- yazınız.

	اوقو، يارادان رېنڭ آديله!

	آق آقچه قره گون ايچوندر.

اگرى جدولدن طوغرى چيزگى چيقماز.

أي انسانلر، أي آتله بينوب گيتديلر.

كتاب، انسانى؛ انسان ده دنيايي دگيشديرر.

گوزل گورن گوزل دوشونور.

رېم قولايلاشدير زورلاشديرما؛ خيرليسيه تمامنه اُردير.

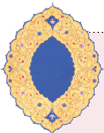

او راضى اولسه بوتون دنيا كوسسه اهميتى يوق.

دوانك اڭ خيرليسى قرآندر.

كورلر چارشيسنده آينه صاتما، صاغيرلر چارشيسنده غزل آتما.

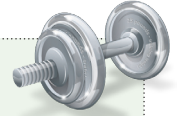
هر سوزك طوغرى اولملى فقط هر طوغرى يي سويله مك طوغرى دگل.

Pekiştirelim

Kitabınızın "Ek Etkinlikler" bölümünde yer alan (154. sayfa) "Yazalım" ve "Cümle Yazalım" etkinliklerini yapabilirsiniz.

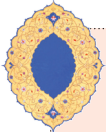
Kendimizi Deneyelim

Aşağıda belirtilen isimlerin Osmanlı Türkçesiyle yazılışlarını, öğretmeninizin veya yardımcı kaynakların yardımıyla öğrenip noktalı alanlara yazınız.

Adınız: Babanızın adı:

Soyadınız: Doğum yeriniz:

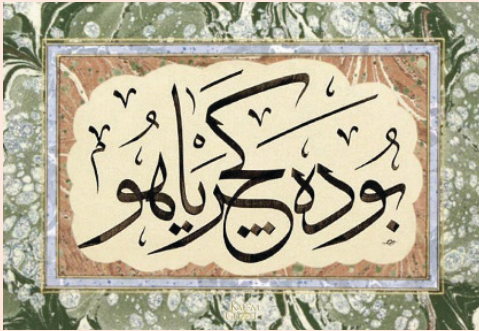
Annenizin adı: Başkentimiz:

İnceleyelim-Yorumlayalım

Aşağıdaki Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış hüsnühat örneklerini okuyup inceleyiniz. Yazı örneklerinin güzelliğine (harflerin dizilişi ve uyumu, derinlik, çekicilik, zarafet ve renklerin uyumu vb.) ilişkin görüşlerinizi belirtiniz.

"Bu da geçer yâ Hû"

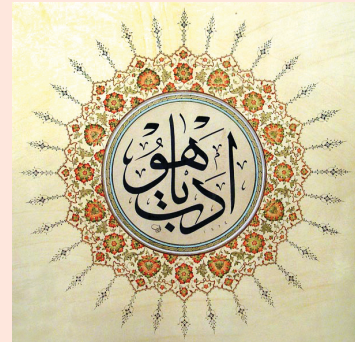
"Bu da geçer yâ Hû"

"Edeb yâ Hû"

"Hiç"

"Edeb yâ Hû"

"Hoş gör"

Okuyalım-Yorumlayalım

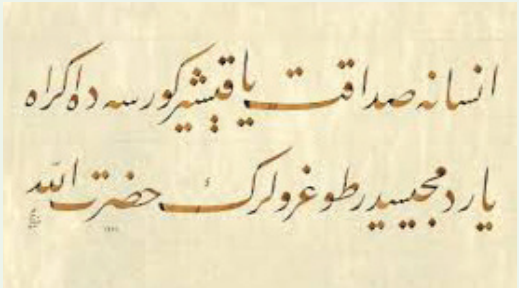
Aşağıda verilen hüsnühat örneklerini okuyup inceleyiniz ve örneklerdeki sözlerin güzelliğine (etkileycilik, özlülük, derin anlamlılık, düşündürücülük, geçerlilik vb.) ilişkin görüşlerinizi belirtiniz.

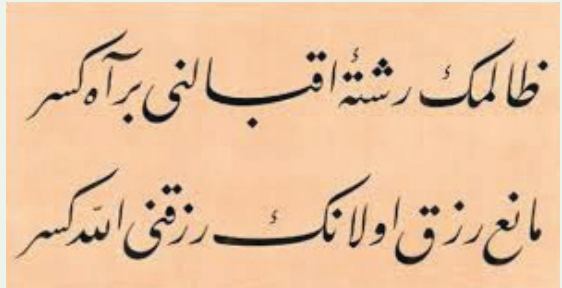
(Fukara kalbine her kim dokuna,
Dokuna sinesi Allah okuna.)

(Dünya madem fânidir.
Değmiyor alaka-i kalbe.)

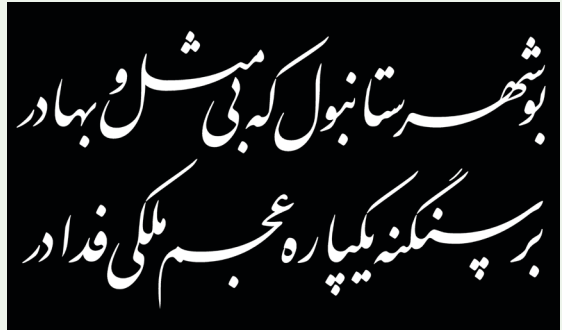
(İnsana sadakat yakışır görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah.)

(Zalimin rişte-i ikbalini bir ah keser
Mâni-i rızık olanın rızıkını Allah keser.)

(Din hayatın hayatı, hem nuru, hem esası;
İhya-yı din ile olur bu milletin ihyası.)

(Bu şehr-i İstanbul ki bi-misl ü bahadır
Bir sengine yekpare Acem mülkü fedadır.)

Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini bulup işaretleyiniz.

1. Be, sad, kaf, cim ve mim harflerinin ortadaki yazılış biçimleri seçeneklerden hangisinde alfabetik sırayla (sağdan sola) ve doğru olarak verilmiştir?

- A) ه، ب، ص، ج، ق، م B) م، ق، ص، ج، ب، ه C) ه، ج، ق، ص، ب، م
D) ه، ج، ص، ق، م، ب E) م، ق، ص، ج، ب، ه

2. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde, “uçurum” kelimesinin Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılışı doğrudur?

- A) اوچوروم B) اچورم C) اوچوريم D) اوچورورم E) عوچوروم

3. “Dinleyen, söyleyenden daha iyi anlar.” cümlesinin Osmanlı Türkçesiyle yazılışı, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) دینلهین، سویلهیندن داهای آنلار.
B) دیگلایین، سویلایندن داهای آڭلار.
C) دیگلہین، سویلهیندن داهای آڭلار.
D) طیگلہین، سویلهیندن داهای آڭلار.
E) دیگلہیڭ، سویلهیڭدڭ داهای آڭلار.

B. Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- () Osmanlı Türkçesi alfabesi sağdan sola doğru yazılır.
() Ye harfi sadece ı ve i ünlülerinin işaretlenmesinde kullanılır.
() Je harfi kendinden sonraki harfle birleşmez.
() Hüsnühat eserlerinde estetik kaygı gözetilmez.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

1. Osmanlı Türkçesi alfabesinde adet harf vardır.
2. Osmanlı Türkçesinde ünlülerin işaretlenmesinde kullanılan harfler,, ve dir / dır.

D. Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. “Yapan bilir, bilen konuşur.” cümlesini Osmanlı Türkçesi alfabesiyle defterinize yazınız.
2. Osmanlı Türkçesi alfabesinin estetik yönüyle ilgili görüşlerinizi söyleyiniz.

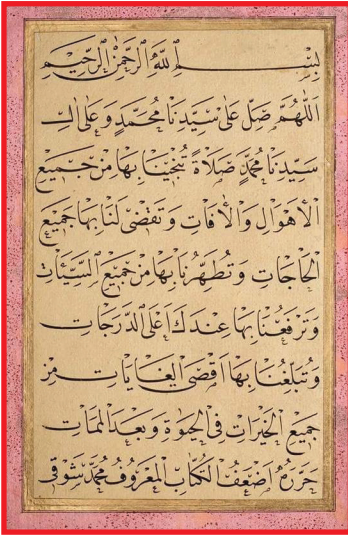

Okuma Metni

GÜZEL YAZI ÜZERİNE

Sülüs

Nesih

Talik

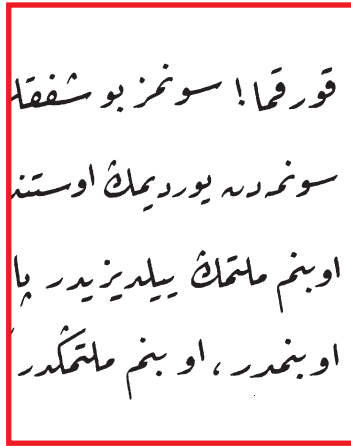
Hüsnühat, kelime olarak "güzel yazı" anlamına gelmektedir. İstilah olarak ise İslam yazısının estetik endişelerle birlikte yazılması manasına gelir.

Arap yazısı başlangıçta çok iptidai olduğu gibi hareke ve birbirine benzeyen harf şekillerini ayıran noktalardan da mahrumdur. Bütün bunlar Arap yazısına sonradan ilave edilmiştir. İlk iki asırda yazının imla gelişimi üzerinde durulmuş ancak ondan sonra estetik yapısıyla ilgili gelişmeler başlamıştır.

Aslında başlangıcından itibaren yazı estetiği üzerinde çalışmalar yapılmış, basit de olsa birtakım kaideler konmuştur. Hz. Ali kâtibine, "Mürekkebinin karıştır, kalemin ucunu uzun tut, satırlar arasında tenasübe riayet et." demek suretiyle yazı ile alakalı ilk estetik kaideleri beyan etmiştir. Estetik kaidelerine dikkat edilerek yazılmış bir yazı, aynı zamanda doğru ve okunaklı bir yazı anlamına da gelir.

"Allah güzeldir ve güzeli sever." mealindeki kutsi hadis, insanın eşyaya bakış açısının ne olması gerektiğini ortaya koyan güzel bir tespittir. İnsan hayatında var olan her şeyin güzel olmasına dikkat gösterilmesi, şurlu insan için gerekli bir hedeftir. Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygambere ait her türlü hususun tespiti, güzel sözlerin insanlara yazı ile aktarılmasında kullanılan yazıya da metin kadar özen gösterilmesi Müslümanların hedeflerinden olmuştur.

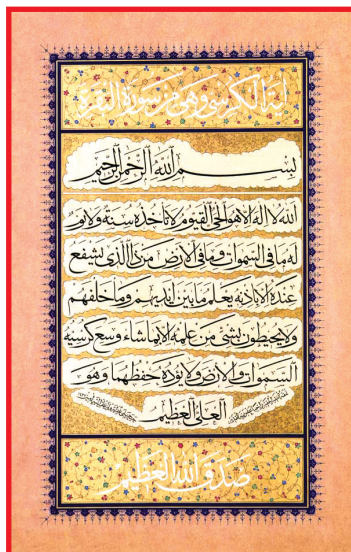
Aslında güzel yazıda, sözün güzelinin kullanılması, Osmanlı yazı sanatındaki estetiğin ana unsurunu oluşturmuştur. Genellikle cami ve mescit giriş kapılarına, **"Oraya güven içinde esenlikle girin."** ve **"Selam size, hoş geldiniz! Temelli olarak buraya girin."** mealindeki ayetler, içerilere ise Kur'an ve hadislerden güzel nasihatler müminlerin nazarına verilir. Bu bazen **"Ölünceye kadar Rabbine kulluk et."**, **"Dikkat edin, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzura kavuşur."** mealinde ayetler

Rika

Reyhani

Muhakkak

bazen de **"Vaktinde kılınan namaz, ana babaya iyilik ve cihat, Allah'a en sevimli gelen ibadetlerdendir."**, **"Zamanında namaz kılmaya gayret edin."**, **"Ölmeden tövbeye gayret edin."** mealindeki hadisler, bazen de kelimeitevhit, kelimeişehadet olurdu. İsm-i celal, ism-i nebi, ciharyâr-ı güzîn ile Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin isimleri cami ve mescitlerin mutlaka bulunması gereken hüsnühat levhalarıdır.

Osmanlıda evlerin girişine Cenabıhakk'ın isimlerinden **"Ya Hafız: Ey Koruyucu"** konulması güzel bir gelenektir. Aynı şekilde evlerin içine Hz. Peygamberin fiziki ve ahlaki vasıflarından bahseden hilye-i şerif asılması bir anane hâlini almıştı. Bu hilyenin, haneyi ve halkını musibetlerden uzak tuttuğu inancı yaygındı.

Yazı, başlangıcından itibaren, nesilden nesile büyük bir dikkat ve gayretle geliştirilerek güzel sanatlar seviyesine yükseltilmiştir. Daha Abbasiler zamanında İbn Mukle (ö. 328/940) isimli sanatkâr, harf şekillerini belli ölçülere bağladı. Yazıyı düzene koyarken nokta, elif ve daireyi ölçü olarak aldı. Noktayı harflerin boyu, elifi dik harflerin boyu, daireyi ise çanak şeklindeki harflerin genişliği için ölçü olarak koydu. Böylece aklamı sitte denilen altı çeşit yazıyı (sülûs, nesih, reyhani, muhakkak, tevkii ve rika) ölçü içerisine alıp düzene soktu. Osmanlı yazı sanatında bir harfin diğer harfe olan nispeti, satırda duruşu, meyli ve kalemin cereyanı estetik unsurlarını oluşturur. Bunun yanında kâğıdın rengi, mürekkebin tonu, sayfaların düzeni bu estetiği tamamlayan hususlardır. Özellikle celi yazıda istif öne çıkmaktadır. Yazıyı oluşturan harflerin dağılımı, yani espas, leke dağılımı yazının can damarını oluşturmaktadır. Yazıda harfin okuyuşu bozmayacak yere, gözü rahatsız etmeyecek şekilde yerleştirilmesi, bunun yanında harfin ölçüsünde olması estetik kurallardandır. Bütün bu hususları Osmanlı hattatlarının meydana getirdikleri eserlerde görmek mümkündür. Bunun için İstanbul'da tarihî mekânları gezerken dikkatli olmak yeterli olacaktır.

Süleyman Berk, *Standard Dergisi*
(Düzenlenmiştir.)

2. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	Osmanlı Türkçesi alfabesindeki matbu harfleri adlarıyla okur. Harflerin; kelimenin başında, ortasında ve sonunda aldıkları şekilleri tanır. Kendinden sonraki harflere birleşmeyen harfleri ayırt eder. Rakamları ve noktalama işaretlerini tanır.
Beklenen Performans	Araştırma, İş birliği, Planlı Çalışma
Süre	1 Hafta
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Performans Görevi Konusu

Sizden, Osmanlı Türkçesi alfabesindeki matbu harflerin müstakil (tek başına), başta, ortada ve sonda yazılışlarının yer aldığı; rakamlar ve noktalama işaretlerini de içeren, uygun yerlerde sergilenebilecek bir tablo hazırlamanız beklenmektedir.

Hazırlayacağınız tabloda;

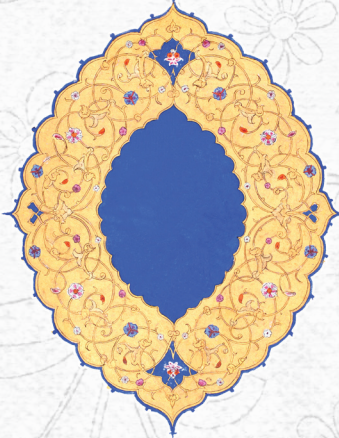
1. Osmanlı Türkçesi alfabesindeki matbu harflerin müstakil biçimlerine, başta, ortada ve sondaki yazılışlarına yer verilmelidir.
2. Kendinden sonra birleşmeyen harfler belirtilmelidir.
3. Osmanlı Türkçesi alfabesinde kullanılan rakamlara yer verilmelidir.
4. Osmanlı Türkçesinde kullanılan noktalama işaretleri tanıtılmalıdır.

Performans Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Performans görevini hazırlamak için sınıfınızdan grup hâlinde çalışabileceğiniz arkadaşlar belirlemelisiniz.
2. Çalışmalarınızı, verilen süre içinde bitirebilecek ve okulda sergileyebilecek şekilde bir planlama yapmalısınız.
3. Grup üyeleri olarak kendi aranızda çalışma sürecinde üstleneceğiniz sorumlulukları belirlemelisiniz.
4. Tablodaki harfleri, rakamları ve noktalama işaretlerini hazır görsel malzemeler kullanarak veya kendiniz yazarak hazırlayabilirsiniz.
5. Çalışmalarınızın görselliğini güçlendirmek için süsleme yapabilirsiniz.
6. Çalışmanızı okuldaki arkadaşlarınızın görebileceği bir yerde sergilemelisiniz.
7. Çalışmalarınızı en geç .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.

Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı			
Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Osmanlı Türk-çesi alfabesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun görsellere yer verilmemiştir.	Osmanlı Türk-çesi alfabesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun görsellere kısmen yer verilmiştir.	Osmanlı Türk-çesi alfabesindeki harfler, rakamlar ve noktalama işaretlerine ait uygun yeterli düzeyde görsellere yer verilmiştir.
İçerik	Osmanlı Türk-çesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ve noktalama işaretleri uygun şekilde verilememiştir.	Osmanlı Türk-çesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ve noktalama işaretleri kısmen verilmiştir.	Osmanlı Türk-çesindeki harfler, harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları; rakamlar ile noktalama işaretleri eksiksiz ve başarılı bir şekilde verilmiştir.
Görsellik	Hazırlanan tablo ilgi çekici değildir. Harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri özenle hazırlanmamıştır.	Hazırlanan tablo kısmen ilgi çekicidir. Harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri gelişigüzel hazırlanmıştır.	Hazırlanan tablo ilgi çekicidir. Nitelikli görseller kullanılmış; harf, rakam ve noktalama işaretlerinin görselleri özenle hazırlanmıştır.

5. ÜNİTE PROJE GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Ünite Adı	Osmanlı Türkçesiyle Yazılmış Kolay Metinler
Beklenen Performans	Araştırma, Okuma, Yorumlama ve Lügat Kullanma.
Süre	2 Ay
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Proje Konusu

Sizden, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış matbu metinlere ulaşmanız, bunları okuyup incelemeniz, incelediğiniz metinlerdeki anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamını Osmanlı Türkçesi lügatlerinden bulup kelime defteri oluşturmanız ve bu metinlerin özetini çıkararak bir sunum hazırlamanız beklenmektedir.

Hazırlayacağınız sunuda;

1. İncelediğiniz metinlerin fotoğraflarına veya fotokopilerine,
2. Metinlerden bazı bölümlerin bugünkü alfabeye aktarılmış biçimlerine,
3. Metinlerde anlamını bilmediğiniz kelimelerin (kelime defterinizden) anlamlarıyla verildiği bir bölüme,
4. Metinlerin özetlerine yer verilmelidir.

Proje Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Sunu için en az üç metin belirleyiniz.
2. Metinler şiir, biyografi, makale, hikâye, mektup, fıkra, hatıra ve kıssa türlerinden biri olabilir. Üç metne ait fotoğraf veya fotokopileri temin ediniz.
3. Belirlediğiniz metinleri okuyunuz.
4. Sunuda kullanmak üzere seçtiğiniz metinlerin bir bölümünü bugünkü alfabeye yazınız.
5. Anlamını bilmediğiniz kelimelerin anlamını Osmanlı Türkçesi lügatlerinden bulup sözlük oluşturunuz.
6. Metinlerin özetini çıkarınız.
7. Metinlerin ulaşıldığı kurum, yer veya kişiler hakkında bilgi toplayınız.
8. Elde ettiğiniz bilgileri (metinlerin fotoğrafları veya fotokopileri; metinlerin okunuşları ve özetleri) düzenleyerek sununuza ekleyiniz.
9. Sunumu yaparken verilen bilgileri görsel materyallerle (metinlerin elde edildiği kurum, yer ve kişilerin fotoğrafları) destekleyiniz.
10. Sunumunuzu .../.../20... tarihinde yapacak şekilde hazırlıklarınızı tamamlayınız.

Proje Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı			
Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne ulaşamamıştır.	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne kısmen ulaşılmıştır.	Osmanlı Türkçesiyle yazılmış yeterli sayıda matbu metne ulaşılmıştır.
İçerik	Amaca uygun metinler seçilememiştir. Metinler bugünkü alfabeyle başarılı bir şekilde aktarılamamıştır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm gelişigüzel hazırlanmıştır. Metinler, güzel bir şekilde özetlenememiştir.	Büyük oranda amaca uygun metinler seçilmiştir. Metinlerin bugünkü alfabeyle aktarımı kısmen başarılıdır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm kısmen yeterlidir. Metin özetleri tam anlamıyla başarılı sayılmaz.	Metinler amaca uygun, başarılı bir şekilde seçilmiştir. Metinler bugünkü alfabeyle başarılı bir şekilde aktarılmıştır. Bilinmeyen kelimelerin anlamıyla ilgili bölüm çok güzel hazırlanmıştır. Metinler, başarılı bir şekilde özetlenmiştir.
Görsellik ve Sunum	Sunuda görsel materyal kullanılmamıştır. Dinleyicilerle iletişim kurulamamıştır. Doğru ve etkili bir beden dili kullanılmamıştır. Sunuda kullanılan anlatım akıcı değildir.	Sunu, yeterli kadar görsel materyallerle desteklenmiştir. Dinleyicilerle iletişim kısmen kurulabilmiştir. Tam anlamıyla doğru ve etkili bir beden dili kullanılamamıştır. Sunuda kullanılan anlatımın akıcılığında sorun vardır.	Sunu, zengin görsel materyallerle desteklenmiştir. Dinleyicilerle iletişim başarılı bir şekilde kurulmuştur. Doğru ve etkili bir beden dili kullanılmıştır. Sunuda kullanılan anlatım, akıcı ve ilgi çekicidir.

6. ÜNİTE PERFORMANS GÖREVİ

Dersin Adı	Osmanlı Türkçesi
Sınıf	10. Sınıf
Kazanımlar	Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazma çalışmaları yapar. Osmanlı Türkçesi alfabesindeki estetik yönü fark eder.
Beklenen Performans	Araştırma, Beceri
Süre	2 Hafta
Puanlama Yöntemi	Dereceli Puanlama Anahtarı

Performans Görevi Konusu

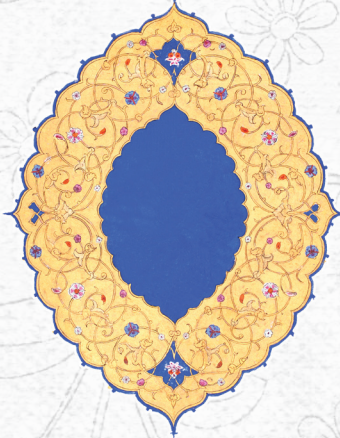
Sizden, geçmiş dönemlerde yaşamış sanat, edebiyat, bilim veya siyaset alanında meşhur olmuş kişilerin topluma mal olmuş veciz sözlerini tespit etmeniz ve bunları Osmanlı Türkçesi alfabesiyle renkli kartonlara yazıp sınıfınızın ve okulunuzun görünür yerlerinde sergilemeniz beklenmektedir.

Performans Görevini Hazırlarken Dikkat Etmeniz Gerekenler

1. Kartonların eşit ebatta olmasına ve üzerine yazılacak yazıların okunur ve dikkat çekici olmasına özen göstermelisiniz.
2. Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazdığınız sözlerin okunuşlarını da uygun bir bölüme, görünür şekilde yazmalısınız.
3. Ders öğretmeninden konuyla ilgili size rehberlik yapmasını isteyebilirsiniz.
4. Çalışmalarınızı, verilen süre içinde bitirebilecek ve okulda sergileyebilecek şekilde bir planlama yapmalısınız.
5. Çalışmalarınızı okuldaki arkadaşlarınızın görebileceği bir yerde sergilemelisiniz.
6. Performans görevinizi en geç .../.../20... tarihine kadar bitirmelisiniz.

Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı			
Nitelikler	Geliştirilmeli (1)	İyi (2)	Mükemmel (3)
Araştırma	Güzel sözlerin seçilmesine dikkat edilmemiş, yeteri kadar söze yer verilmemiştir.	Güzel sözlerin seçilmesine büyük oranda dikkat edilmiştir. Yeteri kadar söze yer verilmemiştir.	Güzel sözlerin seçimi çok başarılıdır. Yeteri kadar söze yer verilmiştir.
İçerik	Sözlerin yazımı için yeterli çalışma yapılmamıştır. Yazım hataları vardır.	Sözlerin yazımı için istenilen düzeyde çalışma yapılmamıştır. Kısmen yazım hataları vardır.	Sözlerin yazımı için yeterli çalışma yapılmış, gerekli yardımlar alınmıştır. Yazım hataları bulunmamaktadır.
Görsellik ve Sunum	Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin yazımında başarılı olunamamıştır. Görsellik beklenen düzeyde değildir.	Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin yazımında kısmen başarılı olunmuştur. Görsellik, orta düzeydedir.	Osmanlı Türkçesi alfabesindeki harflerin yazımı çok başarılıdır. Görsellik ilgi çekicidir.

EK ETKİNLİKLER

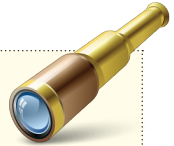

Ünite 1

Fotoğraflar Konuşuyor

Üç grup oluşturunuz. Gruplar arasında, bulunduğunuz ildeki Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eserleri, eski mezar taşı ve kitabelerini ve Osmanlı Dönemi'ne ait mimari eserlerin üzerindeki yazıları araştırıp fotoğraflamak üzere iş bölümü yapınız. Çalışmalarınızı tamamladıktan sonra çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayınız ve bunları sınıf panosunda sergileyiniz.

Tanıyalım

Osmanlı mezarlıkları ve mezar taşları dün olduğu gibi bugün de herkesin ilgisini çekmektedir. Çünkü bu mezarlıklar, endamlı servileri, rengârenk çiçekleri ve sanat şaheseri taşlarıyla insana huzur veren mekânlardır. Eski mezarlıklarımızda ölümün, insana ürperti veren soğuk yüzü görülmez. Osmanlı medeniyeti buraları birer "manevi istirahat bahçesine" çevirmiştir. Mezar taşı kitabeleri yapıları itibarıyla da sanat ve estetiğin konusu olmuşlardır. Çok ince taş işçiliği, çeşitlilik arz eden başlıkları, taşıdıkları edebî ifadeler ve yazı sanatının çok güzel örneklerini taşımaları onları önemli kılmıştır. Ayrıca kişi ile ilgili en doğru bilgiler mezar taşlarından elde edilmiştir. Mesela, Sicill-i Osmani müellifi Mehmed Süreyya kitabını telif ederken büyük ölçüde mezar taşlarından faydalanmıştır.

...

Hayatın her safhasında gerçek güzelliği yakalama gayreti, mahallenin bu mezar köşesinin de estetikten nasiplenmesini sağlamıştır. Kadın mezar taşına ayrı bir güzellik, erkek mezar taşına ayrı bir özellik verilmiştir. Mezar taşına yazılan edebî ifadeler, düşürülen tarih mısraları, hayatı şuurla yaşamamanın bir ifadesi olarak görülebilir. Mezardaki kişi ile ilgili bilgiler taşta kaydedilmiş; en doğru bilgiler taşta kaydedilerek sağlam bir kaynak oluşturulmuştur.

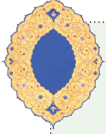
Mezarlıklar bir millet için yaşanılan yerin müzesi ve tapusu hükmündedir. Mezarlıklar, müze yanında önemli arşiv vesikalarıdır. Tarihte yaşamış birçok önemli şahısla ilgili bilgiler mezar taşı kitabelerinden öğrenilmektedir. Alman şairlerinden Heine'nin şu sözü ne kadar önemlidir: "Her mezar taşının altında bir dünya tarihi yatar."

Süleyman Berk, Zamani Aşan Taşlar

Ünite 2

Harfler Kutuda

Aşağıdaki işlemleri sırasıyla yapınız.

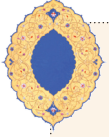
1. Harflerin başta, ortada ve sondaki şekillerini gösteren tablodaki harfleri inceleyiniz.
2. Sınıfça belirlediğiniz harfleri öğretmeninizin yardımıyla kâğıtlara ayrı ayrı kopya ediniz.
3. Harflerin bulunduğu kâğıtları katlayıp bir kutu içerisine atınız.
4. Kutudan çıktığınız harflerin isimlerini söyleyiniz.

ا، ء	ا، ء	ا، ء	ا، ء
ب	ب	ب	ب
پ	پ	پ	پ
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
چ	چ	چ	چ
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
ژ	ژ	ژ	ژ
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص

ض	ضه	ضه	ض
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
گ	گ	گ	گ
ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
و	و	و	و
ه	ه	ه	ه
لا	لا	لا	لا
ی	ی	ی	ی

Rakamları Kullanıyorum

a) Aşağıdaki çarpma ve bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r} 08 \\ \times 71 \\ \hline \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 38 \\ \hline \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 860 \overline{) 10} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 888 \overline{) 8} \\ \hline \end{array}$$

b) Aşağıdaki sayıların okunuşunu alt satırdaki noktalı alanlara yazınız.

0.07	1.02	87.	983	886
.....

c) Aşağıda boş bırakılan yerlere anne ve babanızın telefon numarasını Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazınız.

Telefon Yeni Numara

Annem

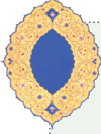
Babam

d) Aşağıdaki tabloda verilen tarihleri, bugünkü rakamlarla boş bırakılan yerlere yazınız.

196./03/23	2001/12/28	051/05/20	2016/09/19
.....

Ünite 3

Eşleştirelim

Kutucuklarda verilen aşağıdaki ifadeleri okunuşlarıyla eşleştiriniz.

kirli
çatal
masal
perde
kömür
toprak
karış

پرده
طوپراق
کومور
قاریش
چاتال
کیرلی
ماصال

Okuyalım

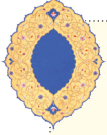
Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış aşağıdaki kelimeleri okuyunuz.

قازان	پازار	چای	باق	ماصا
ياناشاماز	باشاران	صاچاق	بايراق	يارادان
ننه	پرده	تپه	دره	نه
چانطه	صالچه	کله بك	سرچه	کچه
گول	قويون	بويوک	سوز	چوق
صوڭ	سورگون	بورچ	قويو	قوش
سيويل	ييلدیز	شيمدی	قیش	بیل
ژيلت	ييلديریم	چیزگی	فیچی	صیوی

Ünite 4

Bulmaca Çözelim

1. Aşağıdaki kelimeleri okuyup inceleyiniz.

Çekim eki almış kelimeler	گونلر، گوزه، باشده، ایشدن، چایم، قوشلری، آرایاجق، گولگه سی، ألمز، صولری
Yapım eki almış kelimeler	صاغلق، صوجی، صوللا، یاردیملاش، سیلگی، سویندیر، قیریلا بیلمه، مسلکداش، قرداش، ئولوملی

2. Aşağıdaki bulmacada çekim eki almış kelimeler soldan sağa, yapım eki almış kelimeler de yukarıdan aşağıya yerleştirilmiştir. Yukarıda verilen kelimelerin okunuşlarını kelime (kelime avı) tablosundan bularak işaretleyiniz.

Ş	Ö	A	Ü	G	Ö	Z	E	P	Y	K	H	F	Ş	O
L	L	E	V	S	E	İ	E	L	İ	M	İ	Z	T	Y
G	Ü	N	L	E	R	K	H	I	Y	S	F	G	J	A
U	M	K	B	V	J	A	R	A	Y	A	C	A	K	R
İ	L	K	B	İ	K	R	M	V	Ü	Ğ	D	Z	I	D
R	Ü	Ö	C	N	C	D	E	Ğ	İ	L	C	N	R	I
Ç	N	S	B	D	B	A	S	F	I	I	T	Ö	I	M
D	S	O	Ş	İ	D	Ş	L	C	F	K	O	P	L	L
S	U	L	A	R	I	S	E	İ	G	İ	Y	İ	A	A
S	C	L	İ	O	I	İ	K	Z	B	L	V	C	B	Ş
Z	U	A	R	K	Z	L	D	Ç	A	Y	I	M	İ	Ş
C	İ	Ş	T	E	N	G	A	E	V	C	Ö	H	L	İ
G	Ö	L	G	E	S	İ	Ş	B	A	Ş	T	A	M	G
İ	B	G	İ	S	K	U	Ş	L	A	R	I	İ	E	P

Sınıflandırılیم

1. Aşağıdaki metni okuyunuz.
2. Metinden yapım veya çekim eki almış kelimeler bulunuz.
3. Bulduğunuz kelimeleri boş bırakılan yerlere okunuşlarıyla yazınız.

طوغانك قازلى قره يه دعوت ايتمهسى

قازلر صوده نازلى نازلى يوزهرك گزینیور، بیه جك
طوپلایارق تهلكه لردن اوزاق یاشیورلردی. بونی
گورن بر طوغان قوشی اونلری قره یه دعوت ایدرک،
- قازلر، نیچون اویله صویك اورتە سنده گزینوب
طورویورسگنز؟ قره یه گلک، بوراده یشیل چاییرلر،
رنکلی چیچکلر، بول دانه لی لذتلی اکینلر وار. صودن چیقک، بو نعمتلردن
فائده لانک، کندیگزه یازیق ایتمه یک، دیدی.

عقللی بر قاز اوکا جواب ویردی:

- ای طوغان، ای دیورسک، خوش دیورسک ده صو بزم قلعه مزدر، بزى
قورور. صودن چیقارسه ق بیك بر تهلكه یه معروض قالیرز. قیرلک یشیل چمنلری،
رنکلی چیچکلری، اکینلری سنک اولسون، صویمز بزه یتر.

مولانا (دوزنلنمشدر).

(شفیق جان، مثنوی ترجمه سی)

Yapım eki alan kelimeler

.....
.....
.....
.....
.....

Çekim eki alan kelimeler

.....
.....
.....
.....
.....

Herkes Yerine

(Aşağıdaki kelimeler öğretmen tarafından yazılarak bir kutuya konulur.)
Kutudan çektiğiniz kelimelerle atasözü, deyim ve özdeyişler oluşturunuz.

Atasözleri:

Deyimler:

Özdeyişler:

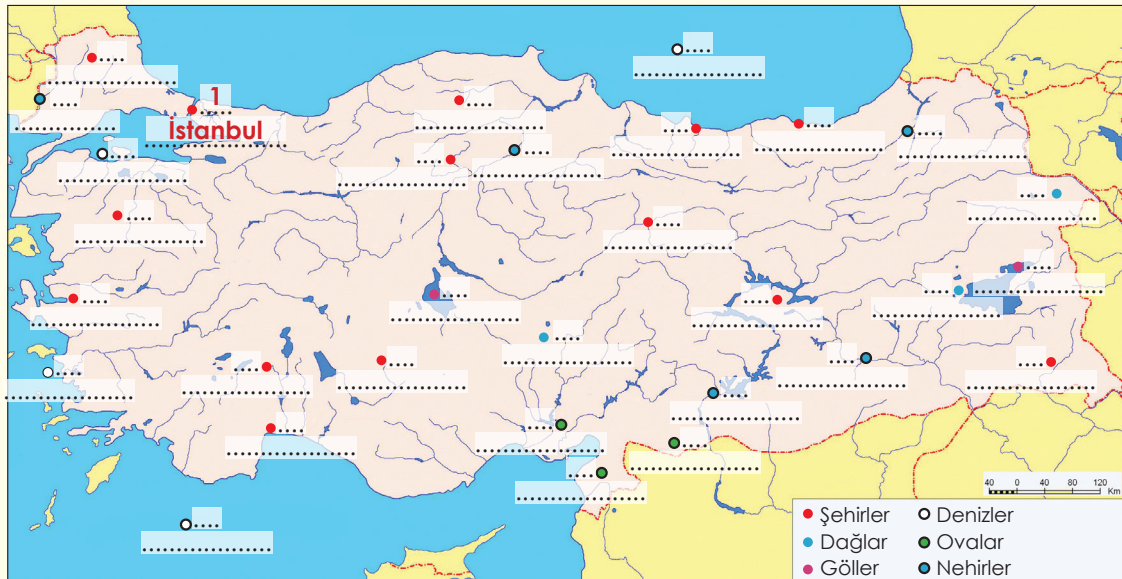

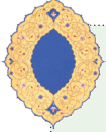
Harita Oluşturalım

Aşağıdaki şehir, dağ, nehir, ova, göl ve deniz isimlerinin Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış şekillerini inceleyiniz. Bu kelimelerin yanındaki numaraları haritadaki uygun yerlere bugünkü Türk alfabesiyle örnekteki gibi yazınız.

(1) استانبول	(12) بالیکسیر	(23) مرمرة دڭزی
(2) ازمیر	(13) حکاری	(24) عمیق اووه سی
(3) آنقره	(14) قسطمونی	(25) چوقور اووه
(4) قونیه	(15) آغری طاغی	(26) حرّان اووه سی
(5) طرابزون	(16) ارجیس طاغی	(27) قیزیل ایرماق
(6) الازیغ	(17) نمرود طاغی	(28) چوروخ
(7) ادرنه	(18) وان گولی	(29) فرات
(8) آنطالیه	(19) طوز گولی	(30) دجله
(9) اسپارطه	(20) قره دڭز	(31) مریج
(10) اوردو	(21) آق دڭز	
(11) سیواس	(22) آغه دڭزی	

Okuyalım-Yazalım

Aşağıdaki tabloda gün ve ay adları Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmıştır. Gün ve ay adlarını okuyup inceleyiniz ve okunuşlarını boş bırakılan kutucuklara yazınız.

Ay Adları	
نيسان
اکيم
اوجاق
قاسم
آغستوس
شباط
آراق
مارت
ايلول
تموز
مايس
حزيران

Gün Adları	
صالي
جمعه
چهارشنبه
پازار ايرتهسى
پازار
جمعه ايرتهسى
پنجشنبه

Eşleştirelim

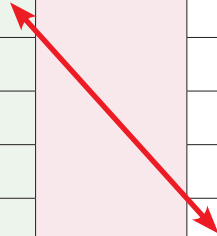
Aşağıdaki tabloda Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış sayıları okunuşlarıyla eşleştiriniz.

یدی
بش
طقوز
یتمش
بر
آلتی
ایکی
اون
یگرمی
دورت-دورت

dokuz
yirmi
beş
iki
dört
yedi
yetmiş
altı
bir
on

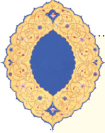
یوز
طقسان
سکز
آلی
اوج
صفر
آلتمش
بیك
سکسن
قرق

doksan
kırk
sekiz
bin
altmış
sıfır
seksen
yüz
üç
elli

Ünite 5

Test Çözelim

Aşağıdaki metni okuyunuz ve metnin sonundaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

يازينڭ تاريخده كى موقعى پك مهمدر. أولجه تربيه آلمش، تحصيل ايتمش اولمق ايچون كىتابت و حسن خطده مقتدر اولمق لازم ايدى. اسكى دورلرده مکتبه، مدرسه ده تحصيل ايدنلر ايچون ثلث، نسخ، تعليق اوگرنگك بر زينت دگل؛ بلکه لزوم ايدى. ماضيده يازى دائما بديعى بر صنعتدى. بالخاصه دينى معمارينڭ بر ثروتي ايدى. جامعلر، تكيه لر، تربه لر، سبيللر هپ يازيلرله سوسلنيردى. غرب معبدلرنده كى رسم و هيكل يرينه اسلام معبدلرنده هپ يازى واردى. يازى يالڭز عمومى بنالرى سوسله مكله قالميور، خصوصى بنالرك داخنده ده قوللانيلىوردى.

فقط يازينڭ بو استعمالى اڭ زياده لوحه لردن عبارتدى. حالبوكه عمومى بنالرده يازى داها زياده محكوكات شكلنده ايدى. بوندن باشقه يازى قرآن كريملرده، يازمه كىتابلرده، سلاحلرده، آتلرده ده هپ گوزللك عنصرى اولارق قوللانيلىمشدر. عمومى و خصوصى حياتڭ تجليلرنده بو قدر مهم بر موقعى اولان حرثله بو درجه صميمى علاقه سى بولونان يازينڭ يڭى نسللره تعليمى طبعى ايدى. اسكى زمانده يازى خطاطلر طرفندن و خطاطلرك حجره لرنده تعليم ايديليردى. عين خطاطدڭ درسنى آلان متعدد طلبه لر واردى. صوڭره بونلره مراسم مخصوصه ايله اجازتنامه ويريليردى. مشروطيتدن أولكى ملكيه مکتبلرنده ده يازى مهم بر درس موقعينده ايدى. رُشديه لرك پروگرامنده ثلث ايله رقع، اداديلرده ايسه يالڭز رقع واردى. مشروطيتدن صوڭره يازينڭ تعليمنه بر عطالت گلدى. رقع درسلرينڭ ساعتلى آزالتيديغى گي ثلث ده گيت گيده تعليم ايديلمز اولدى.

اسماعيل حقى، يازينڭ اصول تدريسى

1. (کتابت - تحصیل - حرث - عطالت)

پارانتز ایچندە ویریلن کلمەلرڭ معنالىرى - بو پارچە دەكى باغلاملرینه گورە - سچە نکلرڭ ھانگىسندە صیرەسىلە و طوغرى اولارق ویرىلمشدر؟

- A) کتابلر - بورچ آلە - طوتقو - تىبللک
- B) کاتبلک - کولتور - ایشلرلک - بورچ اودمە
- C) ادبیات - گوزللک - کولتور - ایشسزلک
- D) یازى یازمە - اؤگرنیم - کولتور - طورغونلق
- E) گوزل قونوشمە - اؤگرنیم - اوفکە - چالیشمە

2. بو متندن آشاغیدە کیلردن ھانگىسى چیقاريلاماز؟

- A) یازینڭ تاریخدە چوق اۇنملی بر یری اولدیغی
- B) یازینڭ گچمشدە یالڭزجە گوزللک عنصرى اولارق قوللانیلدیغی
- C) یازى چشیتلرینڭ بولوندیغی
- D) مشروطیت صوڭره سی یازى اگیتیمڭ آزالدیغی
- E) یازى و کولتور آراسندە صیقى بر ایلیشکینڭ اولدیغی

3. آشاغیدە کی سچە نکلردە، اوقودییڭیز متندە گچن بعض کلمەلر ویرىلمشدر. سچە نکلرڭ ھانگىسندە تومیلە عربجە اصللی تورکجەلشمش کلمەلریر آلمقدەدر؟

- A) ثروت - ماضى - ساعت
- B) گبی - اؤگرنمک - یالڭز
- C) ھپ - حالبوکە - بلکە
- D) دگل - مدرسە - مکتب
- E) پروگرام - اجازتنامە - مراسم

4. متنده أصل آڭلاتيلمق ايستئنلرى آشاغیده کی افادهلردن هانگیسی آڭ ای اوزتلر؟

- A) باتیده کی رسم و هیکل صنعتلرینه قارشیلق اسلام مدنیتنده حسن خط قوللانیلمشدر.
- B) یازی اگیتیمی گچمشنده داها پروگراملی بر شکلده یوروتولمشدر.
- C) یازی اگیتیمه أونم ویریللمسی، چشیتلی آلانلرده کولتورل گلیشمه لر صاغلامیشدیر.
- D) اسلام یازیسى، کولتور و مدنیتمزڭ واز گچیلمز بر اگیتیم واسطه سی اولمشدر.
- E) یازی اگیتیمی، اسکی اوگرتیم قوروملرنده بر صنعت دالی و تمل درس اولارق یر آلقده ایکن زمانله احمال ایدیلمشدر.

5. بو پارچه ده گچن آشاغیده کی جمله لرڭ هانگیسنده یاپیم آکی آلمش بر کلمه یوقدر؟

- A) یازینڭ تاریخده کی موقعی پک مهمدر.
- B) ماضیده یازی دائما بدیعی بر صنعتدی.
- C) بالخاصه دینی معمارینڭ بر ثروقی ایدی.
- D) عین خطاطدڭ درسنى آلان متعدد طلبه لر واردی.
- E) مشروطیتدن سوڭره یازینڭ تعلیمه بر عطالت گلدی.

6. اوقودیفڭز متن ایچون اڭ اویغون باشلق آشاغیده کیلردن هانگیسی اولاییلیر؟

- A) یازمه اصولی
- B) نیچون یازارز؟
- C) یازی نوعلری
- D) یازینڭ دونی، بوگونى
- E) ای یازینڭ نیته لیکلری

Ünite 6

Yazalım

Aşağıda birleşik şekilleriyle verilen harfleri üzerinden geçerek yazınız.

۱۱۱ اب پات ثجا اس شاه طات طاغ فاق کلا ألما امن نال

بپت باب تبپ ابث ببح بدر زبذ سبت بشص
ضطب طبع بغف فبق قكب بلك گبل مگب بوه بهی

جچخنج جاب جبت پجت حجنج دچج جرژ سجش صزج
ضبط طعج جغف قجك گكج جلم مجل جنو وجه یجلا هجی

ددذ داب دبپ تدث جتد دحج خدذ رزد دسژ شدص سضد
دطص عدظ طغد دفق قدف كلد دگن لكذ مدن نمذ دین نید

رزژ راب ترپ بتر رجج حرخ رزژ درذ سشر رشص
ضروط ظعر رغف قرف كثر رگق لرم نمر روی یرو مری

سشش ساب بست پتس شج چسج خرس سزژ دسذ
ششص ضشش سطع ظسغ قفس سگك كسم لنس سون یسه

صصص صبا اصپ تنص صجج حصا خدص صذر زصژ ششص
صشط ظضع غقص صغق كصك گلص صمن نصو هیص

ططظ اطب تطپ جشط طچج چطخ دذط طرز ژطس
ششط طضع غطف قكط طگك لطم نمط طوه یطه نلاط

ععغ اعب پعت ثجع عچح عاخ دعد رزع عژس شعص
ضطع عظغ فغق کگع عگل معن وهع عمی یعه

ففف افب فاپ تفت جچف فحخ دفذ رفز فثرف سفش
صطف فضظ عفغ فقف فکک گفل منف فوه یفلا

ققق اقب قاپ تقج تجق قحخ قذذ رقر ژسق
قشص ضقط ظعق قغف ققک گلک قمک نقو هیق قلام

کگک اکب کاپ تکث جچک کحخ کدک ذکر زژک کسر
شکص ضطک کظع غکف قگک کگل مکن وهک یکلا

للل الب لاپ تلت جحل لچخ دلذ رزل لژس شلص
ضطل طلع غلف قکک لکظ گلل منل لوه للای

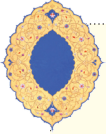
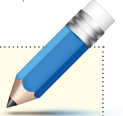
مم ما امب پمت ثجم مچح خمچ دمد رزم مژس
شمص ضمط ظعم مضغ فمن قکم مگک ومه همی ملاو

ننن انب نات پنت جچن نچخ دند رزن نژس شنص
ضطن نطع غنف قکن نگک لنم وهن نین نلام

ووو اوب واپ یوٹ جچو ووح دود رزو وژس
شوص ضطو وظع غوف قکو وگک لوم نمو ووه هیو

ههه اهب هاپ تهت جهچ ححه هدر دهر ژسه
هشص ضهط ظعه هغف قهغ ککه هگل مهن وهه یهلا

یی ایب یاپ تیث جچی یحخ دید رزی یژس
شیص طضی یظع غیف قفی یکک گیل منی یوه هیی

Yazalım

Aşağıda bazı ülkelerin adları Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştır. Bayrak görsellerinden de faydalanarak ülke isimlerini okuyup boş bırakılan yerlere yazınız.

<p>لبنان</p> <p>.....</p>	<p>كويت</p> <p>.....</p>	<p>روسيه</p> <p>.....</p>	<p>توركيه</p> <p>.....</p>
<p>ايسپانيه</p> <p>.....</p>	<p>انكلتره</p> <p>.....</p>	<p>چين</p> <p>.....</p>	<p>سوريه</p> <p>.....</p>
<p>عراق</p> <p>.....</p>	<p>آمريقه</p> <p>.....</p>	<p>آلمانيه</p> <p>.....</p>	<p>جزائر</p> <p>.....</p>
<p>ژاپونيه</p> <p>.....</p>	<p>اردن</p> <p>.....</p>	<p>مصر</p> <p>.....</p>	<p>فرانسه</p> <p>.....</p>

Cümle Yazalım

En fazla dört beş kelimeden oluşan bir cümle belirleyiniz. Seçtiğiniz cümleleri Osmanlı Türkçesi alfabesiyle aşağıdaki boş bırakılan yere yazmaya çalışınız. Yazdıklarınızı ders öğretmeninizle birlikte değerlendiriniz.

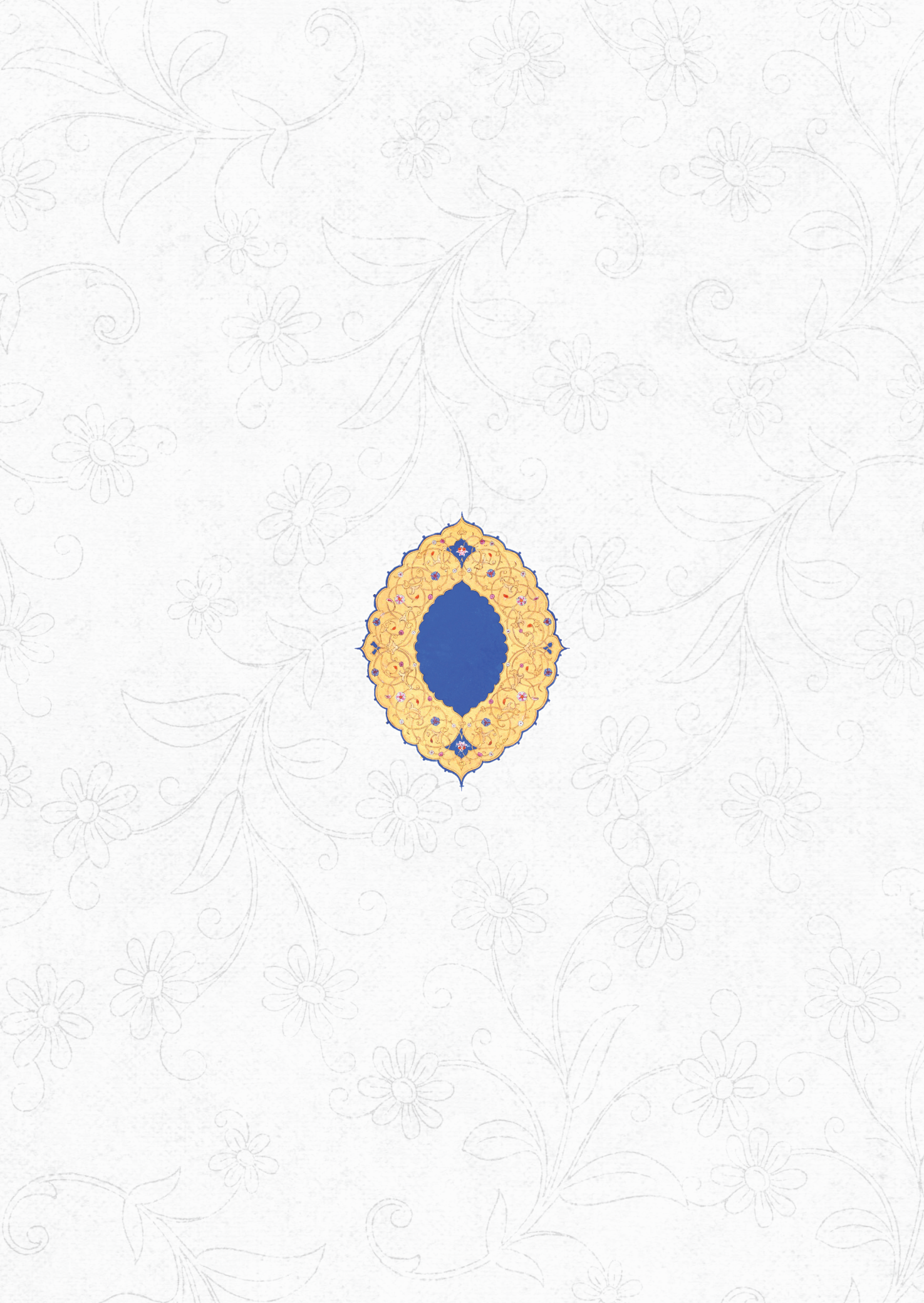
.....

.....

.....

.....

.....

۱۱ - آقینجی (لر)

بیك آتلی آقینلرده چوجقلر گبی شندك
بیك آتلی او گون دیو گبی بر اوردوی یگدك
آق طولغه لی بگلربیگی هایقیردی "ایلرله!"
بر یاز گونی گچدك طونادن قافله لرله

شیمشك گبی بر سمتہ آتیلدق یدی قولدن
شیمشك گبی تورك آتترینك گچدیگی یولدن
بر گون طولی دیزگین بوشانان آتلیمزله
یردن یدی قات عرشه قناتلاندق او خیزله
جئتده بو گون گللی آچمش گورورز ده
حالا او قیزیل خاطره تیرر گوزیمزده

بیك آتلی آقینلرده چوجقلر گبی شندك
بیك آتلی او گون دیو گبی بر اوردوی یگدك

یحی کمال بگ آتلی

(سلیمان شوکت، گوزل یازیلر ۱)

۱۰ - جنك شرقیسی

يورديڭكى اللّٰه بىراق چىق يوله:
”جنگه“ دىيوب چىقكه وطن قورتولا.
بويله مىسّر مى غزا هر قوله؟
هايدى لوند عسكر، اوغورلر اولا.

اى سورودن آرقه يه قالمش يىگيت
آرقداشك گيتدى، يتيش سن ده گيت
باق نه دىيور، جدّ شهيدك، ايشيت:
طورما گيت اولادم اوغورلر اولا

بالقانك اوستنده صيزان هر پىگار
بر ياره در طورماز ايچندن قانار!
هانكى طاشك قلىنى دشسهك مزار!
گور نه مبارك ير، اوغورلر اولا!

أش هله بر طاغلى اورتن قارى؛
اوت دگل اونلر ددهك صاچلىرى
ديگله: شهيد سسلىدر روزگارى!
طورما، لوند عسكر... اوغورلر اولا!

اى وطنك شانلى غزا موكى
صالديريگن دشمانه آرسلان گى.
ايشته خدا ياورىگن هم نبى.
هايدى گيدك، هايدى، اوغورلر اولا!

محمد عاكف ارسوى، صفحات

طورما گيت اولادم آچىقدر يولك...
جنگه صيوانسين او بوكولمز قولك؛
سونگوڭى طاق، اوڭ صفه گچمش بولون.
اوغرڭ آچىق اولسون، اوغورلر اولا

يرلى يىرتان سيل اولوب طاشملى!
طاغ ديمه يوب طاش ديمه يوب آشملى!
سندە كى جوشقونلغە ايل شاشملى!
هايدى گيت اولادم، اوغورلر اولا!
(...)

بالقانى بىلدگمى نه در، همشهرى؟
سوكىلى اجدادىڭك اڭ صوڭ ىرى.
بر صله اىستردك آ چوقدن برى
شىمدى تمام وقتى، اوغورلر اولا!

سسنى چىقارمايوردى. ھەركەس، ھەرشى، بىتون مەۋجۇدات اۋنى، اۋ مەقدەس سەسى دىگەلەيوردى.

اۋان بىتدى. اۋ دەرەدن بىن دە بىر اۋبەست اۋدم. جەمەتلە نەمازى قىلدق. اۋ كوزل چايرىك اۋزىنە دىز چۈكەم. بىتون دىنانك دىغدە دىدەلەرىنى اۋنوتەم. اۋلەرىمى قالدەردەم، كوزىمى يوقارى دىكەم، اۋغزىمى اۋچەم و دىدەم:

...

- اۋ بىنەم رەبب! شۇ قەھمان عەسكەرلەك بىتون دىلەكلىرى، اسم جەلالەكى اۋكىلەزلەر و فرانسەزلەر طانىتەمقەر. سىن بۇ شەرفلى دىلەكى اۋسان اۋلە و ھەزۈرگە تەترەيەرك بۈيلە كوزل و ساكن بىر ىردە سگا دىعا ايدىن بىز عەسكەرلەك سۈنگۈلەرىنى كەسكىن، دىشمانلەرىنى ذاتا قەھ ايتەك يا، بىتون بىتون مەھ اۋلە دىيە رك بىر دىعا ايتەم و قالقەم. اۋرتق بىنەم قەدر مەسعود، بىنەم قەدر مەسرۇر بىر كىمەسە تەسۋر ايدىلە مەزدى.

اۋنەجەم، اۋغلەك ھالە دە بىنەم كەبى گۈزل ىرلەردە دەر. دىنانك اۋك گۈزل ىرلەرى بۇراسى ايمەش. يالەكز بۇ مەملىكەتلەردە دۈگۈن اۋلەيۇر. ان شەاء اللە دىشمان عەسكەر چىقارەر دە بىزى دە گۈتۈرۈرلەر، بىر دۈگۈن ياپارز، اۋلەمازىمى؟ قەدىرە مەكتۇب يازدەم.

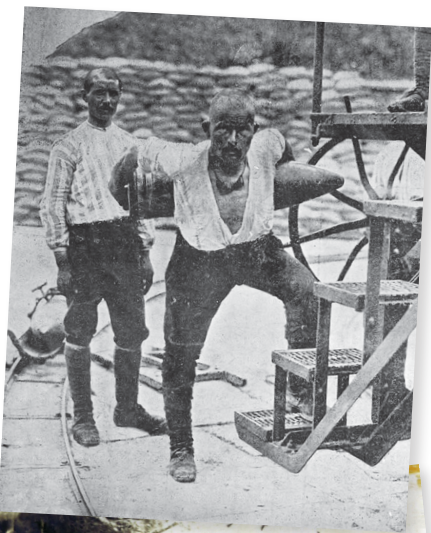
والدەجەم، اۋدەكى سىندە و سائەرىي كىمەسەلەر قەطەيا وىرەمەيەك و سۈرەرلەرسە بىز بىلەمەيۇرۇز دىيەك. چانطە يى آل، سەندىغە قۈى. بىن سگا وقىتەلە اۋگلاشەم ايدەم، بۇ دىنيا بۈيلەدەر؛ فقط سىن مەراق ايتەم. اۋ پارەيى وىرەمەسە عەدلىەدەكى اۋدم وىرەمەزدى. ھانى نەصل اۋدق؛ يالەكز زەمان ايسەر.

والدەجەم، چاماشىر فلان ايسەتەمەم؛ پارەلەم طورۈيۇر. اللە راضى اۋلسۈن.

۴ نىسان ۱۳۳۱ (۱۷ نىسان ۱۹۱۵)

اۋغلەك ھەسن اۋدەم

(مەتىن اۋچار، چاناق قەلە مەكتۇبلەرى)

حسیاتمه اشتراك ایتدیگنی اینجه غاغلرینی آچارق
كوسترمك ایسته یوردی. ایشته بو گچن دقیقه لر
آنده خدمتجی:

- أفندم، چایگز، بویورک، ایچیگز، دیدی.

- پک اعلی، دیدم. آلدیم باقدم، سوتلی چای...

- مصطفی، بو سوتی نره دن آلدک، دیدم.

- افندم، شو دره نك كنارینه یاییلا یاییلا کیدن سورو
یوقمی؟

- اوت نه قدر کوزل.

- ایشته اونك چوبانندن ۱۰ پاره یه آلدیم.

والده جگم، ۱۰ پاره، ۱۰۰ درهم سوت، هم
ده صو قاتیلماش. قویوندن شیمدی صاغیلماش،
آلدیم و ایچدم. فقط بو صیره ده دوشونویوردیم...
بن والده مك سایه سنده اونك كوندردیگی پاره ایله
بویله سوت ایچه یم ده آنه م ایچه سین، اولورمی؟
شوكت نه دن ایچه یور، دیدم. فقط یوقاریده کی
بلبل باغیریوردی: والدهك قدرینه کوسسون، نه

یایلم؟ او ده اركك اولسه یدی بو چیچكلردن قوقلایاجق، بو سوتدن ایچه جك، بو
أكینلرك سجده لرینی کوره جك و دره نك آهسته آقیشنی تدقیق ایده جك و چیقاردیغی
سسلی دویاجق ایدی. شوكت مراق ایتمه سین؛ او گورور، بلکه ده داها گوزلرینی
گورور. فقط والده جگم، سن یینه متأثر اولما. بن سنی، اوت سنی مطلقا بورالر کتیره
جگم. و شو طبیعی منظره یی گوستره جگم. شوكت، حلمی ده سنك سایه گده
گوره جکدر.

او گوزل چاییرك قویو یشیل هر طرفنده، چاماشیر ییقایان عسکرلرم صف صف
دیزیلماشلر. غایت گوزل سسلی بری اذان اوقویوردی. آی اللهم، بو اووه ده اونك
سسسی نه قدر کوزلیدی. بلبل بیله صوصدی، اکینلر بیله حرکتدن کسیلدی، دره بیله

۹- بر چاناق قلعه شهیدی حسن ادهمک والده سنه صوگ مکتوبی

والده جگم، درت عسکر طوغورمقله مفتخر
شانلی تورک آنه سی!

نصیحت آمیز مکتوبگی، دیورین اووه سی کی
کوزل، یشیلک بر اووه جغک اورتہ سندن کچن
دره نڭ کنارنده کی آرمود آغاچنڭ سایه سنده
اوتورورکن آلدیم. طبیعتڭ یشیلکلری ایچنده
مست اولمش روحمی بر قات داها تقویه ایتدی.
اوقودم، اوقودقجه بیوک بیوک درس لر آلدیم. تکرار
اوقودم. شویله کوزل و مقدس بر وظیفه نڭ ایچنده
بولوندیغمدن سویندم. کوزلریمی آچدم. اوزاقلره
طوغری باقدم. یشیل یشیل اکیملرڭ روزکاره
مقاومت ایدمه یه رک اگیلمسی بڭا، آنه مدن کلن
مکتوبی سلاملا یور کی کلدی. هپسی بندن طرفه
طوغری اگیلوب قالقیوردی و بنی، آنه مدن
مکتوب کلدی دییه رک تبریک ایدیوردی.
کوزلریمی براز صاغه چویردم؛ کوزل بر یاماچڭ
اٹکلرنده کی محتشم چام آغاچلری کندیلرینه
مخصوص بر صدا ایله بنی تبشیر ایدیورلردی.
نظرلریمی صوله چویردم؛ چیغیل چیغیل آقان دره،
بڭا والده مدن گلن مکتوبدن طولای کولویور،
اوینایور، کوپورویوردی... باشمی قالدیردم،
گولکه سنده استراحت ایتدیگم آغاچڭ یاپراقلرینه
باقدم؛ هپسی بنم سوینجمه اشتراک ایتدیگنی، یاپدقلری
رقصلرله آڭلاتمق ایسته یوردی. دیگر بر دالنه باقدم؛
کوزل بر بلبل، طاتلی صدایله بنی تبشیر ایدیور و

يالڭز بو اولسه ایدی چینه بزم دینمزه دائر نه واردیکه اورایه قدر گیدیڭز دیسڭ؟
دیمک علم دیدیگی شی ایشه یارار هر تورلی بیلگیدر.

...آقشام نمازندن صوڭره ییمک یرم، ییمکده اولسون ییمکدن باشقه زمانلرده اولسون
ای صودن باشقه بر شی ایچم. هر بری آیری آیری زهر اولوب ایچکی دیدکلی
شیلرڭ هیچ بری ذاتاً بر مسلمان اوینه گیرمز و گیرمه لیدر. انسانڭ کنديسنه، چوجق
و طورونلرینه دنیا و آخرتده بو ایچکیلرڭ نه قدر زیانلری وار بیلسهڭ؟ ...

ییمگه بسمله ایله باشلار، الله شکر ایدهرک قالقارز. چولوق چوجغمه قونوشا
قونوشا آغیر آغیر یر و لقمه یی چوق چیگنهرز. ییمکدن صوڭره آلریمزی، آغزیمزی
صابونله ییقار، هپ برلکده اوتوردیغمز اوطه یه گیدرز...

قادینلرده بیلگی

بیلگی قادینڭ نه سنه گرک دینلری صاقین دیڭله مه. هرکسه زیانلری طوقونان او
جاهلر، قادینلری اوقوتق گناهدر دیرلر. یالان سویله یورلر. بونلره اینامق بلکه
گناهدر. سن بو قره جاهلله دیکه سزڭ بو سویله دکلیڭزی نه الله نه ده پیغمبر
سویله مش دگلدز. **”طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ“** پیغمبریمز، **”أَرْكَكْ**
و قَادِینْ هَرْ مُسْلِمَانَه بیلگی ایسته مک فرضدر.“ بویورمشلردر. اونڭ ایچوندرکه
یوکسلمه یی، دائماً یوکسلمه یی امر ایدن اسلاملقده پک چوق عالم قادین یتیشمش و
ایچلرنده شامده قاضیق بیله ایدنی اولمشدر. یا اسلاملغڭ اڭ اولو چهره لرندن بری
اولان حضرت عائشه یی اونوتویورلرمی؟ پیغمبردن صوڭره اوینڭ فتواخانه اولدیغنی
یوقسه دویمامشلمی؟ پیغمبریمزدن اؤگرندیگی بیلگی سایه سنده دگلمیدرکه بو آنامز
برچوق عالمه بیلهمدکلی برچوق شیئ اؤگرتمشدر. پیغمبریمز، **”دینڭزڭ اؤچده**
ایکیسنی بو قادیندن اؤگرنیڭز.“ بویورمشلر. ...علمه آیدینلق، جهله قراڭلق دین
اسلاملق، اسلاملرڭ یاریسنی... جاهل بیراقیرمی هیچ! جاهل قادینلرڭ قوجه لرینه،
چوجقلرینه، مملکته وطنه و بتون انسانلغه نه قدر زیانلری طوقونابیله جگنی اسلاملق
پک ای بیلدیگی ایچون اؤگرنه یی فرض ایتمشدر. بگلربیگی ۲۵ نیسان ۳۳۰

معلم سعید جمیل، تورک اوغلنه اؤگوتلر

ایشته شو اُکسیکلگی شو بویوک نقصانی گوجم یتدیگی قدر قالدیروب سیلمک و حقیقتنی گوسترمک ایچون ”تورک اوغلنه اُوگوتلرم“ آدلی شو کتابی جُزء جُزء یازمه یه اوزندم. بندن چالیشمق، اُوگرنوب اُوگرنمگه عزم ایتمک؛ اللهدن ده موققتیت.

بیلگی و تمیزلک

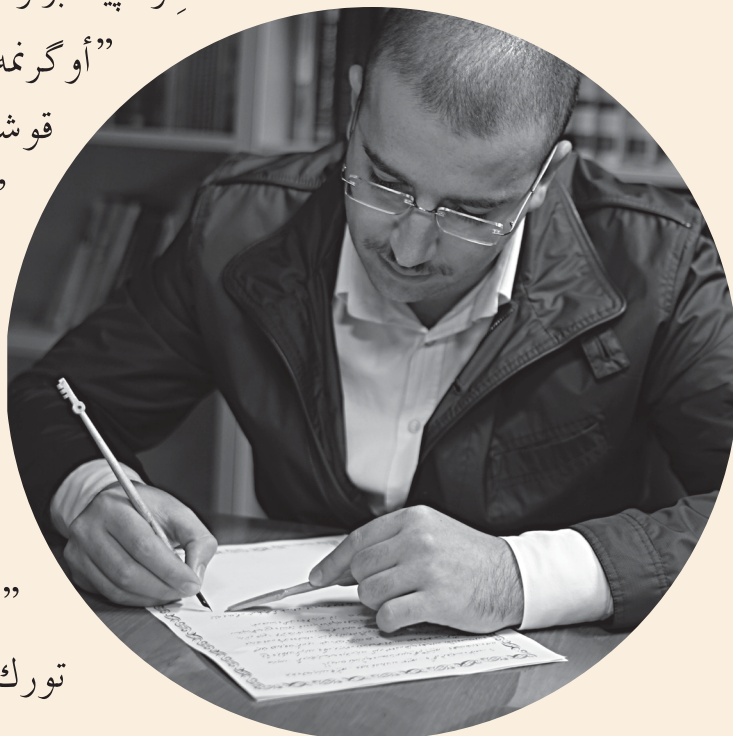
...جناب حق ”بیلنرله بیلمه ینلر بر اولورمی هیچ؟“ بویورویور.
یا پیغمبریمک دیدکلرینی بیلریمسک؟ بیلگی ایچون باق نه بویورویور؟
”اُرکک و قادین هر مسلمان اولانه بیلگی ایسته مک فرضدر.“
”بیلگی یولنه گیدنه ملائکه قناتلرینی قور، گوکلر ده یرلر ده صولر ده نه عالملر وارسه اوڭا دعا ایدر.“
”اون دردنده بولونان آی بتون ییلدیزلردن نه قدر اولو ایسه بیلگی صاحبی ده بیلگیسزدن او قدر اولودر.“
”سزک اڭ بایاغیگزدن بن نه قدر مقبول ایسه م بیلگی صاحبی ده بیلگیسزدن او قدر مقبولدر.“

”عالملر، پیغمبرلرک میراثچیسیدر.“

”اُوگرنمه نڭ پشیننه بشیکدن تا مزاره قدر قوشیگز.“

”بیلگی چینده بیله اولسه ایسته مه یه گیدیگز.“ دیدیگی گبی وجودینی قوللامه سنی بیلمه یی اُوگرتن علمک بتون علملردن اُوڭجه اولدیغنی سویله دی.

اما سڭا دییه جکلرکه پیغمبریمزک ”علم“ دیدیگی شی، دین علمیدر. خیر تورک اوغلی، یالڭز او دگل. سن اونلره دیکه

۸- تورك اوغلنه او گوتلر

مقدمه

بو آرائق برچوق يرده، چوق كره سويلنى سويلنى ويرمكده اولديغنى ايشيتديگمز بر سوز وارسه او ده اسلاميتك ترقى يه مانع اولديغى سوزيدر، قره جاهلجه افتراسيدر. اويله كه بيلير گى گورونن كرلى فرلى صانديغمز آدملر ده بو افتراي كور كورينه ياپي ياپويوريورلر؛ دعوالرينى قازانمق ايچون ده بتون اسلام مملكتلرينك حالنى گوسترييورلر و نره ده اسلام وارسه اوراده پيسلك، تنبللك و بونلردن آيريلمايان سفالتى سويله يورلر. گوردكلرى طوغرى آنجق چيقارمق ايسته دكلرى نتيجه ياڭليش، صرفاً (تماميله) ياڭليشدر. اسلاملرده گورولن بو حاله سبب اسلاملقدرد صانييورلر كه چوق، پك چوق آلدانييور و خلقى ده آلدانييورلر. بوڭا گوستريله بيله جك اصل و تك اولارق بر سبب وار، او ده اسلاملغك نه ديمك اولديغنى بيلمه ين اسلاملردر. جغرافيه جه، گورونوشده اسلاملردر. جناب حق ده پيغمبر ده اسلاميت ده بوندن صييريلمشدر (مبراڊر). چونكه يوكسلوب ايلرى گيتمك بختيار و خشنود ياشامق ايچون نه كه لازم ايسه اسلاميت اونى امر ايدييور و انسانلرڭ گرى گرى گيتمه لريني ايجاب ايده جك بوتون شيلرى هپ اما هپسنى منع ايدييور. اسلاملغك تماميله تطبيق ايديليديگى زمانلرى گوسترن تاريخ ايشته طورويور. ايشته پيغمبرڭ سوزلرى، ايشته حضرت قرآن ميدانده! فقط بونى آڭلايان كيم؟ بيلوب خلقه آڭلاتان نره ده؟

۷- نامق کمالدن سچمه شعرلر

وطن تورکیسی

ایشته عدو، قارشیده حاضر سلاح،
آرش ییگیتلر وطن امدادینه!
آرش ایلری آرش، بزمدر فلاح،
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه!

جمله مزك والده مزدر وطن،
هرکسی لطفيله اودر بسله یین؛
باصدی عدو گوگسنه بز صاغ ایکن،
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه!

(...)

وطن شرقیسی

(...)

قان ایله قیلیچدر گورونن بایراغمزده؛
جان قورقوسی گچمز اووه مزده، طاغمزده؛
هر کوشه ده بر شیر یاتار طوپراغمزده.
غوغاده شهادتله بتون کام آلیرز بز.
عثمانلیلرز، جان ویرر، نام آلیرز بز.

طوپ پاتلا سین، آتشلری اطرافه صاچیل سین؛
جنت قاییسی جان ویرن اخوانه آچیل سین.
دنیا ده نه بولدقکه ئولومدن ده قاچیل سین؟
غوغاده شهادتله بتون کام آلیرز بز.
عثمانلیلرز، جان ویرر، نام آلیرز بز.

نامق کمال

(حاضر لایان: أوندر گوچکون)

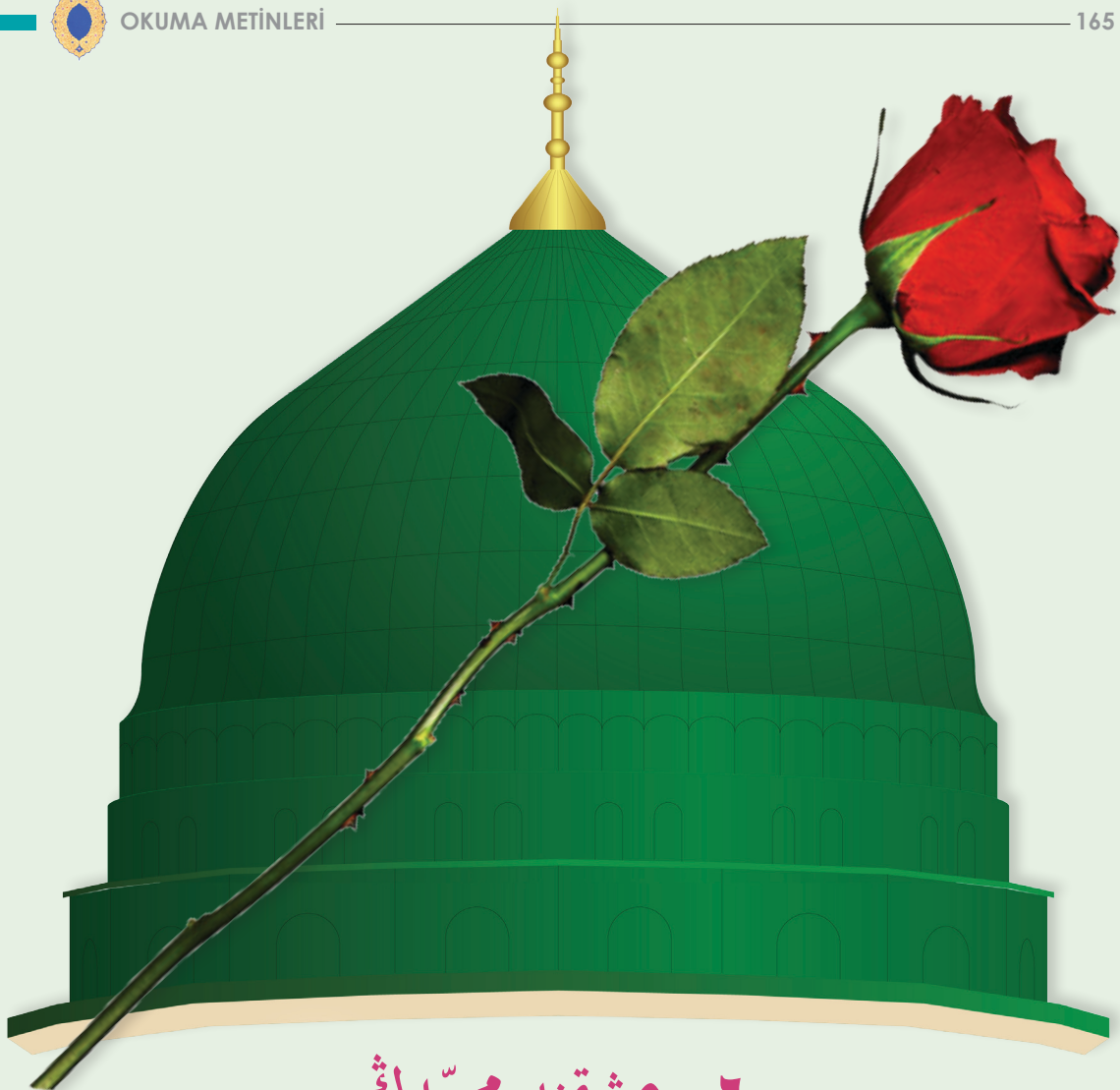
یاره نشاندر تننه ارلرک،
موت ایسه صوگ رتبه سیدر عسکرک؛
آلتی ده بر، اوستی ده بردر یرک
آرش ییگیتلر، وطن امدادینه.

بکجی تورکیسی

آرقداشله چیقدم یوله،
سلام ویردم صاغه صوله.
استانبولده غاز ماز یوقدر،
چاتمایالم قره قوله.

رمضان ویردی شهره فر،
ماهیه لاندی هپ جامعلر.
کاتبلر حقّه یوز طوتمش،
بر ماهیه * آلق ایستر.

*mahiye: ücret, bahşiş.

۶- عشقنه محمدڭ

حق ياراتدى عالمى عشقنه محمدڭ
 آى و گونى ياراتدى شوقنه محمدڭ
 اول ديدى اولدى عالم، يازيلدى لوح و قلم
 اوقوندى ختم كلام شاننه محمدڭ
 هپ ارنلر گلديلر درگاهه يوز سورديلر
 ذكر توحيد ايتديلر نورينه محمدڭ
 ويسل قاراني قازاندى آخر يينه اوزندى
 سكر اوچمق بزندى عشقنه محمدڭ
 فرشتهلر گلديلر صف صف اولوب طورديلر
 بش وقت نماز قيلديلر عشقنه محمدڭ
 هواده اوچان قوشلر ياشاروب طاغ و طاشلر
 يمش ويرر آغاچلر عشقنه محمدڭ
 ايمانسزلر گلديلر آندن ايمان آلديلر
 بش وقت نماز قيلديلر عشقنه محمدڭ
 يونس كيم ايده مدحى اوگر قرآن آيتى
 آڭ ويرگيل صلواتى عشقنه محمدڭ

يونس امره

(حاضرلايان: يوسف طواسلى)

۵- حَقِّك سسلرنندن

”اوغوللرم! گیدیگز ده یوسفله قرداشنی آراشدیریگز. هم صاقین اللهك عنایتندن امیدگزی کسمه یگز. زیرا کافرلردن باشقه سی اللهك عنایتندن امیدینی کسمز.“ (یوسف سوره سی، ۸۷. آیت.)

آتی قراڭلق گوره رك عزمی بیراقمق،
آلچاق بر ئولوم وارسه، امینم، بودر آنجق.
دنیا ده اینامام، هانی گورسه م ده گوزمله،
ایمانی اولان کیمسه گبرمز بو ئولومله.
أی دیپ دیری میّت! ایکی آل بر باش ایچوندر.
طاورانسه كڭ آ! آلر ده سنك، باش ده سنگدر!
حس یوق، حرکت یوق، آجی یوق. لشمی کسیدكڭ؟
حیرت ویریورسك بگا، سن بویله دگلدكڭ.
قورتوله یه عزمك نه یه بيلممكه سوركسز؟
کندیگمی سنك یوقسه امیدگمی یوركسز؟
آتی قراڭلق گورویرمکله آیشدكڭ؟
اسبابی آلگدن آتارق یأسه یایشدكڭ!

قارشیکده ضیا یوقسه صاغكدن یا صولگدن
تك بر ایشیق اولسون بولوویر، قالما یولگدن.
یأس اویله باتاقدركه دوشرسه كڭ بوغولورسكڭ؛
امیده صاریل صیم صیقی، سیر ایت نه اولورسكڭ!
أولر تونك اولمش، أوتویور بر سورو بايقوش.
سسلر ده ”وطن تهلكه دهیمش، باتیورمش!“
لكن، هانی، میلیونلری أورتن شو بیغیندن،
تك قول ده یایشسه م دیمه یور بر طرفدن!
صاحبسز اولان مملكتكڭ باتمه سی حقد،
سن صاحب اولورسه كڭ بو وطن باتمایا جقدر.
فریادی بیراق، کندیگه گل، چونكه زمان طار.
اوغراشكه تلافی ایده جك بونجه ضرر وار.

۴- لقمان (عليه السلام) قصه‌سی

لقمان سوره‌سی، ۱۲-۱۹. آیتلر:

۱۲- بز لقمانه حکمتی ویردک و اللّٰه شکر ایت دیدک. شکر ایدن، نفسی ایچون شکر ایدر؛ کفر ایدن ده اللّٰه ضرر ویره مز. اللّٰه غنی و بذاته حمده لایقدر.

۱۳- لقمان اوغلنه وعظ ایدرک ”أی اوغلم! اللّٰه شرک ایتمه، زیرا شرک پک بویوک بر ظلمدر.“ (دیدى).

۱۴- بز انسانه والدینی (آننه باباسی) ایله وصیت ایتدک. آناسی اونى ضعف اوزرینه ضعفه دوشرک قارنده طاشیدی. سوتدن کسيلمسی ده ایکی سنه در. بگا و والدینکه شکر ایت. نهایت گلینه جک یر بنم نژدمدر (یانمدر).

۱۵- اگر اونلر سنک بيلمديگک بر شيله بگا شرک ایتمگه جهد ایدرلرسه (اوغراشیرلرسه) اونلره اطاعت ایتمه. اونلره دنياده حسن معامله ایله رفاقت ایت. بگا رجوع ایدنلرک (یوکلنلرک) یولنه اتباع ایت (اوی)، رجوعکز (دونوشکز) بگادر. سزه ایشله دیگکز شیلردن خبر ویررم.

۱۶- لقمان اوغلنه: أی اوغول اگر عملک بر خردال دانه‌سی قدر اولسه بر قایانک ایچنده یاخود گوکلرده ویا ارضده بولونسه اللّٰه اونى میدانگتیرر. اللّٰه لطیف و خیردر.

۱۷- أی اوغلم! نمازیکی قیل، معروف (اییلک) ایله امر و منکردن (کوتولکلردن) نهی ایت، سکا اصابت ایدنه صبر ایت، بو آک بویوک اُموردندر (ایشلردندر).

۱۸- کبر ایله انسانلردن یوز چویرمه، یر یوزنده مغرورانه و ایکی طرفکه صالالانارق یورومه. اللّٰه فخر و غرور ایله صالالانلری سومز.

۱۹- یورودیگکده نه عجله و نه یاواش یورو. سسنی یوکسلتمه. چونکه آک مستکره (چرکین) سس، آشک سسیدر.

ازمیرلی اسماعیل حقّی، معانی قرآن کریم

صانما بر گون گچر بو قراڭلقلر،
گيجه نڭ آردنده يينه گيجه وار؛
چوجقلر هيچقيرر، آنه لر آغلار،
ياشلى گوزلرڭله قال آنه جگم!

آق صاچلى باشكى آلوب آلڭه،
قره خليا لره طال آنه جگم!
او تيترك قلبكى بختڭ يينه،
بر اينجه توگ گبي صال آنه جگم!

گوزلرڭده عكسى بر درين هيچڭ،
قنادڭ ياييلمش، چيرينمق ايچون؛
بو قيش يولجلىق وار، دييورسه ايچڭ،
بنى ده برابر آل آنه جگم!...

نجيب فاضل قيصه كورك، چله

خواجه:

- اگر شوڭا بوڭا طاغیتسه یدم قرق
ییلدن سرکه قالیرمیدی، دیمش.

خواجه نڭ یاشی

خواجه یه قاچ یاشنده اولدیغی
صورمشلر:

- قرق یاشنده یم، دیمش.

آرادن اون سنه گچدکدن صوڭره
یینه صورمشلر. خواجه یینه:
- قرق، دیمش.

- افندی، بوندن اون سنه اُول قرق
یاشنده یم، دیمشدڭ. شیمدی یینه قرق
دیورسڭ، دیمشلر.
خواجه مرحوم:

- آر اولان سوزندن دونمز. سوز
بر، الله بر. یگر می سنه صوڭره
صورارسه گز یینه سویله یه جگم بودر،
دیمش.

طولنجه یه قدر

تیمور لنک بر گون خواجه یه:
- انسانلر نه وقته قدر طوغار ئولور،
دییه صورمش.

خواجه همن جواب ویرمش:

- جتت ایله جهتم طولنجه یه قدر.

آلتنجی پارماق

بریسى خواجه یی تام بر اشتها ایله
ییمک یرکن گوروب:
- نیچون بش پارماغڭله ییورسڭ،
دییه صورمش.
خواجه:
- آلتی پارماغم اولمادیغی ایچون،
دیمش.

آدم اولمه نڭ یولی

خواجه یه:
- آدم اولمه نڭ یولی نهدر، دیمشلر.
- بیلنلر سویلرکن جان قولاغیله
دیڭله ملی، دیڭله ین اولورسه
سویله دیگی سوزی یینه انسانڭ کندی
قولاغی ایشیتملی، دیمش.

حقّ نره دهدر؟

خواجه یه:
- حقّ نره دهدر، دیمشلر.
- حقڭ موجود اولمادیغی بر یرمی
وارکه مکان تعیننه لزوم گوره لم،
دیمش.

لطائفِ نصرالدین خواجه

(دوزنلنمشدر.)

(حاضر لایان: بهائی-ولد چلبی ایزبوداق)

- اگر هپسی بر طرفه گیتسه لر
دنیانك دنگه سی بوزولور، دوریلر،
دیمش.

قیامت

- قیامت نه زمان قوپاجق، دییه
خواجه دن صورمشلر.
- هانگی قیامت، دیمش.
- قیامت قاچ دانه در، دیمشلر.
- قاریم ئولورسه كوچك قیامت، بن
ئولورسه م بیوك قیامت، دیمش.

غائب مرکب

خواجه مرکبنی غائب ایتمش. هم
آرار هم شکر ایدرمش. شکر ایتمه سنك
سبینی صورمشلر:
- اوستنده بولونمادیغمه شکر
ایدیورم. اگر بولونایدم بن ده برابر
غائب اولوردم، دیمش.

قرق ییلق سرکه

بر گون قومشوسی:
- خواجه أفندی، سزده قرق ییلق
سرکه وارمی، دییه صورمش.
- وار، دیمش.
- بر پارچه ویرسه گه، دینجه:
- ویره مه م، دیمش.
قومشوسی:
- نیچون، دیمش.

او ائاده بر جنازه گوتورولویورمش.
خواجه مرحوم، تابوتی گوسترمش و
اكلة مش:

- بو صورینك اربابی شو گیدندر.
اوڭا صوریگنز. باقیگنز، او داها شیمدی
اولچمش، گیدیور.

یگی آی - أسکی آی

خواجه یه:
- آی یگی اولدقده أسکی آی نه
یاپارلر، دییه صورمشلر.
- قیرقار قیرقارلر ده ییلدیز یاپارلر،
دیمش.

دیش آغریسی

خواجه دن گوز آغریسنه علاج
صورمشلر:
- گچنده بنم دیشم آغریدی،
چیقارتمقدن باشقه هیچ بر علاج کار
ایتمه دی، دیمش.

دنیانك دنگه سی

خواجه یه:
- صباح اولنجه خلقك کیمی او
یانه کیمی بو یانه گیدر، او نه دن، دییه
صورمشلر.
خواجه:

۲- نصرالدین خواجه یه صورمشلر...

سرداش کیمدر؟

خواجه یه صورارلر:

- شهریمزده سرداش اولاییله جک

کیمی طانیرسک؟

خواجه:

- خلقک سینیه سی، بنم آبارم

اولادیغنی بیلدیگم ایچون شیمدی یه قدر

کیمسه یه سَریمی آچمادم.

عکسی میدان چیقماقجه

بر گون خواجه مرحومه،

- بورنک هانگی طرفده، دیمشله.

اُکسه سنده کی بوغوم یرینی

گوسترمش.

- خواجه افندی، تمامیه ضدینی و

قارشیسنده بولونانی تعریف ایتدیگن،

دیمشله.

خواجه:

- هاه، گوردگمی، عکسی میدان

چیقماقجه اصلی قرارلاشماز، دیمش.

بر زمانلر خواجه یه صورمشلر...

هر صوری یه بر حاضر جواب

ویرمش او ده. کیمی زمان ”بیلگی“

ویرمش، کیمی زمان ”تبسم“

ایتدیرمش، کیمی زمان ایسه

”نصیحت“ اولمش جوابلری...

ایشته حاضر جواب نصرالدین

خواجه مز...

پاره ی سورمیسک؟

جهرینک بری خواجه یه صورار:

”پاره ی سن ده می سویورسک؟“

خواجه نك جوابی حاضر در: ”انسانی

برطاقیم وجدانسز، جهری آدملره محتاج

ایتمه دیگی ایچون سوسه م ده یری وار.“

دنیا قاج آرشیندر؟

بر گون خواجه یه صورمشلر:

- یا هو سن اولدقجه عالمسک، شو

بزم مشکلمزی حلّ ایدی ویر. عجا

دنیا قاج آرشیندر؟

- ۵۰- اۆل زحمت چکن صوڭره راحت ايدر.
- ۵۱- فقير لك عيب دگلدر، تنبللك عيب.
- ۵۲- گلن قسمتيله گلير.
- ۵۳- گنچلگك قيمتي بيلينسه قوجهلگك (اختيارلگك) شكاييتي آز اولور.
- ۵۴- گوگنمه وارلغه دوشرسك طارلغه.
- ۵۵- گوزللگه قرق گونده طويولور اي خويه قرق ييلده طويولماز.
- ۵۶- خائن اولان قورقاق اولور.
- ۵۷- حق گلينجه باطل گيدر.
- ۵۸- حرامدن گلن حرامه گيدر.
- ۵۹- خير ديله ايشگه خير گلسين باشگه.
- ۶۰- حيوان ئولور سمرى قالير، انسان ئولور اثرى قالير.
- ۶۱- حلال مال ضايع اولماز.
- ۶۲- هر صودن آبدست آينماز.
- ۶۳- حسابى تميز اولانك يوزى آق اولور.
- ۶۴- حيله ايله ايش گورن محنت (صيقينتي) ايله جان ويرر.
- ۶۵- علم، صاحبنى عزيز ايدر.
- ۶۶- ايسته ديگنى سويله ين ايسته مه ديگنى ايشيتير.
- ۶۷- آييلگه آييلك هر كيشينك كارى، کوتولگه آييلك ار كيشينك كارى.
- ۶۸- قناعت توكنمز خزينه در.
- ۶۹- كندى گوزنده كى مرتگى گورمز ده ايلك گوزنده كى چوي گورور.
- ۷۰- كيشى، آرقداشندن بلليدر.
- ۷۱- كيشينك حرمتى كندى آلنده در.
- ۷۲- لاف ايله دگان آچيلماز.
- ۷۳- لقمه چيگنه مه ينجه يوتولماز.
- ۷۴- محكمه قاضى يه ملك اولماز.
- ۷۵- مجلسده ديلگى، سفره ده آلگى قيصة طوت.
- ۷۶- شيطانله قباق اكنك، قباق باشنده پاتلار.

شناسى، ضروب امثال عثمانیه

۲۳- آتە بىنرسەڭ اللہى، آتدن اينرسەڭ آتى اونوتما.

۲۴- آتيلان اوق گرى دونمز.

۲۵- آز سويلەمك، چوق سويلەمكدن اولادر.

۲۶- عيبسز دوست آرايان، دوستسز قالير.

۲۷- باغە باق اوزوم اولسون، ييمەيە يوزڭ اولسون.

۲۸- باش باشە ويرمەينجە طاش يرنەن قالقماز.

۲۹- بىملەسز چيقما يولە، باشە گلير تورلى بلا.

۳۰- بر آغيزدن چيقان بر اوردويه ياييلير.

۳۱- بر بابا طقوز اوغلى بىلر، طقوز اوغول بر باباي بىلەيەمز.

۳۲- بر ايشى بىتيرمەينجە بر ايشە قوشما.

۳۳- بر سورويه بر چوبان.

۳۴- برى يير برى باقار، قيامت اونەن قوپار.

۳۵- بورچسز چوبان يوقسول بگدن يگدر.

۳۶- بىوك لقمە يى، بىوك قونوشمە.

۳۷- چوبانسز قويونى قورت قاپار.

۳۸- چوروك مرديونلە طامە چىقىلماز.

۳۹- طاوولڭ سسى اوزاقدن خوش گلير.

۴۰- دردينى صاقلان درمان بولاماز.

۴۱- درديڭكى ويرن درمانڭكى دە ويرر.

۴۲- قلم قىليچدن كسكىندر.

۴۳- طوغرى سوز يمين ايستەمز.

۴۴- طوغرينڭ يارديمچيسى اللهدر.

۴۵- دنيا دە اكن آخرتە بىچر.

۴۶- ايلڭ عيىنى سويلەين سنگكىنى دە سويلر.

۴۷- ايلڭ آغزىنە باقان آچ قالير.

۴۸- امانتە خيانت اولماز.

۴۹- او ياپ، او ييقما.

OKUMA METİNLERİ

۱- سچمه آتاسوزلری

- ۱- آنا گبی یار اولماز، بغداد گبی دیار اولماز.
- ۲- قسمت ایسه گلیر هنددن یمندن، قسمت دگلسه نه گلیر آلدن.
- ۳- بوش چووال دیک طورماز.
- ۴- بلبلی آلتون قفسه قویمشلر "آه وطنم" دیمش.
- ۵- دمیر طاونده دوگولور.
- ۶- ایکی آل بر باش ایچوندر.
- ۷- انسانک صوی بر، خوی بیگدیر.
- ۸- آیلک ایت دگزه آت، بالیق بیلمزسه خالق بیلیر.
- ۹- کیشی ئولملکه خاطری ئولمز.
- ۱۰- کیشی نقصاننی بیلکم گبی عرفان اولماز.
- ۱۱- بگا بندن اولور هر نه اولورسه باشم راحت بولور دیلیم طورورسه.
- ۱۲- عقل عقلدن اوستوندر.
- ۱۳- آچما سرینی دوستگه، دوستنک دوستی واردر، او ده سویلر دوستنه.
- ۱۴- عقل کیشی یه سرمایه در.
- ۱۵- آلداتیم دین آلدانیر.
- ۱۶- الله بر قابی یی قاپارسه بیگ قابی یی آچار.
- ۱۷- آما مظلومک آهنی چیقار آهسته آهسته.
- ۱۸- آلتی اولور، یدی اولور هپ اللهک دیدیگی اولور.
- ۱۹- آگلایانه سیوری سینک سازدر، آگلایانه طاوول زورنه آذر.
- ۲۰- عرفه گونی یالان سویله یینک بایرام گونی یوزی قره چیقار.
- ۲۱- آته نعل چاقیلدیغنی گورمش ده قورباغه آیاقلرینی اوزاتمش.
- ۲۲- آتشک دوستلغی اولماز.

CEVAP ANAHTARI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

- A) 1. B, 2. C, 3. E, 4. E
B) D, Y, Y, D, Y
C) 1. Kur'an (Arap), 2. Arapça-Farsça, 3. Osmanlı, 4. kültür, 5. hat (hüsnühat)

2. ÜNİTE

- A) 1. C, 2. E, 3. D, 4. B, 5. A, 6. C, 7. C
B) Y, D, Y, D, D, Y
C) 1. se-sin-sad, 2. elif (dal / zel / ra / ze / je / vav), 3. sağdan sola

3. ÜNİTE

- A) 1. B, 2. A, 3. C, 4. D
B) D, Y, D, D
C) 1. elif, 2. ı-i, 3. vav, 4. ye
E)

B	U	R	S	A	N	C	A	K	K	Ö	Ç	Ğ	I	V
A	Z	Y	A	K	P	B	İ	Ş	E	T	M	K	Ç	D
Ğ	Ü	İ	K	İ	A	A	Ğ	A	D	Ö	İ	O	C	A
F	P	H	S	Ö	Z	Y	E	Ş	İ	L	N	L	A	Y
N	İ	P	I	N	A	R	Ş	U	S	U	L	T	Ç	A
Y	L	İ	Ş	U	R	A	T	V	İ	N	Ü	U	Z	Ğ
K	O	L	T	Ü	Z	M	T	U	Z	U	N	K	Ş	M
Ö	C	A	K	A	E	O	D	Y	C	Z	B	İ	V	U
M	A	R	Ö	Ğ	R	E	N	C	İ	K	D	E	K	R
S	K	I	S	P	O	L	K	U	R	Ö	L	A	M	B

4. ÜNİTE

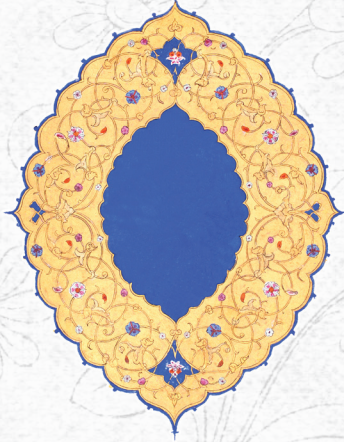
- A) 1. D, 2. B, 3. C, 4. B, 5. A, 6. E, 7. A
B) Y, D, D, D
C) 1. Arapça, 2. sad-sin, 3. Farsça, 4. Divan-ı Lügati't-Türk

5. ÜNİTE

- A) 1. C, 2. B, 3. D, 4. E
B) D, Y, D, D
C) صوصمعی، صوئسزه، قوردیغم، باقئ، اوه، بوتون، چکردم، بویننه، هیچ برشی

6. ÜNİTE

- A) 1. D, 2. A, 3. C
B) D, Y, D, Y
C) 1. 34, 2. elif, he, vav, ye

SÖZLÜK

A

abide: Anıt. Önemi ve değeri çok olan yapıt.

Acem: İranlı. İran ülkesi.

açık hece: Ünlü ile biten heceler için kullanılır.

adû (adûv): Düşman.

agâh: Bilen, bilgili, haberli.

aheste: Yavaş, ağır.

âlâ: İyi, pekiyi.

amal: İşler, işlemler.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptıkları.

anane: Gelenek.

antropoloji: İnsanın yeryüzüne gelmesinden bugüne kadar gelişmesini inceleyen bilim dalı.

arş: İslam inancına göre göğün en yüksek katı.

asap: Sinir.

asayiş: Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik.

ashap: Sahipler. Sahabe.

atalet: Tembellik. İşsizlik, işsiz kalma. Boş durma.

ati: Gelecek.

aza: Üye. Vücut parçası, organ.

B

ba'de't-tenzil: Düşürüldükten sonra.

badisaba: Sabah yeli.

baha: Paha, değer, fiyat.

baht: Gelecekteki olayları kaçınılmaz bir biçimde belirleyen ilahî iradenin insan ve toplum için çizdiği yaşayış biçimi, kader, talih.

bedhah: Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.

bedii: Güzellik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen. Estetik.

bermutat: Alışlagelen biçimde, her zaman olduğu gibi.

beyhude: Yararsız, anlamsız. Boşuna.

beynelmilel: Uluslararası.

bezeme: Süsleme. Süs, süsleyen şey.

bi-misl: Benzersiz.

C-Ç

cariye: Hizmetçi genç kadın, halayık.

cehil: Bilgisizlik, bilmezlik.

ceht etmek: Çalışıp çabalamak, uğraşmak.

celal: Büyüklük, ululuk. Öfke, kızgınlık. Allah'ın yücelik sıfatı ile tecellisini ifade eden ismi.

celi: Açık, aşikâr. Parlak, cilalı.

cem: Toplama, bir araya getirme. Çokluk.

Cenab-ı vacibü'l-vücut: Varlığı zorunlu olan, var olmak için hiçbir sebebe ihtiyacı bulunmayan Allah.

cereyan: Bir yöne doğru akma, akış, akıntı.

cet: Dede, büyük baba, ata.

cihanşümul: Evrensel.

ciharyâr-ı güzîn: Hz. Muhammed'den sonra halife olan Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halife, hulefa-i raşidin.

cihet: Yön, yan, taraf.

çehre: Yüz.

çeşm: Göz.

D

dağdağa: Gürültü, patırtı, telaş, karma-karışık durum, sıkıntı.

dâhil: İç, içeri. İçinde, ... ile birlikte.

darbimesel: Atasözü, atalar sözü.

debdebe: Görkem.

delailü'l-hayrat: Meşhur salavat-ı şerifelerin toplandığı kitaplar.

derd-i maişet: Geçim sıkıntısı.

derhatır: Hatırlama.

destur: İzin, müsaade. Yol verin, savulun, izin verin anlamlarında kullanılan bir söz.

deveran: Dolaşım, dönme.

didar: Yüz, çehre.

duahan: Dua okuyucu.

dülger: Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse.

E

ecdad: Geçmişteki büyükler, atalar.

efdal: Erdemli. Yeğ tutulan, tercih edilen.

elem: Acı, üzüntü, dert, keder.

elhak: Gerçekten, hiç şüphesiz, doğru-su.

emirü'l-müminin: "Müminlerin başı" anlamında halifeler için kullanılan unvan.

enam: Kur'an-ı Kerim'in altıncı suresinin adı. Bu sure ile çok okunan diğer bazı kısa Kur'an surelerinin bir araya getirilmesinden meydana gelen, genellikle cepte taşınacak küçük boyda kitap-çık.

encam: Son, işin sonu. mec. Gelecek.

entelektüellik: Bilim, teknik ve kültürün değişik dallarında özel öğrenim görmüş (kimse) olma; aydın, münevver olma.

esaret: Kölelik, tutsaklık, esirlik.

esbap: Sebepler, nedenler.

esna: Bir işin yapıldığı an, sıra.

estetik: Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duyu, bedii, bediiyat. Güzellik duygusu ile ilgili olan.

evrat: Müslümanlarca belirli zamanlarda okunması âdet olan dualar ve Kur'an ayetleri.

F-G

fahr: Övünme, iftihar, gururlanma.

fakih: Anlayışlı, zeki kimse. Fıkıh bilgini.

fâni: Ölümlü, gelip geçici, kalımsız.

faraza: Diyelim ki, sayalım ki, tutalım ki, varsayalım ki.

felah: Kurtuluş, selamet.

fena: İyi nitelikte olmayan, kötü.

fer: Parlaklık, aydınlık, nur.

ferište: Melek.

feylesof: Filozof.

fırak: Ayrılık, ayrılık.

fonetik: Ses bilgisi. Sesçil.

gaip: Görünmez âlem. Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, nerede olduğu bilinmeyen.

gani: Zengin, varlıklı.

garp: Batı, günindi.

gayriihtiyari: İstemeksizin, düşünmeden, elinde olmayarak.

gaza: İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş.

gramer: Dil bilgisi.

güzide: Seçkin, seçilmiş, seçme.

H

hab: Uyku. Gaflet.

habir: Her şeyden haberdar olan.

hadimü'l-harameyn: Yavuz Sultan Selim'e ve ondan sonraki Osmanlı padişahlara verilen, "Mekke ve Medine gibi iki mukaddes yere hizmet eden" anlamında unvan.

halel: Bozma, bozukluk.

hamide: Övülmeye layık, methedilecek sıfatlara sahip olan. "Hamit" kelimesinin kadını ifade eden, kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.

hamt: Tanrı'ya şükretme.

harabatı: Maddi şeylere değer vermediği için üstüne başına özenmeyen, dağınık, derbeder.

harabe: Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı, yıkı.

harabi: Haraplık, harabiyet.

hars: Tarla sürme. Kültür.

hasıl: Ortaya çıkan, görünen.

hasılı: Sözün kisası, kısacası.

hat: Çizgi. Yazı. Ulaşım sağlayan bir taşıtın uğradığı yerlerin bütünü, yol.

hattat: Güzel el yazıları yazan ve mesleği hattatlık olan kimse.

hattatın: Hat sanatkârları, bunu meslek olarak seçen kimseler.

hayâ: Utanma duygusu, utanç, utanma, sıklıma.

hayırhah: İyilik dileyen, iyilik isteyen, iyicil, hayırsever.

haysiyet: Değer, saygınlık, itibar.

haz: Hoşa giden duygulanma, hoşlanma, zevk. Bir şeyden duygusal veya manevi sevinç duyma.

hazan: Sonbahar.

hazret: Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.

hemşire: Kız kardeş, bacı.

hiyanet: Kutsal sayılan şeylere el uzatma, kötülük etme veya karşı davranma, hainlik, ihanet.

hicran: Bir yerden veya bir kimseden ayrılma, ayrılık.

hikmet: Bilgelik, gizli sebep.

hilye: Hz. Muhammed'in dış görünüşünü ve niteliklerini anlatan manzum ve mensur eser.

hissiyat: Duygular, seziler.

hoşnut: Memnun, kıvançlı.

husul: Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.

hususî: Özel olarak, özel bir biçimde.

hücre: Küçük oda.

Hüda: Allah, Tanrı, Cenabıhak.

hülya: Tatlı düşün, hayal.

hürmet: Saygı.

hüsnühat: Güzel yazı sanatı.

hüsün: Güzellik.

hüviyet: Kimlik.

I-i

istilah: Terim.

izdirap: Acı, üzüntü, sıkıntı, keder.

iane: Yardım.

ibaret: Oluşan, meydana gelen.

icazetname: İzin belgesi, onay belgesi. Diploma.

içtinap: Sakınma, çekinme, kaçınma.

idadi: Lise derecesindeki okul.

iffihar: Övünme, kıvanma, kıvanç, övünç.

iftitah tekbiri: Namaza başlarken söylenen tekbir.

ihata: Kuşatma. mec. Kavrayış, anlayış.

ihsan: İyilik etme, iyi davranma. Bağışlama, bağışta bulunma.

ihzar: Uyarma, dikkat çekme, uyarı.

ihtiva: İçine alma, içinde bulundurma, içirme.

ihzaz: Titreşme, titreşim.

ihvan: Yakın dostlar, arkadaşlar. Aynı okul veya tarikattan olan kimseler.

ihya: Diriltme, canlandırma. İyilik, lütuf. Uyandırma, canlandırma, tazelik verme.

ikame: Yerine koyma, yerine kullanma.

ikbal: Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu.

ikrah: Tiksinme, öğrenme. İsteği dışında bir şey yaptıрма.

imarethane: Yoksullara ve öğrencilere yiyecek dağıtmak için kurulmuş hayır kurumu.

inayet: İyilik, kayra, atıfet, ihsan, lütuf.

iptidai: İlk ile ilgili, ilk derece.

irfan: Bilme, anlama, sezme.

iskemle: Arkalıksız sandalye.

istif: Eşya veya başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yığın.

istifade: Yararlanma.

istimal: Kullanma.

istiha: Arzu, istek.

iştirak: Ortaklık, ortak olma, paydaşlık.

ittibar: Saygınlık. Saygı gösterme, önem verme. Onur, şeref.

ittiba: Ardi sıra gitme, uyma, tabi olma.

K-L

kâfi: Yeterli, yetecek ölçüde olan.

kahır: Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme.

kâm: Zevk, mutluluk, tat.

kâmil: Olgun, yetkin kimse. Kültürlü, bilgili, bilgin. Bütün, tam, eksiksiz.

kapalı hece: Ünsüz ile biten heceler için kullanılır.

katiyen: Hiçbir zaman, asla. Kesinlikle.

kemter: Daha aşağı, aşağıda bulunan. Eksik, noksan.

kırat: Elmas, zümrüt vb. değerli taşların tartısında kullanılan, 0,20043 gramlık ağırlık ölçü birimi. *mec.* Nitelik, değer, düzey, seviye.

kitabe: Yazıt.

kitabeb: Yazı yazma. Yazmanlık, kâtiplik. Kompozisyon, tahrir.

konsonant: Ünsüz.

lahza: Zamanın bölünemeyecek kadar kısa bir parçası, an.

latif: Hoş, narin, şirin. Yumuşak, nazik.

latife: Güldüren, tuhaf ve güzel söz, şaka.

levh ü kalem: Yaratılmışlar hakkındaki bütün bilgiyi kapsayan kitab-ı mübin, levhimahfuz.

M

mağrurane: Gururlu, kibirli bir tarzda, mağrur bir insana yakışacak şekilde.

mah: Yılın on iki bölümünden her biri, ay. Ay parçası, sevgili.

mahiyet: Nitelik, vasıf, öz, asıl, esas. İç-yüz.

mahkukat: Kazılmış, hakkedilmiş şeyler.

mahsusa: Mahsus (özü, özel) kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan aynı manadaki müennes şekli.

maşer: Kıyamet günü dirilenlerin toplanacaklarına inanılan yer.

mahv: Yok etme, varlığına son verme.

mahya: Ramazan gecelerinde, camilerde iki minare arasına gerilen ipler üzerine kandil veya elektrik ampulleriyle yazılan yazı veya yapılan resim.

mahzun: Üzgün.

malik: Bir şeye sahip, bir şeyi olan.

mamur: Bayındır.

mâni: Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

manidar: Anlamlı.

manzume: Şiir.

maruz: Bir olayın, bir durumun etkisinde veya karşısında bulunan.

mazi: Geçmiş.

mensup: Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili, -den olan, -e bağlı (kimse).

mensur: Düz yazı. Saçılmış, dağılmış. Ölçüsüz, uyaksız, manzum olmayan söz.

merasim: Tören. *mec.* Resmî işlerde yol yöntem, yol yordam.

merhum: Ölmüş Müslüman (erkek), rahmetli, rahmetlik.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama. Abdest alırken ıslak eli başa ve meste sürme.

mesrur: Sevinmiş, sevinçli.

mest: Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı akli başından gitmiş, sarhoş olmuş (kimse).

mesut: Mutlu, sevinçli.

mevcudat: Var olan şeyler, varlıklar.

mevki: Yer, mahal. Makam. Durum.

mevkib: Atlı veya yaya olarak büyük bir zatın yanında yürüyen, ona refakat eden heyet, takım, alay.

mevt: Ölüm.

mevzu: Konu.

meyyit: Ölü, ölmüş.

mezhep: Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri. *mec.* Anlayış, görüş.

mezkûr: Adı geçen, anılan, sözü edilen, zikredilen, zikrolunan.

minval: Biçim, yol, tarz.

mizan: Terazî, ölçü.

muadil: Eşit, denk, eş değer.

mucip: Gerektiren, lazım kılan. Neden, sebep.

muhacir: Göçmen. Hz. Muhammed'e uyarak Mekke'den Medine'ye göç eden.

muhalefet: Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.

muhasebe: Hesaplaşma, karşılıklı hesap görme.

muhit: Çevre, yöre, etraf.

muhteva: İçerik.

mukabil: Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan. Bir şeyin karşısında bulunan. Karşılıklı.

mukaddes: Kutsal, mübarek.

muktedâ: Fikir ve davranışları ölçü olarak benimsenen, örnek alınan (kimse).

muktedir: Bir şeyi yapmaya, başarmaya gücü yeten, erklî.

muşamma (muşamba): Bir tarafına ka-
uçuk veya yağlı boya sürülerek su ge-
çirmeyecek duruma getirilen kalın bez.

mübalağa: Abartı.

müberra: Temize çıkmış, aklanmış.

mücerret: Soyut.

müftehir: Bir şeyi övünç bilerek onunla
sevinen, övünen, iftihar eden.

mülk: Ev, dükkân, arazi vb. taşınmaz
mal. Vakıf olmayıp doğrudan doğruya
birinin malı olan yer veya yapı. Devletin
egemenliği altında bulunan toprakların
bütünü, ülke.

mülkiye: Devlet yönetimindeki sivil gö-
revliler sınıfı.

münafık: Arabozan. Dinî kurallara inan-
madığı hâlde inanmış gibi görünen.

münasebet: İlişik, ilişki, ilinti. İki şey arasın-
daki uygunluk. Sebep, vesile, gerekçe,
neden.

mürekkep: Birleşmiş, birleşik.

müsebbibü'l-esbab: Sebepleri yaratan
Allah.

müstakil: Kullanış yönünden başka bir
yapı ile bağlantısı olmayan, bağımsız.

müstekreh: Tiksiniyecek nitelikte olan, iğ-
renç.

müşahede: Görme, gözlem.

müşarünileyh: Adı geçen, adı anılan
kişi.

müşkül: Zor, güç, çetin.

mütalaa: Etüt. Herhangi bir konu üzerin-
de ayrıntılı düşünme ile oluşan görüş ve
yorum.

müteaddit: Birçok.

müteşekkîr: Teşekkür etme durumunda
olan.

müyesser: Kolaylıkla ortaya çıkan.

N

nadide: Az görülür, görülmedik, seyrek
görülen.

nail: Erişmiş, ele geçirmiş, başarmış, ka-
zanmış, ulaşmış.

nasihat-amiz: Nasihat veren.

nazil: İnen, inmiş.

nebi: Haberci. Peygamber.

nefer: Er, kişi.

nehiy: Bir işin yapılmasını yasak etme,
engelleme, men etme.

nesir: Düz yazı.

neşvesiz: Neşesiz.

nezdinde: Yanında, huzurunda, gözetiminde.

nihayetsiz: Sonsuz, sonu gelmez, bitip
tükenmez.

nispet: Bağıntı, ilgi, ilinti. Oran.

nüans: İnce ayırım.

nüfuz: İçine geçme. mec. Söz geçirme,
güçlü olma, erk

O-P-R

otorite: Yaptırma, yasak etme, emretme,
itaat ettirme hakkı veya gücü, yetke,
sulta, velayet. Siyasi veya idari güç.
mec. Çalışmalarıyla kendini kabul ettir-
miş, başarılı kimse.

parşömen: Yazı yazmak, resim yapmak için özel olarak hazırlanan deri.

paye: Aşama, rütbe, derece. Basamak.

perestiş: Tapınma. Delicesine sevmek.

rahle: Üzerinde kitap okunan, yazı yazılan, bazıları açılıp kapanabilen alçak, küçük masa.

raks: Bir tür dans.

revaç: Sürümü, itibarı olma, herkes tarafından aranır olma, sürüm. *mec.* İtibar, değer, kıymet.

riayet: Uyuma, boyun eğme.

rişte: İplik. *mec.* Bağ, alaka, rabita.

Rü'yetullah: Allah'ın cennette müminler tarafından görülmesi.

rüştiye: Ortaokul derecesinde olan eğitim kurumu.

S-Ş

sabâvet: Çocukluk, sabilik.

sadıkul-l-va'dü'l-emin: Verdiği sözü yerine getiren, sözünde duran, güvenilir (kimse).

sahih: Gerçek, doğru, hakiki.

samimi: İçten, içtenlik.

sarraf: Mesleği, değerli kâğıt ve metal paraları birbiriyle değiştirmek, tahvil alış-verişi yapmak olan kimse.

say: Çalışma, emek.

sebil: Yol, büyük cadde. Su dağıtılan yer. Hayır için parasız dağıtılan su.

seda: Ses.

selamet: Esen olma durumu, esenlik. Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu.

senk (g): Taş.

sıla: Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşma. Gurbetteki bir kimse için doğup büyüdüğü ve özlediği yer.

sırat: Sırat köprüsü, yol.

silsile: Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra.

sofa: Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.

sosyoloji: Toplum bilimi.

sukut: Düşme.

suret: Görünüş, biçim. Yazı veya resim kopyası, nüsha. Yüz, çehre.

sülüs: Üçte bir. Arap alfabesiyle yazılan bir tür süslü yazı.

şark: Doğu.

şerif: Kutsal, şerefli. Soylu, temiz. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in soyundan olan kimse.

şeyh: Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse.

şifahane: Hastane.

şir: Aslan. *mec.* Cesur, yiğit, kahraman kimse.

şiraze: Ciltçilikte, kitap yapraklarını düzgün tutmaya yarayan ince örülmüş şerit.

şuara: Şairler.

şuur: Bilinç.

T

taaccüp: Şaşma, hayret etme.

taala: "Şanı yüce olsun" anlamında olup Allah, Hak, Tanrı kelimelerinden sonra kullanılır.

tabir: Deyiş, anlatım, ifade.

tahayyül: Hayalde canlandırma.

tahsil: Parayı alma, toplama. Öğrenim.

takdim: Tanıtma, tanıştırma.

talik: Asma, yukarı kaldırma. Bir işin yapılmasını herhangi bir şarta bağlı tutma. Belli bir zamana bırakma, erteleme. Arap alfabesinde geliştirilen, yatık olarak yazılan yazı türlerinden biri. Bu tür yazı ile yazılmış.

talim: Öğretim. Alıştırma. Uygulamalı olarak yapılan askerlik eğitimi.

tamahkâr: Açgözlü.

tasavvur: Göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma. Tasarım. Düşünce, amaç, niyet, maksat, plan.

tasdik: Doğrulama. Onay, onaylama.

tatbik: Uygulama, pratik.

tebşir: Müjdeleme, muştulama.

tecelli: Görünme, belirme. Kader, talih. Allah'ın lütfuna kavuşma.

tefekür: Düşünme, düşünüş.

tekke: Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh.

telaflı: Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.

telif: Kitap yazma.

telin: Lanet okuma, lanetleme, kargıma.

temenni: Dileme, arzulama, dilek.

teminat: Güvence.

tenasüp: Birbirine uyma, yakışma, aralarında uygunluk bulunma, oran, orantı.

tercüman: Çevirmen.

terennüm: Güzel ve alçak sesle şarkı söyleme. Anlatma, ifade etme.

terkip: Birleşim, birleştirme, bir araya getirme. Tamlama. Bileşim.

tesir: Etki.

teşekkül: Belli bir varlık ve biçim kazanma.

teşkil: Oluşturma, ortaya çıkarma, meydana getirme.

tevellüt: İnsanın doğumu, doğduğu zaman.

tezhip: Yazma kitaplarda, sayfaların yaldız ve boya ile bezenmesi, yaldızlama. Süsleme, bezeme.

tıbbiye: Doktor yetiştiren öğretim kuruluştur, tıp fakültesi.

tolga: Miğfer.

U-Ü

ukbâ: Öbür dünya, ahiret.

umumi: Genel.

unsur: Öge.

ülker: Boğa burcunda yedi yıldızdan oluşan takım.

ümmi: Okuyup yazması olmayan.

üryan: Çıplak.

V-Y-Z

vaaz: Cami, mescit vb. yerlerde vaizlerin yaptığı, genellikle öğüt niteliği taşıyan dinî konuşma.

vade: Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.

vaka: Olay, hadise.

vakfetmek: Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak.

vakıa: Olgu.

vasıf: Nitelik.

vecize: Özdeyiş.

vergil: Vermek filinin eski emir hali.

vesika: Belge.

vesile: Sebep, bahane. Elverişli durum, fırsat.

yâ Hû: "Ey Allah" anlamında zikir sözü olarak kullanılır.

yazma: Basım tekniğinin gelişmediği dönemlerde elle yazılmış kitap, yazma nüsha.

yegâne: Biricik, tek.

yeis: Umutsuzluktan doğan karamsarlık, üzüntü.

zaaf: Düşkünlük.

zam: Bir şeyin fiyatını artırma, bindirim.

zem: Bir kimseyi kötüleme, yeme, yergi.

zembil: Öteberi taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassı sepet, meyve sepeti.

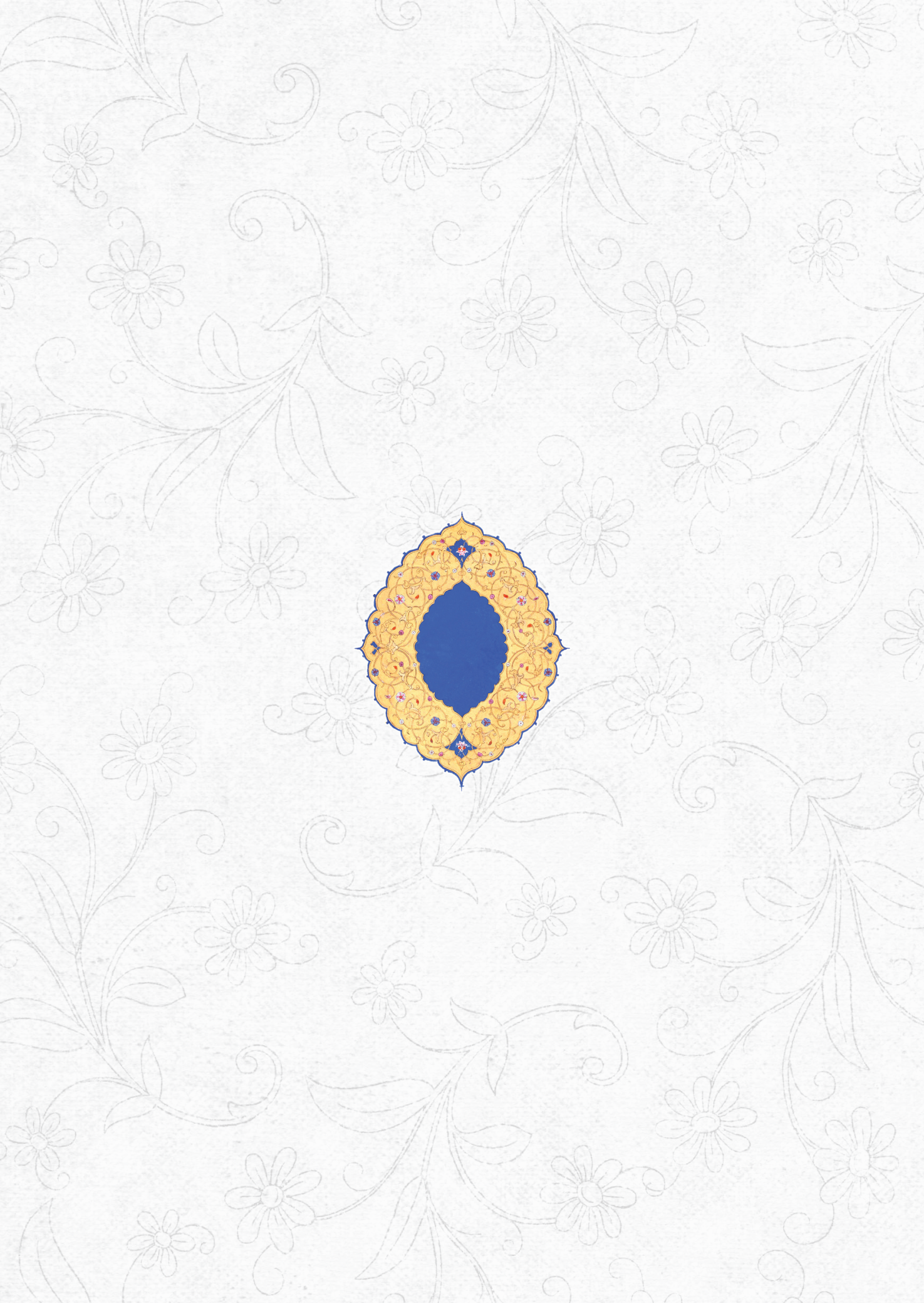
zevküsefa: Eğlenme, eğlence.

ziya: Işık.

ziyade: Çok, daha çok, daha fazla.

ziynet: Süs, bezek.

zümre: Topluluk, takım, grup. Tür, cins.

KAYNAKÇA

Abdürrahim Pertev. (1340/1924). *Esir Çocuklara Ahlak Aşısı*. Yer belirtilmemiş: Necm-i İstikbal Matbaası.

Ahmet Cevdet Paşa. (1985). *Kıyas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hulefa*. Mahir İz. (Hazırlayan). Yer belirtilmemiş: KTB.

Ahmet Rasim. (1328). *Şehir Mektupları*. Dersaadet: Kader Matbaası.

Ayverdi, İ. (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı.

Bahâî (Veled Çelebi İzbudak). (1325). *Letaif-i Hoca Nasreddin*. İstanbul: Hilal Matbaası.

Banarlı, N. S. (2007). *Türkçenin Sırları*. İstanbul: Kubbealtı.

Berk, S. (2005). *Hüsn-i Hat, Güzel Yazı Üzerine*. Standard Dergisi, Sayı 519.

Berk, S. (2016). *Zamanı Aşan Taşlar 1*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi.

Büyükdüzcu, C. (2016). *Osmanlıca İmla Klavuzu 1-2*. Isparta: Hayrât.

Can, Ş. (1997). *Mesnevi Tercümesi*. Cilt 3. İstanbul: Ötüken.

Çamlıbel, F. N. (1999). *Han Duvarları*. İstanbul: Millî Eğitim.

Develi, H. (2009). *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1-2*. İstanbul: Kesit.

Develi, H. Köklerimize Gitmek İçin Osmanlıca Şart. Millî Gazete, 15.05.2011.

Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ.

Elçin, Ş., Tevfikoğlu, M. (1987). *Yeni Türk Nesri Antolojisi*. Ankara: KTB.

Ensari, M. A. (2009). *Osmanlıca İmla Müfredatı*. İstanbul: Hayrât.

Ergin, M. (2009). *Üniversiteler İçin Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak.

Ersoy, M. A. (1980). *Safahat*. Doğrul, Ö. R. (Hazırlayan). İstanbul: İnkılâp ve Aka.

Göçkün, Ö. (1987). *Namık Kemal*. Ankara: KTB.

Göze, M. (Mülakat). *Türkiye Gazetesi*, 5 Kasım 1997.

Güneş, M. (1998). *Eşrefoğlu Rumi*. İstanbul: Timaş.

Günümüzde Okunan Kasideler, İlahiler ve Na't-ı Şerifler. (Tarihsiz). Tavaslı, Y. (Hazırlayan). İstanbul: Tavaslı.

Haşim Veli. (Tabi ve Naşiri). (1339). *Kur'an-ı Kerim'in Tercümesinden Bir Numune*. Yer belirtilmemiş: Teşebbüs Matbaası.

Hattın Çelebisi Hasan Çelebi. (Derleyen: Hikmet Ülker), (2003). İstanbul: Tarih ve Tabiat Vakfı.

Heyet-i İlmiye. (1927). *Tercümeli Kur'an-ı Kerim*. İstanbul: Maarif Kütüphanesi.

İlhan, Attila. (1998). *Ulusal Kültür Savaşı*. Ankara: Bilgi.

İnceimamoğlu, M. (2013). *Osmanlıca Nedir? İrfan Mektebi Dergisi*. Sayı 81. İstanbul.

İsmail Hakkı. (1342). *Kur'an Tercüme Edilebilir mi ve Yeni Vadide Fatıha Tercümesi ve Tefsiri*. 2. baskı. İstanbul: Hilal Matbaası.

İsmail Hakkı. (1927). *Meani-i Kur'an-ı Kerim*. Cilt 1. İstanbul: Millî Matbaa.

İsmail Hakkı. (1340). *Yazının Usul-i Tedrisi*. İstanbul: Matbaa-i Amire.

Kaplan, M. (1983). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh.

Karacaoğlu. (1982). Karaer, M. N. (Hazırlayan). İstanbul: Dergâh.

Karaosmanoğlu, Y. K. (1920). *İkdam Gazetesi*.

- Karay, R. H. (2009). *Guguklu Saat*. İstanbul: İnkılap.
- Kısakürek, N, F. (1999). *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu.
- Mithat Sadullah, Necmettin Sadık. (1342). *Cumhuriyet Kiraati*. Dördüncü Kısım. İstanbul: İkdam Matbaası.
- Osmanlı Türkçesi Dersi (10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı. (2016). MEB.
- Ömer Seyfettin. (1985). *Seçme Hikâyeler II*. İstanbul: Millî Eğitim.
- Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercümesi*. Cilt 1. (1346/1928). Evkaf Matbaası. İstanbul: Diyanet İşleri Reisliği.
- Said Cemil. (1330). *Türk Oğluna Öğütler*. İstanbul: Matbaa-i Hayriye ve Şürekası.
- Santaş, İ. (2015). *Elifbatik Atasözleri (Osmanlıca)*. İstanbul: Süeda.
- Süleyman Şevket. (1336-1338). *Güzel Yazılar*. Cilt 1. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Şemsettin Sami. (1296). *Emsal*. İstanbul: Mihran Matbaası.
- Şinasi. (2003). *Durub-ı Emsal-i Osmaniye*. Beyzadeoğlu, S, A. (Hazırlayan). Ankara: MEB.
- Tezel, N. (2004). *Türk Halk Bilmeceleri*. İstanbul: MEB.
- Timurtaş, F, K. (1998). *Osmanlı Türkçesi Metinleri II*. İstanbul: Alfa.
- Timurtaş, F, K. (2005). *Osmanlı Türkçesi Grameri I*. İstanbul: Alfa.
- Timurtaş, F, K. (2008). *Osmanlı Türkçesine Giriş*. İstanbul: Alfa.
- Türkçe Sözlük*. (2012). Ankara: TDK.
- Türk Dili. (1989). *Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*. Ankara: TDK.
- Uçar, M. (2015). *Çanakkale Mektupları*. Isparta: Süeda.
- Ünaydın, R, E. (1334). *Diyyorlar ki*. Dersaadet: Kanaat Matbaası.
- Vahit. (1338). *Köylü İlmihâli*. İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Yazım Kılavuzu*. (2009). Ankara: TDK.

Genel Ağ Adresleri

- <http://w3.balikesir.edu.tr/~iacar/osmanlica.htm> (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/osmanlica-kalp-krizi-gecirmis-gibi> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)
- http://www.amasya.edu.tr/media/157778/osmanl_.pdf (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.milliyet.com.tr/osmanlica-ve-osmanlilik-kultur-531832/> (Son erişim tarihi: 27.10.2018)
- https://www.yazmalar.gov.tr/elyazmaciligimiz_tr.php (Son erişim tarihi: 25.08.2016)
- <http://www.islamansiklopedisi.info/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.kubbealtilugati.org/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.tdk.gov.tr/> (Son erişim tarihi: 08.09.2016)
- <http://www.lugatim.com/onsoz> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)
- <https://safahat.diyanet.gov.tr/PoemDetail.aspx?bID=13&pID=126> (Son erişim: 04.05.2019)
- <http://www.turkdili.gen.tr/tan-nmayan-adam.html> (Son erişim tarihi: 22.08.2016)
- <http://www.yenidunyadergisi.com/ukbadan-dunyaya-haber/> (Son erişim tarihi: 09.07.2018)

GÖRSELLER İÇİN KAYNAKÇA		
Ünite No.	Sayfa-Sıra	Adres-Açıklama
1	11	Dr. Erdem Köymen arşivi
1	12-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	12-2	Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinden tarama.
1	13-1	http://osmanli.site/sanat-osmanli-sanatci/onemli-sanatcilar-ve-kurumlar/divan-edebiyati-siiri-bicim-icerik-ozellikleri-donemleri-kaynaklari-tarihsel-gelisimi/
1	13-2	http://nezihuzel.net/index.php/2011/12/11/devran-erbab-i-safanindir/
1	13-3	http://www.turksanatmuzigi.org/sanatcilarimiz/sairlerimiz/karacaoglan
1	13-4	http://www.bircokbilgi.com/namik-kemalin-hayati-edebi-kisiligi-ve-eserleri
1	14-1	http://www.akhepedia.com/forum/turk-dili/gokturk-alfabesi/
1	14-2	https://www.bilgiustam.com/turklerin-tarih-boyunca-kullandigi-alfabeler-nelerdir/
1	14-3	http://www.alfabe.gen.tr/arap-alfabesi.html
1	14-4	http://www.wikiwand.com/tr/Kiril_alfabesi
1	14-5	https://www.lafsozluk.com/2010/08/latin.html
1	15-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	15-2	Said Nuri Tetik arşivi
1	16	http://robertshtar.com/pharmacy-invoice-document-management-part1/
1	17-1	http://www.kubbealti.org.tr/galeri.asp?g=4
1	17-2	Said Nuri Tetik arşivi
1	18	http://basin.kulturturizm.gov.tr/TR-52035/turkiye-islam-dunyasinin-kutsal-emanetlerini-restore-ed-.html
1	19-1	Mustafa Yılmaz arşivi
1	19-2	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	19-3	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	19-4	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	20	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	21	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	22-1	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	22-2	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	22-3	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
1	23-1	Dr. Erdem Köymen arşivi
1	23-2	https://simgesir.wordpress.com/2009/10/31/gazel-fuzuli/
1	23-3	http://aiitaum.mersin.edu.tr/Etkinlik.html
1	23-4	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
1	24	Hat: Dr. Yusuf Bilen
1	27-1	Mustafa Yılmaz arşivi
1	27-2	Mustafa Yılmaz arşivi
1	28	Mustafa Yılmaz arşivi
2	29	Mustafa Yılmaz arşivi
2	30-1	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	30-2	https://kutuphanem.wordpress.com/tag/osmanlica-ogreniyorum/
2	30-3	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	36-1	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-2	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-3	Bülent Kurt arşivi
2	36-4	Süeda Yayıncılık arşivi

2	36-5	Mustafa Faraylı arşivi
2	36-6	Said Nuri Tetik arşivi
2	36-7	Mustafa Faraylı arşivi
2	39-1	https://arabianmusings.wordpress.com/2011/10/28/arabic-lesson-2-arab-time/
2	39-2	http://www.wikiwand.com/ms/Metro_Kaherah
2	39-3	http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1183243871
2	39-4	https://www.travelblog.org/Photos/195697
2	39-5	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
2	42	http://www.milliyet.com.tr/sifir-bedelli-antika-muzayedesi-istanbul-yerelfotogaleri-4370305/
3	43	Said Nuri Tetik arşivi
3	46	https://www.flickr.com/photos/bnhsu/15504881843/
3	47	http://pakirecipe.blogspot.com.tr/2012/08/german-bread-by-chef-shireen-anwer.html
3	49-1	http://cliparts.co/clipart/3778467
3	49-2	http://gallery.yopriceville.com/Free-Clipart-Pictures/Birds-PNG/Sparrow_PNG_Picture_Clipart#.WByRzmuLS70
3	50	http://www.deviantart.com/art/Png-Donkey-341652940
3	51-1	http://kidsonking.com/products/copy-of-le-za-me-red-dress-shirt-toddler-boy
3	51-2	http://www.flatcast-terapi.com/index.php?topic=2354.0
3	52-1	http://cliparts.co/clipart/2561546
3	52-2	http://yuchao.me/2012/07/08/final-test-2/
3	52-3	http://tr.freeimages.com/photo/eraser-1427670
3	52-4	http://pngimg.com/img/animals/fox
3	52-5	http://www.gifseli.com/showthread.php?8562-Meyveli-Pngler#.WByV82uLS70
3	53	Mustafa Yılmaz arşivi
3	54-1	Said Nuri Tetik arşivi
3	54-2	İstif: Dr. Erdem Köymen
4	57	Said Nuri Tetik arşivi
4	59	http://tudofruta.blogspot.com.tr/2015/04/peras_26.html
4	60	Süeda Yayıncılık arşivi
4	61-1	Mustafa Yılmaz arşivi
4	61-2	Mehmet Akif Güler arşivi
4	61-3	Hat: Dr. Yusuf Bilen
4	63-1	Mustafa Yılmaz arşivi
4	63-2	http://www.cerkezkoymen.com.tr/haber/15550/askida-ekmek-projesi.html
4	66	Süeda Yayıncılık arşivi
4	69	Said Nuri Tetik arşivi
4	71	Süeda Yayıncılık arşivi
4	74-1	Mehmet Akif Güler arşivi
4	74-2	Said Nuri Tetik arşivi
4	74-3	Mustafa Yılmaz arşivi
4	74-4	Mustafa Yılmaz arşivi
5	75	Mehmet Akif Güler arşivi
5	76-1	https://sites.psu.edu/siowfa15/2015/10/01/does-homework-promote-academic-achievement/
5	76-2	http://imgpng.ru/download/517

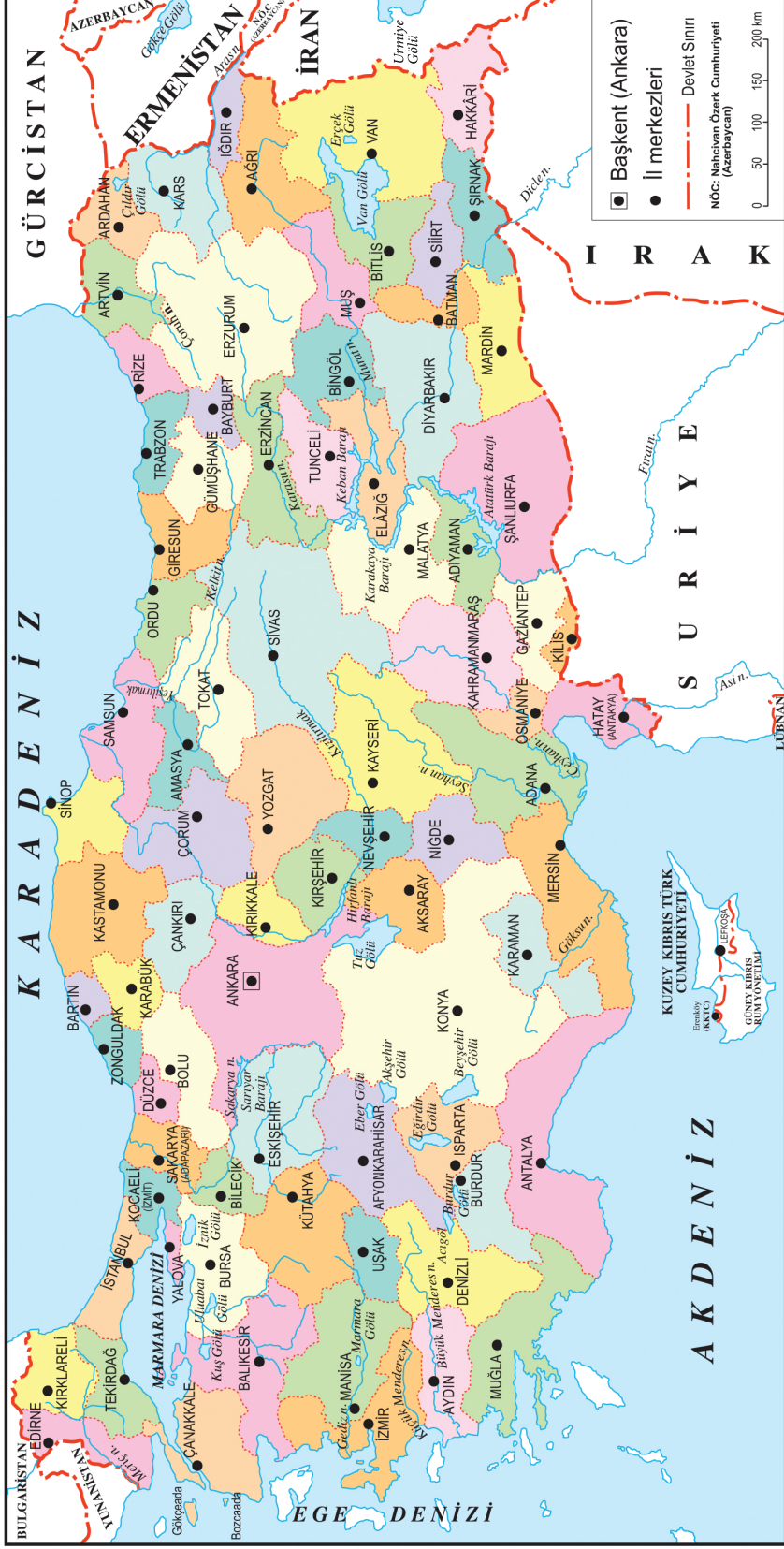
5	76-3	http://www.dkfindout.com/uk/animals-and-nature/camels/
5	76-4	Mustafa Yılmaz arşivi
5	76-5	Muhammet Oğan arşivi
5	77-1	Dr. Erdem Köymen arşivi
5	77-2	http://wincey.deviantart.com/art/Nantan-343508633
5	77-3	https://sites.google.com/site/matongrungnguyenchat100/
5	77-4	http://www.resimle.net/e-kart.8291.html
5	77-5	http://weclipart.com/gimg/C6BD92BA95D01361/doctor-stethoscope-clip-art-clipart-free-clipart.jpg
5	77-6	http://www.bavul24.com/
5	78-1	http://incolors.club/collectionkdown-kilij-deadliest-warrior.htm
5	78-2	Mustafa Faraylı arşivi
5	80	Süeda Yayıncılık arşivi
5	81	http://ahmetsimsirgil.com/kanuni-sultan-suleyman-hanin-sahsiyeti/
5	82-1	http://wallpapersok.com/tr/pictures/141831
5	82-2	http://findpik.com/img/15101581
5	83	Mustafa Faraylı arşivi
5	84	http://trend.mynet.com/turkiyenin-en-kahraman-10-kadini-1056051
5	86	https://www.aquila-style.com/focus-points/global-snapshots/disabled-muslims-mosque-barriers/77434/
5	87-1	http://worldartsme.com/orange-peel-clipart.html#gal_post_56436_orange-peel-clipart-1.jpg
5	87-2	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
5	88	http://www.dogancam.com/cam-cesitleri/
5	89	http://www.milliyet.com.tr/fotogaleri/54228-yasam-canakkale-nin-kadin-kahramani--erica-ana/4
5	92	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
5	93	Süeda Yayıncılık arşivi
5	94	Mustafa Yılmaz arşivi
5	95	Dr. Erdem Köymen arşivi
5	97	Hat: Dr. Yusuf Bilen
5	100-1	Mustafa Yılmaz arşivi
5	100-2	http://www.bursa.com.tr/iznik-cinisi-26589.html#.WCCH4WuLS70
5	100-3	http://www.sozlukanlaminedir.net/zeybek-oyunu-ne-demektir/
5	101	http://www.turkishairlines.com/tr-cy/skylife/makaleler/2006/haziran/kilimler-gizli-bir-dil-konusur
5	102	http://cocuk.islamidavet.com/
5	105	Süeda Yayıncılık arşivi
5	106	http://www.hirkaiserivakfi.com/TR/658/Hirka-i-Serif/Galeri.aspx
5	107	Süeda Yayıncılık arşivi
5	108	Süeda Yayıncılık arşivi
5	109	Hat: Dr. Yusuf Bilen
5	112-1	Hüseyin Aydemir arşivi
5	112-2	Mehmet Akif Güler arşivi
5	113-1	Mustafa Yılmaz arşivi
5	113-2	Hilal Şençelik arşivi
6	117	Dr. Erdem Köymen arşivi
6	121	Mehmet Akif Güler arşivi
6	123	Mehmet Akif Güler arşivi

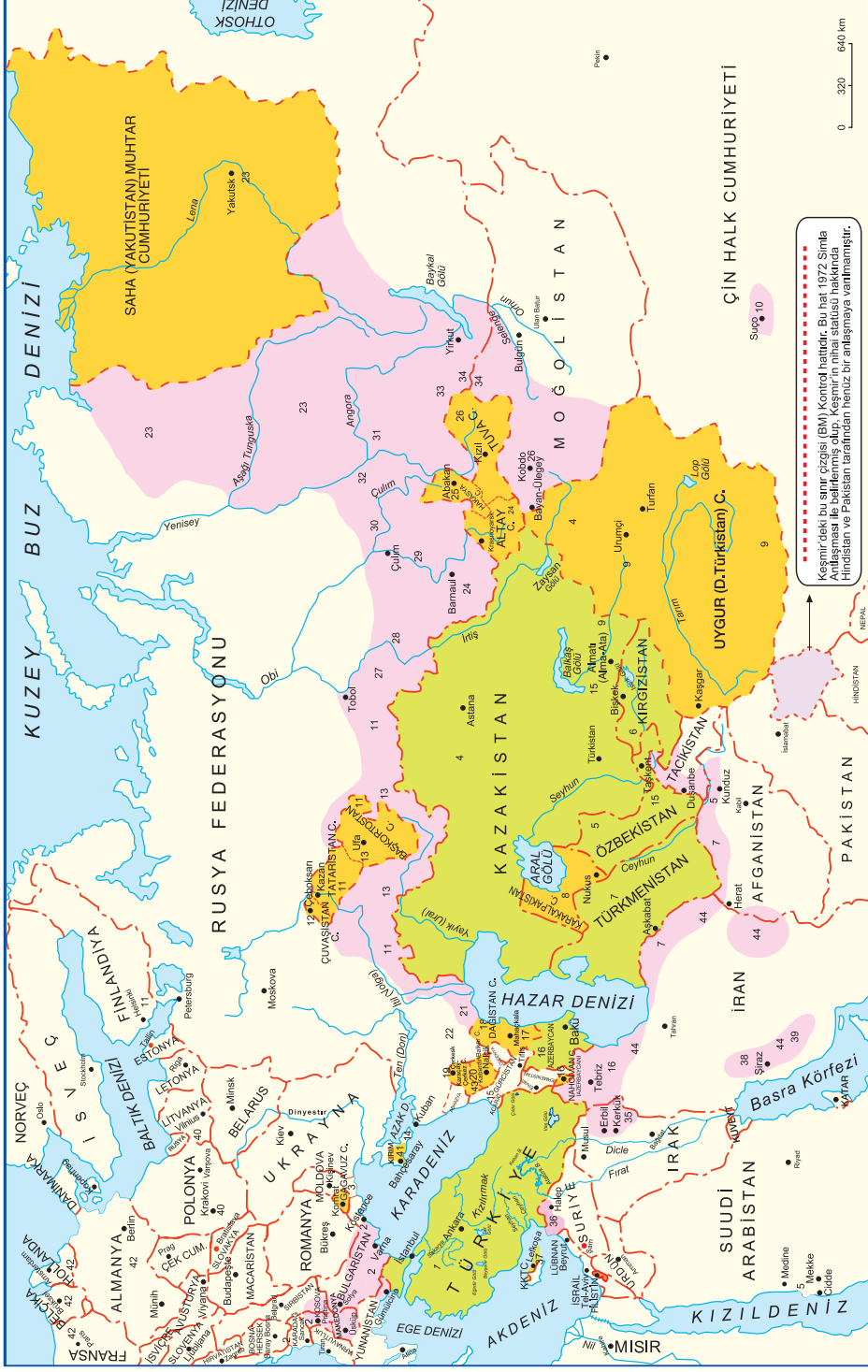
6	126-1	http://kalemguzeli.org/
6	126-2	http://kalemguzeli.org/
6	126-3	http://kalemguzeli.org/
6	126-4	http://kalemguzeli.org/
6	126-5	http://kalemguzeli.org/
6	126-6	http://kalemguzeli.org/
6	127-1	İstif: Dr. Erdem Köymen
6	127-2	http://kalemguzeli.org/
6	127-3	http://kalemguzeli.org/
6	127-4	http://kalemguzeli.org/
6	127-5	Hat: Dr. Yusuf Bilen
6	127-6	İstif: Dr. Erdem Köymen
6	129-1	Hat: Dr. Yusuf Bilen
6	129-2	http://kalemguzeli.org/
6	129-3	Hat: Tahsin Kurt
6	130-1	Hat: Mesut Hızarcı
6	130-2	http://kalemguzeli.org/
6	130-3	http://kalemguzeli.org/
Ek Etkinlikler	139	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	141	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	145	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	146	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	148	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	149	Mehmet Akif Güler arşivi
Ek Etkinlikler	156-1	http://bursagocmuzesi.com
Ek Etkinlikler	156-2	Mustafa Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	157	Arif Yılmaz arşivi
Ek Etkinlikler	158	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	159	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	160	Orijinal Çanakkale Savaşı fotoğrafları
Ek Etkinlikler	162	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
Ek Etkinlikler	163	Bekir Arslan arşivi
Ek Etkinlikler	164	http://hocalihaber.com/namik-kemal-vatan-sarkisi/
Ek Etkinlikler	165	http://muslima78692.deviantart.com/art/Madinah-Request-156200898
Ek Etkinlikler	166	Ömer Faruk Yıldırım arşivi
Ek Etkinlikler	168	http://islamicartdb.com/muslim-mother-and-child/muslim-mother-and-son-2/
Ek Etkinlikler	171	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	172	Osmanlıca Eğitim ve Kültür Dergisi arşivi
Ek Etkinlikler	173	Süeda Yayıncılık arşivi
Ek Etkinlikler	174	Süeda Yayıncılık arşivi

Görsellere erişim tarihi: Temmuz 2018

TÜRKİYE HARİTASI

TÜRK DÜNYASI HARİTASI

İŞARETLER

- Devlet sınırı
- Özerk cumhuriyet ve vilayet sınırı
- Bağımsız Türk devletleri
- Özerk cumhuriyet, eyalet ve vilayetler
- Özerk olmayan Türk bölgeleri
- Kanal (Suveyş Kanalı)

BAĞIMSIZ DEVLETLER

- a) Azerbaycan C.
- b) Kazakistan C.
- c) Kırgız C.
- ç) Kuzey Kıbrıs Türk C.(KKTC)
- d) Özbekistan C.
- e) Türkiye Cumhuriyeti
- f) Türkmenistan C.

ÖZERK CUMHURİYETLER

- a) Başkortostan C.
- b) Çuvaşistan C.
- c) Dağıstan C.
- ç) Gagavuz C.
- d) Kabardin-Balkar C.
- e) Karakalpakistan C.
- f) Nahcivan C.
- g) Saha (Yakutistan) Muhtar C.
- ğ) Tuva C.
- h) Uygur (D. Türkistan) C.
- ı) Tataristan C.
- i) Nalçık i) Altay C.
- j) Hakasya C.
- k) Karacay-Çerkes C.
- l) Yakutsk
- m) Kızıl
- n) Urumçi
- o) Kazan
- p) Krasnoyarsk
- q) Abakan
- r) Çerkesk

1. Türkiye Türkleri
2. Balkan Türkleri
3. Gagavuz Türkleri
4. Kazaklar
5. Özbekler
6. Kırgızlar
7. Türkmenler
8. Karakalpaklar
9. Uygurlar
10. Sarı Uygurlar ve Salarlar
11. Tatarlar
12. Çuvaşlar
13. Başkurtlar
14. Kırımçaklar
15. Ahıska Türkleri
16. Azerbaycan Türkleri
17. Dağıstan Türkleri
18. Kumuklar
19. Karacaylar
20. Balkarlar (Malkarlar)
21. Nogaylar
22. Stavropol Türkmenleri
23. Saha (Yakut) Türkleri
24. Altay Türkleri
25. Hakaslar
26. Tuva Türkleri
27. Tobol Tatarları
28. Barabalar
29. Şorlar
30. Çulım
31. Kumandı
32. Kandak
33. Karagas
34. Urahay
35. Irak Türkleri
36. Suriye Türkleri
37. Kıbrıs Türkleri
38. Kaşgaylar
39. Hamse Türkmenleri
40. Karaim Türkleri
41. Kırım Türkleri
42. Avrupa'daki Türkler
43. Kabardin-Balkar Türkleri
44. İran Türkleri